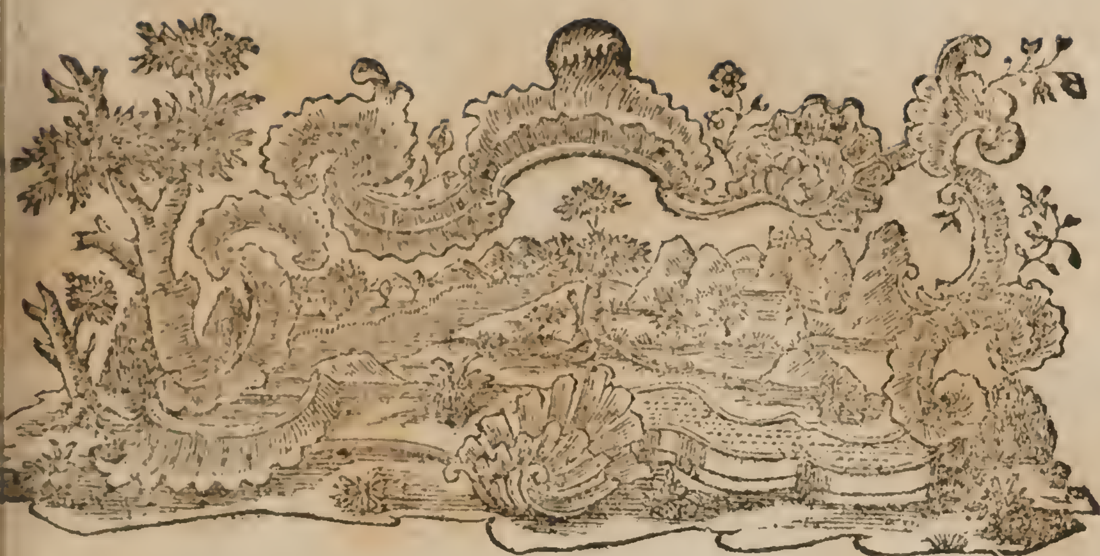
COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XIV. PARS II.

LIPSIAE MDCCLXVII.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Patauii apud I. Manfré, Holmiae apud L. Saluium.

I.

Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar för År 1764. Vol. XXV. Med. Kongl. Academiens Tilstånd. Tryckte i Stockholm hos Direct. Lars Salvius, på dess egen kostnad, 1764. 8. pl. 27½ tab. aen. IX.

i. e.

Acta Academiae Regiae scientiarum Suecicae ad annum 1764. Vol. XXV.

Trimestre primum.

1) *Solis eclipsin* d. 17. Octobr. 1762. micrometro obiectiuo telescopio catadioptrico applicato Upsaliae obseruauit FRID. MALLET. p. 1.

2) *Phalaenam exiguam apibus infestam* describit CAR. M. BLOM. Haec a mellonella vulgo nota differt, et obiter ex REAUMURIO nominatur in LINNAEI syst. nat. Tom. I. p. 537. in nota ad mellonellam. Pertinet ad tortrices; alas habet superiores canescenti fuliginosas, aream dorsalem ferrugi- p. 12.

rugineam exaſperatam. Varietas tamen min
aream dorſalem habet magis *aequalem* et fere
gram, margine albo incluſam, qui in reliquis vix co
ſpicuus eſt, palpos denique quatuor, cum reliqu
habeant ſex. Haec ſexus discrimen eſſe Noſ
ſuſpicatur. Larua, quam primum ex ouo egre
eſt, telis tubuloſis ſe tegit, quibus tuta fauos per
rebrat et ceram comedit; expanſis etiam quaqu
uerſum telis, apes a fauis arcet, vt oporteat eas
fame perire, aut habitationem mutare. Non ſolu
ceram, ſed et alia deuorat; Noſter enim, cum
aliquam thecae ligneae incluſam absque nutrimen
detinuiſſet, adacturus, vt citius in nympham abir
poſt quinque ſeptimanas viuere eandem adhuc
tela ſua et foueam in fundo thecae excauaſſe vi
Suadet etiam, phalaenas has noctu capere, fauos
les ſpurcatos eximere et aquae feruentis ope, cer
ſaltem, quae in illis ſupereſt, in vſum conuerte
Delineatio phalaenae et variorum eius ſtatuum ſ
iungitur.

p. 19. 3) *Obſeruationes ad hyemem anni 1763. qualis e Bothnia occidentali* (Vaſterbotten) *fuit, pertinen*
Auctore PETR. HÖGSTRÖM. In regionibus i
frigus vehemens circa medium octobris plerumq
ingruit, quo conſolidata tellus niue tegitur, quod
agriculturae et commerciis ibi commodiſſimum
Illa vero, de qua iam agitur, hyems, alternis vici
fuit remiſſior et vehementior, quo factum eſt, vt
liquata in terram penetrauerit ibique rurſus in
ciem abierit, geluque tellurem intrauerit multo p
fundius, quam ſi illa niue perpetua tecta fuiſ
hinc ſemina ſequenti anno ſerius potuerunt ſpa
ſeriorque fuit meſſis, melior tamen quam ſpera
batur. Arbores vero plurimum damni exinde
ſae ſunt, quarum radices e terra, vsque ad medi
aeſt

eſtatis proxime ſequentis adhuc interius congelata,
utrimenta nulla haurire potuerunt. Nam die 9. p. 21.
enſis iulii terra quodam in loco inuenta eſt ad pro-
nditatem 8½ pedum a frigore libera, ſed inferius
dhuc ad 6½ pedes gelu conſtricta. Quaedam ta- p. 23.
nen commoda quoque hyems illa attulit: exoſam
nim agricolis auenam panicula patente *Fl. Suec.* 97.
uae in terra tunc erat, fere omnem deſtruxit, inſe-
ctis etiam aliisque animalibus ſubterraneis exitioſa
uit. Aeſtate et autumno, qui hanc hyemem prae-
eſſerunt, plures muſtelae, quae *Hermelinae* dicun-
ur, ſuis relictis habitationibus, ad mare migrarunt,
bi perituræ, quod confirmari monet Noſter, quae
lim de animalium quorundam migrationibus in
Commentariis Acad. ad ann. 1749. *trim.* 1. et 2. pro-
oſuerat. Terrae motus etiam contigerunt, et
ammas prorumpere viderunt, qui in campis tunc
ommorabantur, terram vero disruptam aliquibus in
ocis ad centena aliquot ſexpedarum, vlnarum vero 2.
el 3. profunditatem. Phaenomena haec, illis in
ocis non infrequentia, ſemper cum mutatione tem-
eriei aeris coniuncta ſunt, vt videantur a tellure,
lacie interna ſe expandente aut aliis de cauſſis
oeunte, naſci.

4) *Machinam, qua commode ſacci in molendinis ele-* p. 25.
antur, deſcribit CAR. KNUTBERG. Conſtat ea
ympano, axi rotae aquariae aptando.

5) *Deſcriptio muſci cuiusdam exigui* Auctore p. 33.
OTTONE FRID. MÜLLER. Characteres huius
muſci ſunt: calyptra cylindrica, acuta, tenuiſſima,
uſca; operculum acutiſſimum cylindricum viride,
nterne ſtriatum; ſtamen vnicum; filamentum fila-
e operculo excurrens; anthera glandularis; piſtil-
um vagina niuea ſubſulcata, apicem verſus attenua-

 ta;

ta; ſtylus membrana plicatilis; ſtigma hians; capſula obouata ſubuenoſa, vaginae affixa, in vaſculo libere ſuspenſa; intra hanc membrana octolatera, quadrilocularis; ſemina numeroſiſſima pulueruIenta. Magnitudo eius duas lineas non ſuperat, quare oculos fere fugit, niſi albedine ſua ſe prodat. Si hic muſcus ſit *Phascum acaulon anthera ſeſſili* LINN. Fl. Suec. planum eſt, quod examinari LINNAEVS voluit, calyptram habere: VAILLANTII tamen figura, quam citat, diſſimilis eſt. Recenſitum inuenit Noſter hunc muſcum in SCHMIDELII *diſſ. de Buxbaumia*, ſub nomine: Buxbaumiae bulbo foliis tecto; ſtamina vero receptaculum ſeminum penetrantia non vidit; forſitan SCHMIDELIVS pro iisdem habuit venas quasdam per receptaculum excurrentes.

p. 34. 6) *Hiſtorias quatuor feminarum, quae lactarunt infantes, cum puerperae non fuiſſent*, enarrat ARVID FAXE. Femina, aetatis 48. annorum, mediocris habitus, bona valetudine gaudens, olim mater ſex liberorum, quorum iuniori per annum et ſeptimanas ſex mammas praebuerat, infantem feminae vicinae, ſubito mortuae, duos dies natum, nutricem ei procurare ſperans, ne ſuctioni deſueſceret, mammis admouit, quas quod dederit infanti minori proprio, ſpatium fere nouem annorum interceſſit, poſt ſex dies liquorem ex papillis manare vidit, deinde ſenſit dolorem ſub axillis, titillationem in mammis, calorem inſuetum et febrem; ſequutum eſt lac copioſum, quo infantem per annos duos et dimidium nutriuit. Menſtrua ceſſarunt, nec redierunt amoto infante a mammis, quo facto valetudo feminae debilior euaſit, ac arthritide valde vexata eſt. Reliqua exempla huic fere ſimilia ſunt, quorum vltimum eſt feminae, 60. annorum, ante 30. annos vltimum puer-

puerperium expertae, quae nepotem ex nuru de mortua lacte ſuo nutriuit.

7) *Sinenſium embamma*, quod *Soye*, appellant, praeparare docet CAR. GUST. EKEBERG. Fabarum ſpecies aqua affuſa coquitur, poſtea exemtae ex aqua humidae fabae in vaſis tectis reponuntur, donec mucore obducantur; ſiccantur, a mucore liberantur, et in lixiuio ſalino adſeruantur. Fabae illae a Sinenſibus *Pactau* appellantur, et perſimiles ſunt vel ipſo ſapore aliis, *Caravance* vocatis, quibus ſolent nautae ex Sina redeuntes de victu ſibi proſpicere; hae parum differunt ab iis, quas *Turcicas* vocamus. Credit itaque Auctor, idem garum poſſe praeparari ex turcicis, ſi forte *Pactau*, quarum ſemina attulit, in Suecia laete non creſcerent. p. 38.

8) *Singularia cimicis* cuiusdam recenſet ADOLPHVS MODEER. Cimex hic eſt ex rotundatis; ouatus, pallide griſeus, abdominis lateribus albo nigroque variis, alis albis, baſi ſcutelli nigricante. Habitat in betula, plerumque in parte arboris coro expoſita, quam quidem plagam pleraque inſecta, frigoris impatientia, alias fugiunt. Femina oua 40. aut 50. poſtquam in folium quoddam depoſuit, iis perpetuo inſiſtit ita, vt neque corpore neque pedibus illa premat, ſed ſaltim tegat. Ita pullis egreſſis etiam adeſt. Abeſſe eam nunquam cum viderit Auctor, ſe ignorare fatetur, quomodo eſcam ſibi ſuisque quaerat; neque enim pluuia, neque vento aut timore loco ſuo depellitur. Mas vero, vt pullos occidat, quaerit et corpore huc vel illuc vbicunque irrumpere conatur, mater vero eos tegit, vsque dum timore perculſi ipſi aufugiant ſeque diſpergant; perſequitur illos tunc mas, et quem prehendit, abdomine ſuo ad folium apprimit ac roſtro pertere- p. 41.

 brare

brare conatur, quod vero difficilius peragitur ob roſtrum ſub thorace inflexum; igitur plerique effugiunt, pereunte vix vno, interdum nullo.

p. 47. 9) *De cochlearum coitu* obſeruatio. Auctore *Eodem*. Cochleas duas cohaerentes cum reperiiſſet Auctor, vidit ex vna, quam pro mare habuit, membrum longum pellucidum ſub capite aut tentaculis exire, quod ab alterius, foeminae ſcilicet, apertura ſimiliter poſita recipiebatur; extremo vero ſuo gerebat corpus cuiforme, pallido fuſcum, ſtriis profundis transverſis circumdatum, glandem penis ſine dubio, quod ſolum glandulae nomine pro integro genitali habuiſſe dicitur WILKE *in Comment. Acad. Scient.* 1761.

p. 49. 10) *Contagium luis bouinae* inſigni exemplo illuſtrat IO. I. HAARTMAN. Aeſtate anni 1763, cum in Finnia lues graſſaretur, animalis in confiniis Ruſſiae mortui cadauer, leuius terra tectum, eruit, vrſus, cibo illo ſtatim interemtus; huic pellem detrahit ruſticus, qui, vix domum redux, aegrotat et diem ſuum ſupremum obit; re Wiborgum nunciata, iubetur pellem cremari; parochus vero loci, cui pro iuribus ſtolae pellis ceſſerat, neglecto hoc iuſſu, ruſtico perſuadet, vt pellem vſui praeparet; ruſticus, qui hoc fecit, aliique duo, qui auxilio ipſi fuerunt, morbo correpti pereunt; rurſus nunciata re ipſam Petropolin, ſub poenae cominatione imperatur parocho, vt pellem exhibeat ad cremandum, etiam vt domus, vbi praeparata erat, et ſi ita videretur, parochi quoque domus, incendio conſumerentur. Is vero receptam pellem, quae plures interea venditione habuerat dominos, adhuc incredulus manibus tractat ac naribus admouet, mox aegrotans et tumorem phlegmonicum, iis, qui luis bouinae

nae contagio corripiuntur, communem, in mento nactus moritur. Refert Auctor porro, constare sibi aliis exemplis, cutes pecorum lue demortuorum iis, qui vel post 3. aut 6. menses eas tractarunt, damnosas fuisse. Ceterum ad luem plurimum conferre dicit, si aestatibus siccioribus, ex pascuorum defectu, pecora vescantur alni foliis, ab insectis tunc habitatis; praeseruari vero eandem si iis porrigatur sal, farinae auenaceae admixtus aut formicae cum seminibus graminis coctae. p. 50.

11) *Experimenta de duratione candelarum diuersae crassitiei, et alia huc spectantia.* Auctore SVENHOF. Candelas tenuiores parcendo sebo magis conuenire quam crassiores ita expertus est Auctor: parauit nimirum candelas duas aequalis inter se ponderis, quae iunctim sumtae paris erant ponderis cum candela crassiori; longitudines harum trium candelarum aequales erant, ellychnia etiam tria aeque crassa; quo facto, experimento ter repetito constitit, tempus, quo absumptae sunt duae candelae tenuiores, longius fuisse eo, quo crassior combusta est, vnde sequitur, vt in candelis crassioribus multum inutiliter sebum perdatur, quod adhiberi in tenuiores poterat; caussam ponit in crassioris candelae ellychnii calorem vehementiorem, quo fiat, vt sebi plus iuxta se habens quam ellychnium aeque crassum tenuioris, velocius illud liquefaciat et absumat. Candelas itidem aequales fecit duas, vnam vero ellychnio ex gossypio, alteram cannabino constantem, quarum prior velocius absumta est. Inter candelas aequales ea, quae frequenter emuncta est, non nisi paucis minutis citius exiit, quam alia, quae intacta manserat; porro aequalis ponderis et longitudinis confecit candelas, alteram ex sebo, ex cera flaua alteram, harum cerea velocius absumta est. p. 51. p. 54.

 12) *De*

p. 57. 12) *De vſu hirudinum medico* obſeruationes nouas illis, quas 1760. exhibuerat, addit ERN. DITERIC. SALOMON. Profuerunt in dorſi doloribus, malo hypochondriaco, tumore aliisque inteſtini recti incommodis, quae vel ſedere et ſtare aegros prohibuerant, vbi tamen et balneum vaporoſum Noſter interdum adhibuit haemorrhoidibus turbatis, retentione vrinae.

p. 62. 13) *Auroram borealem* d. 17. oct. 1763. Vpſaliae viſam deſcribit FRID. MALLET. Phaenomenon hoc terrae adeo propinquum erat, vt per flammas eius nubes poſt eas poſitae conſpicerentur, ipſius vero motus venti mutationes ſequi videbantur.

p. 67. 14) *Quomodo praeueniri poſſit damnis ex nimis pluuioſa, dum ſeritur, tempeſtate oriundis*, quodammodo docere conatur IO. LECHE. Haec res in Finnia, cui ſcribit Auctor, eo maioris momenti eſt, quod ob frigus citius ingruens non poſſit tempus, quo pluuiae ceſſant, a ſaturo ſemper expectari. Vidit vero, dum ſemen committitur agro humido (argilla conſtantem inprimis putat), non ſatis ſubigi poſſe grana, eaque, dum in ipſa ſuperficie agri maneant, pauculas radices minusque profunde agere proximo autem vere plantulas, quae progerminarant, ex nutrimenti defectu marceſcere, niſi forte ver inſigniter pluuioſum fuerit. Igitur rem eo reducit, vt inſtrumenta excogitentur, agricolis parabilia, quibus commode ſemen ad debitam profunditatem demergi poſſit.

p. 75. 15) *Buxum e ſeminibus educere*, quomodo ipſi ceſſerit, refert PETR. OSBECK, artificium hoc a MILLERO, dictionarii hortulani auctore edoctus.

16) *Mon-*

16) *Monſtrum* deſcribit IO. GUST. WAHLBOM. Feminae illud parienti obſtetricatus eſt Auctor. Infans iuſto tempore editus eſt, ſed paruus; ſpina dorſi inferius aeque ac abdomen contorta, vt pedes ceruicem attingerent; cartilago enſiformis nulla; cor extra coſtas propendens; diaphragma tenue, ipſum cor cum pulmonibus circumdans, dextrorſum detruſum; hepar inſignis magnitudinis, lobos diſtinctos non habens, dextri lobi loco maſſa pugni magnitudine ſub initium partus propendebat, tunc pro placentae portione habita; abdominales muſculi nulli; peritonaeum tenue, ruptum, vt inteſtina diſtorta conſpicerentur; ani apertura ſuo loco nulla; ſexus indicium nullum, niſi papillulae duae pro labiis pudendorum habendae; vbi colo ileum iungitur, ſuper oſſibus pubis apertura, ani loco futura; rectum inteſtinum, ceu in hac ſtructura corporis ſuperfluum, nullum. Accuratius vt examinaretur foetus, qui mortuus prodiit, pater non permiſit. Secundus hic fuit feminae partus, primus etiam infeliciter proceſſerat. Foetus hic, vti colligere potuit Auctor, qui ipſum et placentam eduxit, in infima peluis parte iacuerat, vnde coniicit, mala haec accidiſſe foetui a pelui male formata, aut quod ouulum collo vteri adhaeſerit et a preſſione mala haec orta fuerint. p. 77.

Trimeſtre ſecundum.

1) *De numero incolarum Sueciae et naturali regni robore* diſſerit EDUARD. FRID. RUNEBERG. Naturale regionis robur determinat ex multitudine hominum, datum ſpatium incolentium: igitur numerum incolarum alicuius regionis diuidit per numerum milliarium quadratorum, quae regio continet, quotientem pro numero incolarum milliaris p. 81.

qua-

quadrati ſumit, eoque naturale regionis robur indicat. Hic quotiens pro Suecia et Finnia eſt circiter $472\frac{1}{2}$, marchis Lapponicis ſepoſitis, et intelligendo milliare Suecicum. Alia multa ſubiungit ad arithmeticam politicam pertinentia.

p. 115. 2) *Fornacum ad ferrum liquandum adhibendarum, in quibus flamma ligno et aere perſpirante ſuſtentatur, emendationes* quasdam, vſu etiam comprobatas edit SVEN RINMAN.

p. 124. 3) *Erucas arbores Americae ſeptentrionalis* interdum *infeſtantes* deſcribit PETR. KALM. Phalaena, in quas abeunt, congener eſt Neuſtriae LINN. Syſt. nat. ed. 10. T. 1. p. 500. Eruca tamen Neuſtriae in Suecia reperiundae herbis ſolum veſcitur, cum Americanae ſylueſtres et hortenſes arbores foliis nudauerint.

p. 139. 4) *Parallaxin ſolis ex tranſitu veneris denuo computat* ANDR. PLANMAN, colligens eam ſecundorum 8, 25.

p. 143. 5) *Fluii* cuiusdam, *qui curſum ſuum mutauit effectus violentos in terram* adiacentem *et aedificia* impoſita deſcribit M. P. BESSING.

p. 149. 6) *Lari Lapponici deſcriptio* Auctore ERIC. GUST. LIDBECK. Nominatur autem: Larus maior corpore vndulato fusco cinereo, remigibus exterioribus ſubtus albis. Proxime conuenit auis cum laro griſeo maximo WILLUGHBEII *Ornithol.* p. 349. ed. 1678. tab. LXVI. niſi quod colore differat. Eſt vero etiam WILLUGHBEII larus borealis.

7) *Plu-*

7) *Pluuiae et niuis* copiam Londini Scanorum annis 1753-1763. dimensus est NIC. SCHENMARK, eandemque cum mensuris Oboae et Vpsaliae captis comparauit. Copia aquae coelo deciduae Londinensi paulo maior est Oboensis, minor Vpsaliensis. Etsi Scaniae, tribus lateribus mari circumdatae coelum humidius esse debere videatur, tamen quod syluis fere caret et in magnam planitiem extenditur, aliquid ad siccitatem facere videtur. Ceterum in regionibus his non multum dissitis anni, qui in vna maxime pluuiosi sunt, iidem in altera sicciores existunt. p. 153.

8) *De optimo messis tempore* commentatur IO. LECHE. Cum grana multa aristis excidant, si expectetur, donec frumentum omnino siccum sit, paulo citius illud colligendum esse existimat Auctor, tunc scilicet, quando culmi pars, aristae propior, vngue aut digito explorata, durior reperitur, tum enim canales, qui humorem ad nutrienda grana ex radice aduehunt, coiere neque amplius nutriuntur grana; siccari vero etiam demesso frumento possunt. Huius consilii bonitatem ipse expertus est Auctor. p. 156.

Trimestre tertium.

1) *De eclipsibus solis* generalia quaedam et faciliora enarrat P. WARGENTIN. p. 161.

2) *Obseruationes variae de eclipsi solis d. 1. april. 1764*, factae et exhibitae ab A. HELLANT, Hernosandiae a N. GISSLER, Vpsaliae a F. MALLET, Holmiae a P. WARGENTIN, aliisque Sueciae regionibus, eam inprimis ob caussam notatu dignae, quoniam ibi annularis fuit. p. 173.

3) *Ma-*

p. 184. 3) *Machinam* oneribus tollendis idoneam, quae aeque ergatae ac suculae loco adhiberi possit, describit Abb. IAC. VENTURA.

p. 193. 4) *De aurorae borealis altitudine* commentatur TORBERN BERGMAN. Recenset *in* hac scripti sui *prima parte* obseruationes numero 30, ex quibus computata altitudo materiae lucentis inter 20. et 151. milliaria Suecica continetur; medium ex omnibus 30. praebet 72. milliaria.

p. 210. 5) *Oculum singulari modo laesum* describit IO. LAVR. ODELIVS. Ictu flagelli sclerotica oculi dextri vulnerata erat eo loco, vbi transparens fieri incipit, in inferiore hemisphaerio prope palpebram inferiorem; cutis pars auulsa erat prope angulum oculi dextrum. Inflammatione et dolore per aliquot septimanarum spatium idoneis adhibitis remediis sopitis, eo loco sana est sclerotica, vuea vero per corneam perlucet, inferiore sui parte adeo eleuata, vt veluti pontem supra cameram posteriorem exhibeat, pupilla non amplius circularis sit, nisi in parte superiore, vueae autem pars a reliqua auulsa, super eam progressa, eo loco vbi alias scleroticae iuncta videtur, aperturam reliquit forma semioualem, pupilla superiore et vera maiorem et magis oblongam. Periit etiam vis pupillae contractrix, pars enim illaesa superior fuit amplior simili parte oculi sinistri. Eleuata et depressa bene videt laesus, sed directe obiectorum visio ab vuea auulsa impeditur. Colligitur hinc, tunicarum, quas diximus, coniunctionem in cataractae operatione minori, quam vulgo creditur, periculo laedi.

p. 212. 6) *Quomodo Trifolium* (Vapling), *Saint-Foin et (Lucerne)*, Onobrychis, *item Alnus alba* (LINN. Fl.

Fl. Suec. ed. 1745. 775.) *in Flandria et vicinis regionibus ſerantur*, deſcribit L. B. NIC. PALMSTIERNA. Alno ſingulas partes agri, in plures partes diuiſi, ſingulis annis conſeruat, ſeptimo anno arbores ad 6. vel 7. vlnas excreuerunt, 4-6. digitos in parte inferiori craſſae. Caeduntur, focis lignum p. 218. praebiturae; ſic vna pars agri poſt aliam caedua fit, et ad priorem reuertitur, quando trunci reſidui ſtolones iuſtae magnitudinis rurſus protruſerunt.

7) *Super metallo nouo, quod* Platina di Pinto *dicunt, experimenta quaedam* Auctore Cl. AXEL FR. p. 221. CRONSTEDT. Inquiſiuit inprimis, quomodo ſe habeat metallum hoc, ſi minerae illi cupri ſpuriae, quae *Nickel* appellatur, et ſulphuri commiſceretur: atque reperiit, ab his penetrari platinam, et particulas eius disiungi, ſed vix ſolui, mixtura, in aqua forti ſoluta, rediit platina ſub ſpecie pulueris nigri. Notat inſimul, haud leuem eſſe ſuſpicionem, platinam adhiberi a barbaris Antillarum incolis, Carabis quos metallo aliquo, *Caracoli* appellato, vti ex LABATI relatione Cl. Noſter LUDOVICI *in dictionario mercatorio* narrat.

8) *De cupro a ferro in docimaſticis tentaminibus* p. 228. *ſeparando* agit GEORG. BRANDT. Maſſam, ex ferro et cupro mixtam, quae primo ex minera eﬄuxit (*Rosſtein*), ita examinat, vti docimaſtis ferrum quaeſituris in vſu eſt; granum metallicum, hoc examine eductum, in acido nitri ſoluit, ſolutionem ſpiritu ſalis ammoniaci praecipitat, vbi ferrum calcis flauae forma fundum petit, cuprum vero in menſtruo haeret, niſi forte cobaltum, ex quo pigmenta obtinentur, ei admixtum ſit, cuius regulum alcali volatile non praecipitat, ſed cupro iunctum relinquit. Solutionem in filtro aqua perluit, et calcem ferri

feruida

feruida eluit, ita metalla feparantur, atque id folum fuperest, vt quodlibet metallum in granulum fuum, minimo, quoad fieri potest, detrimento reducatur.

p. 239. 9) *De Aristolochiae trilobatae vsu medico* differit PET. ION. BERGIVS. Stipites plantae ex Suriname attulit ROLANDER, eosque vt praeferuatiuum aduerfus morbos contagiofos et alexipharmacum, vel in vulneribus a fagittis venenatis factis inferuiens praedicauit. Caulis est volubilis, fimplex, fulcatus, glaber, cortice brunneo cinereo tectus; petioli firmi, incurui; folia ouata, trilobata, glabra, obtufa, margine integerrimo, fubtus fubtiliffime villofa, neruofo venofa; bracteae cordato haftatae, integerrimae, venofae, glabrae; pedunculi longi, fulcati; flores maximi. Planta ab Ill. LINNAEO Spec. Plant. 1361. 2. nominatur *Aristolochia foliis trilobis, caule volubili, floribus maximis*. Odore et fapore proxime ad padum accedit, nifi quod fapor non tam adftringens fit, odor vero padi odore adhuc fortior, inprimis fi inter digitos teratur; drachma in puluerem redacta cubiculum totum odore fuo repleuit, atque duae hae qualitates post octo annos plantae
p. 241. ficcae adhuc infunt eodem gradu, quo initio inerant. Pulueris grana 6. homini fano dedit fub noctis initium, quorum primus effectus naufea fuit, fubfecuto fudore leni per totam noctem; alii fano etiam verfus noctem aquam praebuit calidam fcrupulo fuperinfufam, quae nec faporis ingrati fuit, nec naufeam excitauit, infecuta folum per totam noctem aequali tranfpiratione. Vires autem, quibus venenis refifteret, expertus est in puero nouenni, quem ferpens intra annularem digitum et proximum manus dextrae momorderat; duobus iam diebus varia fruftra tentata erant, totum corpus tumebat, frigebat, dolebat; huic ftipitum ariftolochiae aliquot drach-

drachmas infusi forma sumendas dedit, quo infuso cum prima vice vteretur, calor naturalis rediit et quies ac somnus, vehementer sudauit et, cum euigilaret, esuriit. Continuato infusi vsu, detumuit corpus, brachium dextrum vero diutius riguit et tumuit, inprimis manus laesa; postquam dolor autem cessauit, cutis rugosa ostendit, eam quoque detumescere; ceterum bene puer se habuit. Exitum Noster non resciuit, nisi hoc, sanitatem aegro rediisse. Copiam vero aristolochiae, quae vel huic sufficeret, non habuit, multo minus ad alia tentamina instituenda plantam adhibere potuit: optat vero, vt inter diaphoretica et alexipharmaca in posterum in officinis aristolochiae huius Americanae stipites referantur. BROWNIUS in *Historia naturali Iamaicae* radicum etiam vsum praedicat, quas tamen Noster non habuit.

10) *Radicem Salep ex Orchide morione* LINN. Sp. plant. T. II. p. 940. in Sconia copiose crescente praeparare tentauit ANDR. IAHAN RETZIVS. Radicibus, aqua lotis, scuticulam detraxit, sex horas in frigida eas reliquit, postea dimidiam circiter horam in aqua recenti coxit, in vmbra siccauit, colore, sapore, facie, similes ita habens Persicis, duplo saltim maioribus. Suecicas et Persicas singulas in puluerem redegit, cuiusuis pulueris granis octo vnciam feruentis aquae superinfudit; Suecicum puluerem citius Persico dissolui sensit, et tantum mucilaginis habere, vt per linteum difficulter exprimi posset, nisi adfusa sit semuncia aquae feruentis; sic sesquiuncia aquae mucilaginem Suecici pulueris eiusdem consistentiae reddidit, ac vncia aquae mucilaginem Persici. Residuum in linteis siccatum ponde re fuit granum a Persico puluere, sesquigranum a Suecico, mucilaginis, qua multo ditius videtur, ali- p. 245.

quid adhuc continente, ceterum Perſico per omni
ſimili.

p. 246. 11) *Ex diario Academiae* haec referuntur: *Carls
cronae* in loco, cui mare 14. pedum altitudine incu
buerat, aqua, poſtquam locus aggere concluſus eſſet
exhauſta, in monticulo, ex ſilice conſtante, reperta eſ
abietis pars inferior, trunco igne abſumto, radici
bus ita loco, cui inſiſtebant, inſertis omnibusque cir
cumiacentibus ita ordinatis, vt creuiſſe ibi arborem
non ruina quadam aut alio caſu eo delatam eſſe
vero ſimile ſit. Vnde colligeretur, aquam eo in lo
co olim minus altam fuiſſe.

Botanicas obſeruationes varias ex Nericia edi
ABRAH. SAMSELIVS. Obſeruauit nimirum, *Euo
nymum Europaeum* circa loca ſulphure foeta cresce
re, lignum flauescere, tornando idoneum eſſe, sed
tornanti effluuiis ſuis vomitus ciere; *Equiſetum pa
luſtre* foetore ſuo non ipſum ſaltim ingratum eſſ
pecudibus et equis, ſed et gramen, inter quod cre
ſcit, aut foenum, cui admiſcetur, vt auerſentur ani
malia, inficere. Adiicit catalogum plantarum Ne
riciae indigenarum, aliis in Sueciae regionibus vi
cinis rariorum.

Trimeſtre quartum.

p. 249. 1) Commentarii *de altitudine aurorae boreali*
partem vltimam exhibet TORBERN BERGMAN
inquirens, quam prope telluri admoueri poſſit
Obſeruationum, quibus in parte praecedenti vſu
eſt, nulla minorem praebet altitudinem 20. millia
ribus Suecicis. Nubibus ſemper ſuperiorem eſſe
ex eo manifeſtum eſt, quod a nubibus tegatur, ar
cus, niſi coelo ſereno, non appareat, atque ſi auror
borealis alicubi coelo ſereno ſe oſtendat, in alio loco
cu

cui forte illo tempore nubilum eſt, inſigni claritate ſaltim ſe prodat. Sonum audiri aurorae borealis, vix credit. Cum certum ſit, ſaepius valde a terra eſſe eleuatam, adeoque in aere tenuiſſimo, qui ſonum non propagat, vix credibile eſt, idem phaenomenon etiam in craſſiore aere ſubſiſtere poſſe. Me- p. 254.
dium ex omnibus obſeruationibus ſumendo, plerumque inter 50. et 100. milliaria a terra remoueri colligit; denique arcus, qui pluribus in locis ſimul videntur, eosdem eſſe, ab aliis alium arcum non videri, oſtendit, et quae obſeruanda ſint auroram borealem ſpectanti enumerat, vt: figura, arcus, flammae, faſciae cet. appareant, magnitudo et poſitus, motus, color et claritas, tempus, ad quod indicandum horologium ad obſeruationes aſtronomicas exactum requiritur, ne errore horologiorum phaenomena, pluribus in locis viſa, iſochrona habeantur, cum talia non ſint.

2) *De vſu ceſpitis bituminoſi* (Brenntorf) *ad ag-* p. 262.
geres aquae continendae refert IAC. WILH. DALMAN. Obſeruauit eum Regiomonti in Noruegia. Segmenta ceſpitis ſibi ſuperimponuntur et lapidibus comprimuntur.

3) *Plantulam in vaſis vitreis, ex quibus bibi ſo-* p. 264.
let, reperiundam deſcribit IO. CAR. WILCKE. Apparet haec plantula in eiusmodi vitris plerumque forma muci albidi, ſi vacua ſunt, parum conſpicui, ſed in aqua infuſa natantis. Humi veluti loco ipſi eſt ſedimentum, quod in ſulcis praecipue profundioribus fundi deponitur; microſcopio fortiori conſiderata particula huius muci in muſcum aliquem granuloſum et fibroſum abit, ex quo caules multi adſcendunt, varios in ramos diuiſi. Microſcopio, diametrum 150. aut 200. vicibus augente, haec ſpe-

ctantur: caules ſunt rotundi, recti, ſinguli articulati, ex nodis ramos emittentes pariter oppoſitos, qui vero ex quolibet nodo et proximo oriuntur, decuſſatim poſiti ſunt. Caules ſatis rigidos et elaſticos cortex veſtit, interdum defluens, ſiue plantae pars ſit, ſiue terreum quid illam ambiens. Fructificationem in tam minuta planta detegere non potuit. Vegetationum, quae in infuſionum, dum putreſiunt, ſuperficie naſcuntur, nulla huic ſimilis eſt. Exempli loco exhibet eam, quae in corticis Peruuiani infuſo naſcitur, ramis flauis, dichotomis, articulationum defectu cet. ſatis diſtinguendam. Reperit plantam hanc Cl. WILCKIVS in vitris, quae praeter tenuem cereuiſiam, aquam marinam et pauculum vini nihil continuerunt. In his liquoribus ſeorſim examinatis veſtigium plantae nullum vidit, praeterquam in cereuiſia, cui innatat ſimilis, ſed articulis et caulibus longioribus. Suſpicatur, eam cereuiſiam ingredi cum aqua lacus, ex qua cereuiſia coquitur. Ipſi ad conferuas et ſertularias pertinere videtur. In aquae guttula examinanda eſt, ſicca enim faciem omnino mutat et rudera mucoris exhibet.

p. 271. 4) *Plantam, ex qua Soja fit* (vid. Trim. I. art. 7.), deſcribit PETR. ION. BERGIVS. Florentem eam in hortis Suecicis vidit. Eſt vero *Dolichos Soja* LINN. Spec. Pl. p. 1023. Deſcriptionem prolixam et iconem exhibet Noſter, KAEMPFERI enim icon, *Amoen. exot.* p. 838. non ſatis accurata eſt, cum flores exſertos exhibet, qui in perianthio latent, vt vel ipſa KAEMPFERI deſcriptio docet. Veretur autem, ne huic plantae clima Suecicum ſit nimis durum, cum inter exoticas colatur. Saporem autem fabarum admodum ſimilem eſſe ait ei fabarum turcicarum, vt hae forte in illarum locum ſubſtitui poſſint.

5) *Sola-*

5) *Solanum tuberoſum eſculentum* (potatoes) *colendum Dallandis et montium habitatoribus commendat*, et varias obſeruationes eo pertinentes edit AXEL FR. CRONSTEDT. Cum in terra paludoſa caules altius propelli videret circa florendi tempus fregit caules, exſpectans, tubera radicum maiora ſic euaſura, ſed discrimen nullum obſeruare potuit inter haec et illa, quorum caules integros reliquerat. Cum talpae hos fructus ſubterraneos maxima copia congerant, ad euitandum hoc damnum, ſuadet vias, quibus per campos, ſolano conſitos, itur, vt in hortis fieri ſolet, ex arena exſtruere, per quam cuniculos fodere talpa nequit, aut agros foſſa circumdare, quam ſcoriis metallicis, vbi metalla eliquantur, facile obuiis repleuit. Farina quomodo ex tuberibus praeparari poſſit, copioſe deſcribitur. p. 275.

6) *De calore corporis humani obſeruationes thermometricae* Auctore ANT. ROLANDSON MARTIN. Thermometris vſus eſt, quae inde a CELSIO in Suecia adhibentur; illa applicauit pedi, manui, pectori, abdomini, in cubiculo clauſo hora 9-10 antemer. ieiunus. Catalogum obſeruationum a maio 1763. ad medium aprilem 1764. exhibet, aeris calore et tempeſtate ſimul notatis, quae quidem vt perſpicuum eſt, corporis calorem mutant, ſed non ſemper ſimili ratione, cum poſſit calor corporis ab ignotis et internis cauſſis variari. Sic inſuetus calor manus et pectoris fuit graduum 37. vere et autumno, cum aer caleret ſaltim gradibus 15. Eundem calorem 37. in manu et abdomine habuit, vrinae tantum 36. In febri calor manus graduum 26, pectoris 36. fuit, auctus in manu ad 42, donec ſudor prorumperet, deinde manus paulatim refriguit ad 32; pectus ad 34; vrina fuit 36. Maximus gradus caloris in partibus exterioribus corporis ſani fuit 36. aut 37. In calore balnei gradum 60. aut 65; p. 290.

 arteria

arteria minuto primo 120. aut 130. vicibus pulſante, calor ſub axillis 38. aut 39. graduum fuit; in aeſtate feruente irati, vt corpus tremeret, calor fuit 38. Praeter haec augent calorem itinera maritima, cum in mari baltico nauigaret Noſter, calore aeris aeſtiuo graduum 26; vrinae calor 38. gr. naturalem, qui graduum 36. eſt, duobus gradibus exceſſit; a cibo potuque calido vrina gradibus 38. caluit, a
p. 298. ſpirituoſis, 37. Terroris effectus febrilibus ſimiles obſeruauit. Cum calorem corporis quiete obſeruans ſubito terreretur, ſubaxillaris calor, qui aeque ac manuum antea 36. graduum fuerat, in ipſo terroris momento ad 34. decreuit, ſtatim vero poſt, cum deſiiſſet terror, manus gradibus 37. caluerunt. Cum in lecto inſomnis iaceret, aer autem cubiculi eſſet graduum 15, caluerunt manus 34, abdomen 35, pectus 36; eadem nocte, cum duas horas dormiuiſſet, nihil mutato aeris calore, manuum calor duobus gradibus decreuit. Vena ſecta, eductis 9. vnciis ſanguinis manus calor a gradibus 31. ante venaeſectionem ad 36. auctus eſt, et arteriae pulſuum numerus horae minuto primo 10. pulſibus creuit. Caprarum in venerem pronarum lac gradibus 37. calet, grauidarum 35. Quae minuant calorem, aliqua antea recenſita ſunt. His alia quaedam accedunt
p. 299. Aere 8. vel 5. gradibus calente, manus gradibus 15. aut 16. calet; igne vero calefieri cubicula opus eſt, iam vbi aer ſaltim 12. aut 13. gradibus calet. Sudantis a motu vehementi pectus et frons 35. grad. caluerunt, manus, quae minus ſudaret, 37; vt ſudore minui calorem pateat. Maximus calor eſt abdominis et omnibus fere anni temporibus idem, hunc ſequuntur, minores ſemper atque minores, pectoris, axillarum, manus, pedis, niſi particulares cauſſae ordinem hunc turbent. Quanto calori aeris circumiecti adſuefieri poſſimus, ſuo exemplo exper-

expertus eſt, balnea Finnica intrans, primo non plures quam 40. gradus ſuſtinere potuit, poſt 50. gr. deinde 60. et plures; adſueti tolerant 70. aut 75, ſed non vltra horae quadrantem. Maior calor fertur, ſi in totum corpus agit, quam ſi in aliquam tantum partem. Qui illum, 60. aut 70. graduum calorem in balneis tolerant, ab halitu eos adflantis velut igne vruntur. Pediluuium, gradibus 45. calens vrit; calidi potus vltra 40. gradus calentes non niſi ſorbendo ſumi poſſunt, his tamen calor illo 60. aut 70. graduum multo minor eſt *). Mediocris calor, quo nec friget corpus, nec aeſtuat, eſt graduum 26-28; etiam corporis in lecto iacentis calor plerumque eſt 28. Graduum 36-37. in corpore gratus eſt et refocillans; is enim eſt aquae tepidae digitos non laedentis. Quantum conſuetudo faciat ad caloris ſenſum, expertus eſt in hominibus ſex diuerſae aetatis, aliis pellibus veſtitis, aliis conſuetis veſtibus, aliis ſaltim lineis, ii in calore aeris 28, qui aeſtiuus eſt, ſinguli caluerunt gradibus 36. Vnus, induſio ſolo amictus, ſudabat tamen, vno gradu minus calens reliquis; cum antea iam dictum ſit, ſudantes minus calere. Sanguis, ex vena ſecta in thermometrum ſaliens, calet gradibus 34-35; etiam ex p. 303.

 manu

*) Dum haec miratur Noſter, non attendit, corpus noſtrum aliter affici a calore aeris quam aquae, quoniam aer corpus rarius eſt quam aqua. Simile huic fere eſt paradoxo de aere aqua frigidiore, thermometro teſte, etſi tactui noſtro aqua frigidior iudicetur; vid. HANOVII *erläuterte Merkwürdigkeiten der Natur*, 5 *Stück*. Deinde aeris iuſto calidioris vitium non eſt, quod nos vrat, ſed quod reſpirationi non eſt idoneus. Neque mirum eſt, aerem, 60. gradibus calentem, adflatum minus tolerari, quam corpus vndique circumdantem, et ellychnii flamma, flatu per tubulum in certum locum directa, multo vehementius vrat, quam ſibi relicta.

manu paralytica, vt verum reperiri posset, ante in aqua tepida detenta, item ex equo, qui ante venam sectam equitationi adhibitus fuerat. Sedentariorum et leucophlegmaticorum sanguis calet saltim gradibus 32-33. Vrina in thermometrum emissa, 36; sed in vase detenta, immisso thermometro, 34. Vrinae calor idem fuit hominibus annorum 2, 3, 5, 6, 12, 30, 40, 50, immo seni 80. annorum. Alia excrementa duobus gradibus frigidiora sunt. Lac, immediate ex mamma feminae aut vbere vaccae in thermometrum emissum est grad. 34. Magnitudo
p. 304. corporum parum variat. Gradu 35. calet felis, vbi pedes anteriores corpori iunguntur, qui calor est humani sanguinis. Columba sub alis 32; pullorum caesorum sanguis 32. Aetas, vt iam de vrina dictum est, nihil fere mutat, nisi quod infantum et senum internus calor magis ab aeris temperie variari videatur. Senis octuagenarii manus et pectus 1763, d. 20. aug. caluerunt 36. aeque ac Auctoris, qui annum 35. agebat, aer dum erat 23; sed d. 27. aug. aer 15; senis manus 25; pectus et axillae 34, antea manus 27; pectus 34. Praeterimus alia experimenta, inprimis cum aquis mineralibus instituta,
p. 308. ex quibus refrigerare illas infert. Spiritu vini hausto, exteriores corporis partes frigidiores inuenit quam antea, vrinam calidiorem.

p. 309. 7) *Morbi complicati, ex terrore orti, historiam et curam* refert 10. CHRIST. PETERSEN. Terrorem vehementem, quem femina 27. annorum, eousque bene valens, bis passa erat, insequutae sunt syncope, conuulsiones, haemorrhagia vteri, icterus, tympanitis, ascites. Haec omnia quomodo nasci potuerint a spasmis, in systemate neruorum terrore excitatis, prolixius explicat, et remedia, quae pristinam sanitatem feminae restituerunt, enarrat.

8) *Ra-*

8) *Raphani Chinenſis oleiferi culturam in Suecia*, vtiliter tentauit CAR. GUST. EKEBERG ſeminibus ex itineribus Chinenſibus allatis. Chinenſibus *Soyſa* vel *Soifationg* appellatur. Illi ex grano quouis, quod ſeminarunt, 100. aut 120. lucrantur, ex granis vero expreſſis dimidium pondus olei. Maſſam, ex qua oleum expreſſerunt, animalia comedunt, Sinenſes vero eandem etiam ad ſtercorandos agros adhibent. Oleo ad cibos vtuntur et ad lampades, fumum colligunt machinis infundibuliformibus, ſupra lampades ſuspenſis, isque atramenti Sinici materiam praebet. Calci viuae admiſcent, et maſſa illa commiſſuras nauium replent. Plantae igitur culturam ciuibus ſuis magnopere commendat Noſter, tabaci cultura faciliorem et vtiliorem. p. 327. p. 329.

II.

Icones plantarum, ſponte naſcentium in regnis Daniae et Noruegiae, in ducatibus Sleſuici et Holſatiae, et in comitatibus Oldenburgi et Delmenhorſtiae: ad illuſtrandam opus de iisdem plantis, regio iuſſu exarandum, Florae Danicae nomine inſcriptum; editae ab eius operis auctore, GEORGIO CHRISTIANO OEDER, M. D. Prof. Reg. Botan. Volumen primum, continens faſciculos I, II, III. ſeu tabulas I-CLXXX. Volumen ſecundum continens faſciculos IV, V, VI. ſeu tabulas CLXXXI-CCCLX. Hafniae, typis *Claudii Philiberti*. Faſc. II. 1762. Faſc. III. 1764. Faſc. IV. 1765. Faſc. V. et VI. 1766. fol.

Quem iam alibi laudauimus iure *), Cl. OEDERI laborem, ſtudii botanici egregium adiumentum,

*) Vid. Commentar. Noſtr. Vol. X. P. IV. p. 647.

mentum, nunc vehementer laetamur adeo feliciter continuari, vt quinque iam plantarum Danicarum fasciculi ad nostras peruenerint manus, quibus ternis, vt titulus docet, ea propter volumen absoluitur, quo commodum sit illis, qui velint has icones colligatas conseruare. Eandem quoque, quam in primo fasciculo obseruaueramus, delineationum ἀκρίβειαν, picturaeque elegantiam in reliquis admiramur. Plantae autem hic delineatae nec ad methodum aliquam dispositae sunt, nec nominibus adscriptis distinctae, sed solis numeris in tabulis differunt; singulo autem fasciculo addita nomenclatura cum locis natalibus et quorundam auctorum, vt supra indicauimus, denominationibus, genera indicat, quum, quod alibi vberius docuit Cl. Auctor, nondum ad naturalis methodi cognitionem sufficiat nostra herbarum peritia. Eaque propter ad finem secundi fasciculi monet: sibi in edendis his plantis scopum et consilium hoc tanum esse, ut sisteret plantarum indigenarum nitidas et fideles icones, considerandas tanquam herbarium seu plantarum siccarum collectionem, aut tanquam mapparum geographicarum syllogen, ad illustrationem geographiae, cuiuis vtilem. Hinc citationes auctorum eum in finem se addidisse fatetur, vt cum aliis conferri possint scriptis botanicorum icones datae, neque se illa nomina adoptare, neque velle, vt aliquis illa ipsi adscribat, quod ab Ill. LINNAEO factum est, sed vt numeros tantum tabularum florae danicae citet, qui illis iconibus vti velit. Catalogus enim systematicus plantarum Danicarum cum descriptionibus et synonymia ampliore, post aliquot annos edendus, quem interim auide praestolamur, vlteriorem expositionem dabit.

Con-

Condonabunt itaque nobis lectores, ſi hic deſcriptarum plantarum ſingularem aliquam expoſitionem exhibere nequimus, quod ſingula ad naturae exemplum proponitur. Tab. XCII. *Stellariam* delineat; nondum ſatis determinandam; Tab. CXXIII. *Aconitum lycoctonum* ſiſtit, quod conſtanter floribus violaceis aut coeruleis, nec vnquam luteis, frequentiſſime occurrit Noſtro. Rariſſimum fuit, ſemel tantum viſum Noſtro Tab. CXCII. *Splanchnum ampullaceum* LINNAEI, nouus Tab. CCXV. eſt muſcus ad Lycopodiam vel Fontinalem pertinens, Tab. CCXVI *Circaeam* Lutetianam caule ſimplici, in vmbroſis locis creſcentem, penes nos incognitam, offert. Abſtinemus autem conſulto a pluribus, quod veri rerum aeſtimatores ex contemplatione tabularum pretium ſtatuere, et de adhibita induſtria Cl. Auctoris iudicare debeant.

III. 10-

III.

IOHANN FRIEDRICH HARTMANNS, *Registrators bey der Königl. Churfürstl. Hospitalcasse zu Hannover, und Correspondentens der Königl. Societät der Wissenschaften zu Göttingen, Anmerkungen über die nöthige Achtsamkeit bey Erforschung der Gewitterelectricität, nebst Beschreibung eines Electricitätszeigers, vorgelesen in der Versammlung der Königl. Societät der Wissenschaften zu Göttingen den 7. April 1764. Hannover, gedruckt bey Hermann Adolph Wecken,* 1764. 4. pag. 63. et Tab. 2.

i. e.

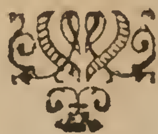
IOANNIS FRIDERICI HARTMANNI admonitiones de caute admodum indaganda tempestatum electricitate, vna cum Descriptione Indicis electricitatis, praelectae in Societatis Regiae Scientiarum Gottingensis conuentu d. 7. April. 1764.

Quum aeri tonitruali electricam inesse vim, quae suis indagatoribus exitiosa esse possit, tam variis experimentis, quam potissimum acerba RICHMANNI, Academici olim Petropolitani, morte satis compertum sit: Auctor huius libelli vtile ac laudabile cepit consilium, viam ac rationem docendi, qua ex eiusmodi aere electricitas in alia corpora duci, et in iis colligi possit, vt ipsius experimenta minori cum periculo capi queant, quam id hactenus factum est. Ante vero quam ad id docendum aggreditur, demonstrare allaborat, RICHMANNO fatum illud non e fulminatione, casu tantum et sine ipsius culpa exorta,

orta, accidisse, sed e fulmine electrico, e nube fulminea in apparatum eius electricum allecto; et quae huic sententiae a quibusdam obiecta sunt diluit, LOMONOSOVII, Academiae eiusdem sodalis, narratione tristis illius eventus praemissa. Deinde multa refert exempla sensationum molestarum, et cum doloribus coniunctarum, quibus affecti sunt, qui in corporibus, sola artificiosa electricitate paullo fortiori praeditis, tractandis incautius sunt versati; vnde concludit, multo magis ab electricitate fulminea, apparatu electrico adiuta, timendum esse. Denique aperit consilium suum de cautione in capiendis electricitatis tempestatum experimentis, cuius quidem summa haec est, eligendum esse ad hoc genus experimentorum locum in campo, ab omnibus aedificiis longe remotum, in quo casula exstruenda sit, collocandis machinis electricis idonea, et in alio loco, ab isto ducentos minimum passus distanti, collocandum esse tabernaculum, sub quo obseruator videre omnem apparatum electricum, et partes eius mouere ac regere per fila bombycina possit. Sed dimensiones casulae, tecti descriptionem, instrumentorum, electricitati, partim ex aere deriuandae, partim intendendae seruientium dispositionem et connexum, eorumque, per quae ignes electrici eliciuntur, regimen, Lectores ex ipso libello petant, quoniam harum rerum notiones sine figurarum adiectarum contemplatione vix haberi possunt. Ceterum monet obseruatores, vt caueant, ne electricitas multum augeatur arte, vbi nubes fulminans appropinquet, nisi omnem apparatum ictibus fulmineis diffractum et disiectum videre velint.

In eo indice electricitatis, quem RICHMANNVS inuenerat, hunc errorem notauit Cl. HARTMANNVS quod repulsio fili a virga metallica, cui alterum eius extremum insertum est, attractione quadrantis circuli, qui

qui in eodem plano verticali cum filo positus est, et cui alterum fili extremum valde est propinquum turbetur. Emendari ergo posse hoc instrumentum existimauit, si quadrans, in gradus suos diuisus, describeretur in assere verticali, a virga vel regula metallica, cui filum lineum insertum est, vno pede vel amplius distanti, ita vt radius verticalis quadrantis sit in vno plano verticali cum latere regulae eo, cui insectum est filum, et centrum quadrantis in recta horizontali per punctum insertionis fili transeunte. Ne vero gradus eleuationis fili iudicaturum oculum parallaxis fallat, adiunxit regulae duas dioptras, quarum rimae horizontales lineae horizontali, per insertionis punctum, in latere regulae transeunti, ad rectos angulos, insistunt. Et quia caput obseruatoris, per has dioptras perspicientis, vi electricae cum regula communicatae aliquid demere potest, et efficere, vt vilum versus caput declinet: hoc incommodum cauere voluit per filum tenue metallicum, altero suo extremo sub pede piceo, cui regula insistit, firmatum, et ita incuruatum, vt referat arcum circuli, ex puncto insertionis tanquam centro, radio fili longitudinem excedentes, in plano verticali, in quo filum eleuatur, descripti. Sic emendato instrumento gradum virium electricarum cum regula metallica communicatae perfecte cognosci posse, Auctor existimat; num vere? Lectores ipsi videant.

IV. Re-

IV.

Recherches ſur la maniere d'agir de la Saignée, et ſur les effets qu'elle produit, relativement à la partie où on la fait. Par Mr. DAVID. Seconde edition *) revûe et corrigée. à Paris, chez Vallat-la-Chapelle, 1763. 12. pl. 15.

i. e.

Disquiſitiones de venaeſectionis modo agendi et effectibus, quos illa in parte, in qua inſtituitur, producit. Auctore Cl. DAVID.

Cl. huius libri Auctor, ea ratione de effectibus maxime vſitati illius remedii, venaeſectionis, agit, vt quae hac de re celeberrimi viri SYLVA, QUESNAY et SENAC propoſuerunt, paullo curatius examinet, atque inprimis doceat, eligere locum, in quo vena ſecanda eſt, quod Cl. QUESNAY ſuperfluum putauerat, ſua vtilitate non deſtitui, ſed in variis morbis ratione et experientia confirmari. Capite autem primo de *venaeſectione eiusque effectibus in vniuerſum* diſputat, et vocabula explicat, quibus auctores ad diuerſos venaeſectionis effectus declarandos vſi ſunt. Sanguinis effluxus ſub ipſo progreſſus eius ex vena tempore, non acceleratur, ſed magis verſus finem retardatur, cum durante profluxu per arteriam, quae venae inciſae reſpondet, minor copia ſanguinis quam alio tempore tranſeat. Primus vero atque certiſſimus venaeſectionis effectus *euacuatio* eſt, cuius maximus in plethora vera vſus eſſe ſolet. Haec enim nonnunquam ita augetur, vt vaſa, nimium in modum p. 1.

*) Prima editio ibidem prodiit 1762.

modum diſtenta neruos comprimant, et exinde paralyſis aut, disrupto vaſe ſanguifero, in cerebro mors ſubito ſequatur.

p. 20. Alter effectus, quem inprimis Cl. QUESNAY a venaeſectione expectauit, eſt *ſpoliatio*, quo vocabulo ille inſignire voluit imminutionem humoris cuiusdam maiorem prae caeteris humoribus, qui eodem tempore ſimul cum eo per vaſa fluunt. Putabat enim ille per venaeſectionem magis imminui rubram ſanguinis portionem, quam reliquas partes, quae ſanguinem componunt, atque ſanguinis miſſionem nullam fere vim in vaſa minora, quae ſeroſos humores vehunt, habere. Quamquam vero Cl. DAVID negat, hoc ita euenire, tamen concedit, omnino poſt venaeſectionem in ſanguine copiam cruoris longe eſſe minorem, quam aliorum humorum. Hoc tamen minime oriri, a maiore cruoris in venaeſectione iactura, ſed a reſtauratione et reparatione eius longe difficiliore, quam aliorum humorum.

p. 34. Tertius, qui a venaeſectione expectatur, effectus *deriuatio* eſt. Hanc, Cl. DAVID plane negat vnquam, ſiue ligata ſit pars, in qua vena, ſecatur, ſiue non, locum habere poſſe.
p. 54. Eandem quoque ſententiam de reuulſione, quam multi pro quarto venaeſectionis effectu habent, fouet, cum reuulſio ſine deriuatione fieri non
p. 55. poſſit. Quintus tandem venaeſectionis effectus *dimotio* eſt, qua humores in aliquem locum copioſius collecti, venaeſectione inſtituta, ad alium locum transeunt. Hanc fieri poſſe Cl. DAVID concedit, licet non a deriuatione vel reuulſione oriatur, ſed a mutatione in vniuerſo ſanguinis circulo per venaeſectionem facta. Licet itaque veteres in theoretica explicatione errauerint, tamen veritas atque vtilitas electi loci in venaeſectione pro varietate morborum minime negari poteſt.

In

In fine huius capitis Cl. Auctor breuiter de effecti-bus ligaturae, quae vulgo ante venaesectionem fieri solet, disputat, atque docet, per illam sanguinis progressum etiam in ea parte venae, quae supra ligaturam est, retardari, pressione sanguinis ex minoribus vasis adfluentis sublata, vt itaque non solum in venis maioribus, sed etiam in arteriis, quae sanguinem ad membrum, cui ligatura iniecta est, vehunt, vera plethora nascatur. p. 64.

Caput secundum *de venaesectione in brachio* inscribitur. In eo Cl. DAVID primum effectus ligaturae, quae brachio iniicitur, explicat; deinde de illa agit mutatione, quae in vniuerso sanguinis per corpus humanum circulo, cum per quamcunque sanguinis euacuationem, tum in specie per illam, quae ex brachii vena fit, producitur. Si ligatura non post breue tempus iterum soluitur, cordis et arteriarum motus per illam ita acceleratur, vt ex Cl. Auctoris obseruatione pulsuum intra minutum primum numerus a 70. ad 80. vsque increscat. In vniuersum autem sub ipso sanguinis e vena mediana effluxu copia eius, in ramis venae cauae superioris contenti, per varias caussas, fusius hic a Nostro explicatas, ad eam multitudinem augetur, vt in his locis verae plethorae species nascatur, et ea de caussa sanguis omnino dimoueri possit ex partibus quas arteriae, ex aorta descendente ortae, adeunt. Hinc venaesectio in brachio summam praestare dicitur vtilitatem in morbis inflammatoriis partium inferiorum, contra in morbis inflammatoriis partium superiorum vel nocere, vel tales tantum effectus producere, quales ex imminutione massae sanguineae tantum proueniunt. Et licet venae portarum mechanismus quodammodo efficaciam venaesectionis, in brachio factae, in morbis inflammatoriis partium inferiorum impediat, tamen illam non plane tollit. p. 70. p. 91.

 Inpri-

Inprimis autem vtilissima est in morbis vteri similiumque viscerum, quae immediate ex vena caua sanguinem accipiunt.

p. 101. In tertio capite *de venaesectione in pede* Cl. Auctor ita disputat, vt primo explicet effectus ligaturae et pediluuiorum, quae vulgo ante sectionem saphaenae adhibentur. Horum enim ope plethora in omnibus ramis aortae et venae cauae inferioris producitur, sanguinisque, qui superiores partes adit, copia
p. 121. valde minuitur. Ipsa venaesectio plethoram hanc eadem ratione in caua inferiore auget, qua medianae apertura eam in caua superiore producebat, vt
p. 138. itaque omnino sanguinis ex saphaena incisa profluxus in morbis inflammatoriis partium superiorum
p. 144. summae vtilitatis sit. Ostendit enim Cl. Auctor Cl. QUESNAY vehementer errasse, dum negabat venaesectionem vllam habere in vasa cerebri efficaciam, sed ea copiam sanguinis, in cerebro contenti, non minui, quia vasa, in eo distributa, non pressioni
p. 157. aeris exterioris exposita sint. Vsum porro venaesectionis in pede in catameniorum suppressione exinde explicat, quod per illam in vasis vteri plethora
p. 176. producatur et sanguinis profluxus excitetur. Similis pediluuiorum calidorum vsus est. Contrarium effectum aqua frigida, si pedibus vel aliis corporis locis adplicatur, habere solet, vt itaque, ex obseruatione Cl. Auctoris, balnea calida et frigida, successiue diuersis partibus adplicata, pro varietate sedis morbi in variis morbis, qui a plethora partiali oriuntur, egregios praestare possint effectus.
p. 183. Declarat quoque Cl. Auctor ex sua hypothesi caussam, cur venaesectio in brachio noceat foeminis, quibus catamenia profluunt, atque haud raro suppres-
p. 199. sioni illorum ansam praebeat. Adiicit tandem huic capiti disputationem de modo, quo venaesectio, in pede facta, post graviorem capitis laesionem abscessum

ſum in hepate producere poſſit *). Materiam enim purulentam per plethoram, quae in vaſis inferioribus venaeſectione producitur, ex partibus ſuperioribus dimoueri et ad hepar transferri oſtendit, methodumque a Cl. LOUIS propoſitam examinat, qui venaeſectionem in brachio magis commendauit.

Capite quarto disputatur *de venaeſectione in manu.* Hanc Cl. DAVID haud raro ſectioni venae medianae praefert, cum effectus eius augeatur per maniluuium, ſiue adplicationem aquae calidae ad partem, cuius vena ſecatur, cuius rei maximus vſus eſt, praecipue in morbis inflammatoriis viſcerum abdominalium. p. 245.

Capite quinto Noſter *de venaeſectione, quae in collo fit*, exponit, cuius operationis vſus ex eius ſententia nondum ſatis definitus eſt, nec vera theoria confirmatus. Compreſſio venae iugularis, quae, vt ipſa operatio eo facilius perficiatur, requiritur, inprimis nocet in morbis, in quibus cerebrum inflammatum eſt, aut vaſa eius ſanguine turgent, vel in angina, in quibus morbis ſectioni venae iugularis plures venaeſectiones in brachio vel pede praemitti debent. Porro, cum venaeſectio in collo plethoram in capite, ex cauſſis ſuperius declaratis, efficiat, ea in ipſis illis morbis, in quibus potiſſimum commendatur, nocere poteſt, qua propter eam Cl. Auctor tantum concedit, ſi venae partium illarum ita diſtenduntur, vt fere varicoſae fiant. Suadet autem, vt immediate poſt ſectionem venae huius vena etiam in pede aperiatur. Claudit hoc caput disputatio de vſu venaeſectionis in artuum amputatione. Docet autem Cl. DAVID primariam cauſſam ſym- p. 253. p. 277.

 ptoma-

*) vid. de hac re Cl. BERTRANDI in Mem. de l'Acad. de Chirurg. T. III. p. 285. Comment. noſtror. Vol. VIII. P. II. pag. 218.

ptomatum, quae artuum amputationem ſequi ſo-
lent, poſitam eſſe in circulatione ſanguinis turbata,
p. 305. et ad illa ſymptomata praecauenda nullum reme-
dium efficacius eſſe venaeſectione. Ea itaque ſtatim
poſt amputationem, aut, quod magis Cl. Auctori
arridet, ante ipſam operationem copioſius inſtituen-
da eſt, cum aegri, qui parum ſanguinis habeant et
debiles ſint, amputationem melius quam plethorici
ſuſtineant, neque curatio eorum adeo difficilis ſit.
p. 317. Chirurgo quoque ſuadet, vt in ipſa operatione, an-
tequam ligaturam vaſorum inſtituat, aliquam ſan-
p. 319. guinis copiam ex vaſis diſciſſis effluere patiatur. In
fine tandem probat euacuationem ſanguinis ſubi-
taneam in morbis acutis, aut, vbi dimotionem quae-
rimus, longe maiorem vtilitatem habere, quam ea,
quae lentius fit, atque methodum veterum, qui
multum ſanguinis vna venaeſectione detrahebant, in
variorum morborum initio anteponendam eſſe me-
thodo recentiorum, qui paruam copiam ſanguinis
tantum effluere ſinunt, atque venaeſectiones fre-
quenter repetunt.

V.

An Account of the Inoculation of Small Pox in Scotland. By ALEXANDER MONRO, ſenior, M. D. and F. R. S. Fellow of the Royal College of Phyſicians, and Profeſſor of Medicine and of Anatomy in the Univerſity of Edinburgh. Edinburgh, printed for Drummond and J. Balfour, 1765. 8. pl. 7.

i. e.

Relatio de inoculatione variolarum in Scotia. Auctore ALEX. MONRO, ſen.

Cum Facultas Medica Pariſina vti ad alios medicos exteros, ita etiam ad celeberrimum Edinburgenſium Profeſſorem ALEXANDRUM MONRO, patrem, varias quaeſtiones de fatis inoculationis in Scotia transmiſerit, illiusque reſponſio ob copiam colligendorum teſtimoniorum, ad Facultatis Commiſſarios tantum poſt publicatam relationem eorum peruenerit: nunc totam hanc relationem Cl. MONRO ſeorſim publicauit, qua quidem re ob inſignem numerum egregiarum obſeruationum, quae in hac relatione continentur, optime profecto de omnibus, qui artis incrementa curae habent, promeritus eſt. Prima vero quaeſtio haec eſt: *num inoculatio in Scotiam diu iam introducta ſit*, et *qualis eius ſucceſſus ibidem fuerit*? Antiqua eſt inter incolas montoſae Scotiae partis (*Highland's*) conſuetudo, vt parentes, quorum infantes nondum variolis laborauerint, benignas cum illis communicent, dum eos in lecto cum infectis dormire iubeant, aut fila, materia varioloſa imbuta, circa artus eorum ligent. Ipſa

p. 2.

Ipſa autem variolarum inoculatio demum a. 1726. a Cl. MAITLAND ex Anglia in Scotiam introducta eſt. Cum vero paullo poſt infans, hydrocephalo laborans, poſt inoculationem periret, pauci tantum ad annum vsque 1733. inoculationem ſubierunt, quae operatio maxima tandem incrementa ab anno 1753.
p. 5. cepit. Commemorat deinde Cl. MONRO praeiudicia, quae progreſſum inoculationis in Scotia impediuerunt, illaque refutat, quod inprimis de illo argumento valet, quod deſumtum eſt a probabilitate et poſſibilitate deſtructionis contagii varioloſi. Hoc enim in morbo nimis late iam diſperſo, et contra quem nullum remedium praeſeruatorium huc vsque innotuit, minime fieri poteſt. Adducit tamen Cl. Auctor duas obſeruationes, quae oſtendunt forte iunipero ſpecificam aliquam virtutem contra variolas ineſſe. Numerum mortuorum in vniuerſum, licet id varii aſſerant, non augeri inoculatione, probat ex Edinburgenſibus catalogis mortuorum. Ex his enim, per viginti annos inter ſe collatis, patet, ab anno 1744. ad annum 1753. inter 12709. mortuos fuiſſe varioloſos 1256, et ab anno 1754. ad 1763, quo decennio multi inoculati fuerunt, inter 11613. demortuos, variolis obiiſſe 1185, vt itaque ſemper inter decem mortuos vnus ſit, quem variolae ſuſtulerint. Hoc Cl. Auctor fuſius ita explicat, vt doceat omnino inoculationis ope multos ſeruari, cum ex 71. inoculatis, in Scotia vt
p. 15. plurimum vnus tantum perierit. Ad ipſam deinde methodum inoculationis in Scotia vſitatam accedit. Infantes, morbis ſubiecti aut a parentibus talibus progeniti, ab inoculatione arcentur. Nonnulli medici infantibus ante dentitionem variolas inſerunt, alii, qui conuulſiones magis extimeſcunt, tantum poſt eam. Vt plurimum vernali vel autumnali tempore inſtituitur, interim in quadam inſula Scotiae ſeptem-

ſeptemtrionalis 112. infantes, media hieme inoculati, durante morbo magnum frigus, ſine vllo damno, perpeſſi ſunt. Ante inoculationem leuiſſimum tantum purgans exhibetur. Nonnulli aethiopem mineralem adhibent, quem tamen Cl. Auctor vt inutile medicamentum reiicit. Pus ex infantibus ſanis deſumatur, ipſaque inciſio non nimis profunda fiat, cum alias facile intumeſcat et inflammetur. Sola frictione cutis, cum materia variolosa facta, quidam medicus variolas communicauit, alius vero ope fili, materia varioloſa imbuti, cuti illaeſae adplicati. In omni inoculatione poſt aliquot dies noua materia in vulnus immittitur. Eruptio vt plurimum a ſexto poſt inoculationem die ad 14. vsque fit. Qui variolis artificialibus laborant, in vniuerſum melius ſe habent, quam ii, qui naturalibus variolis corripiuntur, obſeruatumque eſt, numerum inoculatorum auctum in vniuerſum totius epidemiae malignitatem minuere. Qui ex inoculatis moriuntur, vt plurimum pereunt ſub ipſa puſtularum eruptione aut poſt illam ſecundo vel tertio die conuulſionibus, vel exſiccationis tandem tempore eryſipelate accedente. Potiſſimum medicus diaetae rationem habere et reliquam curationem varietati ſymptomatum accommodare debet. Nonnulli ex inoculatis febrem varioloſam ſine variolis experti ſunt. Ex 12. infantibus, in quibus inoculationis operatio intra duas priores a natiuitate eorum ſeptimanas adminiſtrabatur, nullus variolas expertus eſt, ſed in nonnullis tantum eryſipelatis ſpecies ſe, eo tempore, quo variolae erumpunt, manifeſtauit.

(p. 20. beside "materia va-"; p. 25. beside "Nonnulli")

Quo autem eo melius Cl. MONRO ad alteram quaeſtionem reſpondeat, *num ſcilicet nonnulli ex inoculatis mortui ſint*? indicem affert eorum, qui a decem abhinc annis inoculati fuerunt, numerumque mortuorum adſcribit; ex quo patet, ex p. 26.

5626. inoculatis periiſſe 72, qui numerus eſt $\frac{1}{78}$ totius numeri. Inter 600. infantes, quos Cl. SUTHERLAND inoculauit, vnus tantum periit. Inter hos autem 72. qui in Scotia demortui ſunt, 36. erant, ex quorum morbi hiſtoria patet prauam conſtitutionem, tempus minus aptum, regimen peruerſum, naturalem infectionem aut alios morbos ſuperuenientes, non autem inoculationem, mortis cauſſam fuiſſe, vt itaque 36. tantum variolis artificialibus occubuerint, qui numerus ad totam inoculatorum multitudinem eſt, vti 1. ad 156.

p. 41. Tertia quaeſtio haec eſt: *num ex iis, qui variolas artificiali contagio acceperant, aliqui iterum naturali contagio affecti ſint?* quod Cl. MONRO negat, cum in omni Scotia inter tot inoculatos nunquam hoc obſeruatum ſit, licet haud raro de nouo materia varioloſa corporibus adplicata fuerit, quod etiam de naturalibus variolis valet, quae ex Cl. Auctor. obſeruatione nunquam hominem bis aggrediuntur.

p. 43. Ad quartam quaeſtionem, *num inoculatione alii quoque morbi inoculatis communicati fuerint*, etiam negatiue Noſter reſpondet. Vnicum forte exemplum de eryſipelate ita prorogato adduci potuiſſet. Forte tamen non varioloſa materia, ſed alia quaedam cauſſa contagium propagauit.

p. 45. Quinta quaeſtio verſatur *circa morbos et ſymptomata, quibus inoculati obnoxii eſſe ſolent.* Concedit Cl. Auctor vulnus nonnunquam inflammari, tumores in glandulis ſubaxillaribus naſci et abſceſſus quoque gigni, haec tamen omnia curationi non multum reſiſtere affirmat. Infans, cum quo inoculatione contagium communicabatur, loco variolarum abſceſſu ſub axilla afficiebatur, neque deinceps variolas perpeſſus eſt, licet ſaepius inter eiusmodi aegros verſatus ſit. Conuulſiones quoque in eruptionis et exſiccationis tempore obſeruantur, atque nonnunquam

quam funeſtae ſunt. Poſt variolas artificiales haud raro eryſipelas remanet, qui tamen haud difficulter diſſipatur. Alia ſymptomata ex aliis cauſſis procedunt. In vniuerſum enim haud pauci infantes, qui antea debiles et multis morbis afflicti fuerunt, poſt inoculationem vegeti fiunt, neque ſymptomata, ha- p. 52. ctenus recenſita, in artificialibus variolis ſaepius, quam in naturalibus, ſed potius longe rarius obſeruantur.

VI.

Traité de l'Oeconomie animale et des cauſes premieres des Maladies, avec un Recueil d'Obſervations ſur l'Art de traitér la petite Vérole. Par M. le Docteur T***. à Geneve, 1763. 12. pl. 15.

i. e.

Diſſertatio de oeconomia animali et primis morborum cauſſis, cum collectione obſeruationum de methodo variolis medendi. Auctore Cl. T***. Doct. Med.

Duae diſſertationes in hoc libro, qui diu forte latuit atque nunc demum in lucem editus eſt, continentur. In priore, praemiſſa breui tractatione de partibus ſolidis et fluidis corporis humani in vniuerſum, Cl. Auctor ſtatim morbos eorumque cauſſas conſiderat, primumque de morbis, qui cum febre ſunt, deinde de chronicis, in quibus vt plurimum viſcus aliquod obſtructum eſt, agit. Febris ex p. 22. fermentatione humorum aucta prouenire dicitur, particulis ſcilicet ad fermentationem aptis, quae in lymphatica ſanguinis parte continentur, in motum du-

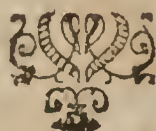
ctis. Hinc magnitudo febris pendet a copia morbificae huius materiae, quae vel ſubito humorum maſſae admiſcetur, vel lente in ea colligitur. Si huius materiae euolutio a primo morbi initio vsque ad eius finem ſemper continuatur neque interrumpitur, continua febris naſcitur, ſi vero nonnunquam euolutio haec ad tempus ceſſat, morbus characterem febris intermittentis habet. In febribus, praecipue vero in intermittentibus, mediante febrili motu, morbifica materia ex lymphatica ſanguinis parte extricatur, atque ad glandulas primarum viarum defertur, vnde eiicienda eſt. Atque ex hac hypotheſi Cl. Auctor non ſolum praecipua, quae in febribus intermittentibus obſeruantur, ſymptomata explicat, ſed etiam huic methodum ſuam curandi febres haſce accommodat. Cum enim materia morbifica in glandulis primarum viarum ſedem ſuam habeat, praecipua curatio in eua-
p. 49. cuantium vſu conſiſtit. Duplici tamen cautione in vomitoriorum et purgantium vſu opus eſt, ſcilicet vt humores prius attenuati, et vaſa ipſa non nimis rigida, aut humoribus nimium in modum turgida ſint. Vterque finis diluentium et venaeſectionis ope obtinetur. Dum vero Cl. Auctor verum purgantium et vomitoriorum vſum paullo curatius definire ſtudet, inprimis Hippocraticum illud explicat: concocta purgare oportere, non cruda, neque
p. 62. in principiis, niſi turgeant. In ipſis quoque continuis febribus copioſus ſaepiusque repetitus purgantium vſus requiritur, in quo tamen etiam ad praegreſſam humorum euolutionem vaſorumque eua-
p. 69. cuationem attendendum eſt. In morbis contra inflammatoriis humorum copia minuenda, vaſa euacuanda, et obſtructa vaſa ſecretoria atque excretoria reſeranda ſunt, qua in re diluentium et venaeſectionis vſus ſummus eſt. Atque hac occaſione Cl. Au-

ctor

ctor fusius de venaesectionis vsu disputat, crebrioremque et nimis amplam venaesectionem inprimis in plethora vera reiicit, magis tamen eam concedit in plethora spuria, in qua humores facilius iterum turgescunt, neque tantum periculum ab inanitione vasorum extimescendum est. Deinde agit de deri- p. 100.
uatione et reuulsione, quae per venaesectionem fit. Venaesectio in pede instituta in morbis inflammatoriis capitis reuulsiua est, vti ea, quae in brachio vel collo fit, in morbis inflammatoriis infimi ventris similem vsum habere solet, in quibus venaesectio in pede nocet, cum sanguinis fluxum magis adhuc ad has partes alliciat. Varios tamen casus adducit, vbi venaesectio in pede etiam in dispositione inflammatoria et infarctu viscerum infimi ventris non modo haud nocet, sed etiam proficua esse solet. Deinde p. 116.
transit ad morborum chronicorum caussas, quas, vti diximus, semper ex obstructione visceris cuiusdam oriri putat. Exposita itaque glandularum structura, mechanismum secretionis ita explicare studet, vt hypothesibus de fermentatione, et pororum diuersa magnitudine et figura refutatis, Winslouianam tandem assumat. Progreditur porro ad caussas obstructionum et resoluentium medicamentorum vsum, ex quibus talia eligenda esse putat, quae analogiam et relationem habeant ad humoris, qui visciditate sua obstructionem produxit, naturam. Resoluentibus vero semper praemitti debet venaesectionis et purgantium vsus.

In posteriore dissertatione, quae obseruationes p. 167.
circa variolas continet, Cl. Auctor ad doctrinam, quam de febribus proposuit, etiam curationem variolarum accommodat. Variolarum in vniuersum septem vel octo species describit, discretas scilicet benignas, discretas malignas, vbi febris maligna cum variolis coniuncta est et discretas alias malignas, vbi febris

febris maligna morbus primarius eſt, et variolae
tantum ad eam accedunt. Confluentes vel ſimpli-
ces ſunt, vel malignae, puſtulis cryſtallinis vel ni-
gris, vel maculis eryſipelaceis inter puſtulas diſper-
ſis vel puſtulis pluribus in vnam magnam maſſam
confluentibus, quae vltima ſpecies maximam cum
diſcretis analogiam habet, neque adeo maligna eſt,
p. 193. vt reliquae, inprimis nigrae. Speciebus enarratis
Cl. Auctor ad cauſſam proximam variolarum proce-
dit, quam in fermentatorio lymphae motu ponit.
p. 201. Deinde de prognoſi et ſignis, quae felicem vel fune-
ſtum exitum praenuntiant, agit, tandemque ad me-
p. 224. thodum medendi progreditur. Laudat vero inpri-
mis venaeſectionem, quam in morbi principio ante
eruptionem in aegris omnis aetatis inſtituit, quo ce-
rebri inflammatio praecaueatur. Deinde vomito-
rium ſtatim poſt venaeſectionem adhibet, quod pur-
gantibus adhuc praeferri meretur. Illorum autem
euacuantium ope fermenti pars, quae ad inteſtina
tranſit euacuatur, et puſtularum in cute eruptio
p. 243. adiuuatur. Quod ad ſpecialem tractationem de
methodo diuerſas variolarum ſpecies curandi atti-
net, de eo pauca hic adduci poſſunt. Monuiſſe
tantum ſufficiat, Cl. Auctorem pro varietate ſym-
ptomatum venam frequentius aut minus frequenter
ſecare, vomitumque crebrius excitare, in quorum
remediorum vſu praecipua methodi huius vis po-
ſita eſt.

VII.

VII.

D. IOHANN THEODOR ELLERS, *weyl. Ihro Königl. Majestät in Preussen würklichen geheimden Raths und ersten Leibmedici, wie auch des Obercollegii Medici Präsidentens und der Akademie der Wissenschaften zu Berlin Mitgliedes, vollständige Chirurgie, oder gründliche Anweisung, alle und iede äuserliche Krankheiten des menschlichen Körpers zu heilen. Berlin, bey G. A Lange,* 1763. 8. 2 Alph. 9 pl.

i. e.

IOANN. THEOD. ELLERI, M. D. Chirurgia completa siue accuratior institutio de sanandis quibuscunque externis corporis humani morbis.

Opus hoc posthumum Cel. ELLERI videtur nobis maxime in vsum lectionum chirurgicarum ante plures annos iam conscriptum esse. Ita vero tota haec institutio diuisa est, vt prima pars, de tumoribus, altera de vulneribus et fracturis, tertia de vlceribus et fistulis, tandemque quarta de herniis et luxationibus exponat. Quae ad doctrinam de natura morborum eorumque differentiis pertinent, ea magna cum cura elaborata sunt, breuior tamen, quam optamus et exspectauimus, Cl. Auctor in tractatione de medendi ratione fuit, quod inprimis de descriptionibus operationum a chirurgo instituendarum valet. Varias quoque morborum species frustra in eo quaesiuimus, in quibus tamen nonnunquam omne fere auxilium a chirurgo petendum est, v. c. morbos oculorum; neque negari potest recentiorum

tiorum inuenta bene multa in eo deſiderari, cuius rei exemplum agarici vſus in haemorrhagiis praebet de quo plane Cl. Auctor ſilet. Quae vero omnia probant, opus minime abſolutum diuque iam conſcriptum, neque poſtea ab Ill. Auctore correctum fuiſſe. Ea vero ratione de ſingulis morbis in ſpecie agit, vt primo diuerſa nomina eorumque ſignificationes magna cum cura explicet, diuerſitatemque ſpecierum morbi cuiuslibet exponat. Agit deinde de cauſſis morborum, eorumque therapia, diuerſis indicationibus in ea formandis, et medicamentis variis tam interne quam externe adhibendis. In fine ſingulorum capitum catalogum diuerſarum methodorum et remediorum ſpecificorum adnectit, quae a variis auctoribus, inprimis HILDANO, PARAEO, SCULTETO aliisque huius aeui ſcriptoribus etc. laudata fuerunt. Optandum tamen eſſet, vt therapeutico ordine Cl. Auctor haec omnia diſpoſuiſſet, non chronologico, quod tironibus forte maiorem vtilitatem, addita inprimis breui harum methodorum diiudicatione, attuliſſet.

VIII.

VIII.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ Θηριακὰ καὶ Ἀλεξιφάρμακα. NICANDRI *Theriaca et Alexipharmaca.* IOANNES GORRHAEVS latinis verſibus reddidit, italicis vero, qui nunc primum in lucem prodeunt, ANT. MAR. SALVINIVS. Accedunt variantes codicum lectiones, ſelectae adnotationes, et graeca EVTECNII ſophiſtae metaphraſis, ex codicibus Mediceae et Vindobonenſis bibliothecae deſcripta, ac nondum edita, curante ANG. MAR. BANDINIO, I. V. D. S. C. M. Regio Mediceae bibliothecae et pub. Marucellianae Praefecto. Florentiae, ex officina Moückiana, 1764. 8. 1. Alph. 5½ pl.

Etſi propemodum ſatis erat titulum huius editionis repetiiſſe, ea tamen ſeparatim indicabimus, quae noua inſunt et praecipua. Subiecta eſt cuique paginae varietas lectionis, e codice Mediceo et Riccardiano; de quibus ſi BANDINIVS iudicaſſet, vtilior foret materia futuro editori. Acceſſit verſio italica SALVINII, de cuius vel vtilitate, vel bonitate, ſententiam non pronunciabimus, cum ad editionem veteris ſcriptoris non neceſſaria videatur. Longe notabilius eſt tertium additamentum, EVTECNII metaphraſis, iam a FABRICIO in bibliotheca graeca memorata, ſed nunc primum e codice Mediceo et Vindobonenſi, quem BIANCONVS deſcripſerat, ſic edita, vt prior pars, quae aberat a Mediceo libro, e Vindobonenſi, poſterior e Mediceo imprimeretur, varietate tamen Vindobonenſis codicis notata, interdum etiam breuibus animaduerſionibus adiectis. Multis quidem locis mutila

eſt

est metaphrasis; sed BANDINIVS non nisi bis, ni fallimur, lacunas coniectura fretus expleuit. Saepe numero aperte corrupta fuit codicum scriptura, quod ipsum accurate seruatum est, vt omnino haec metaphraseos editio archetypi locum tenere possit. His ergo praesidiis subuentum est NICANDRO in hac editione, cui hoc nomine laudem non tribuere non possumus. Verum scholia graeca, plane omissa, haud dubie nonnulli reperire malent, quam SALVINII versionem, cum NICANDER ideo edi videatur, vt intelligatur, quod sine scholiis non commode fieri potest. Nullus additus est index, nulla item animaduersio philologica: nam selectas adnotationes, in titulo promissas, reperire non potuimus: nec de NICANDRO aliud disputatum vidimus, praeter ea, quae FABRICIVS iam collegerat. Integer commentarius Gorraeanus repetitus est. Sed, vt diximus, proderit varietas lectionis et EVTECNIVS futuro editori, qui si NICANDRO contigerit, vehementer optamus, vt ea, quae de natura huiusmodi carminis a doctis viris exposita sunt, in vsus suos conuertat, adiumenta poetica quibus erigere tenuissimum carmen NICANDER voluit, diligenter obseruet, ingenium poetae describat, eumque cum Callimacho et Virgilianis Georgicis comparet.

IX. NI

IX.

NICOLAI IOSEPHI IACQVIN Enumeratio ſtirpium plerarumque, quae ſponte creſcunt in agro Vindobonenſi, montibusque confinibus. Accedunt obſeruationum Centuria et appendix de paucis exoticis. Cum tabulis aeneis 9. Vindobonae, impenſis, Ioannis Pauli Kraus, 1762. 8. 21½ pl.

Nondum forſan e lectorum noſtrorum animis deletam eſſe arbitramur commendationem, qua haud ita pridem IACQVINI in definiendis deſcribendisque vegetabilibus induſtriam probauimus, cum praeſtantiſſimum eius opus, ſtirpium in America ſelectarum hiſtoriam complectens, indicauerimus *). Iam eo quidem tempore, praeſens haec plantarum ſponte in agro Vindobonenſi creſcentium enumeratio edita erat, et licet hinc commemoratio eius diutius quodammodo retardata ſit, tamen confidimus, eam et ſero paulisper datam adhuc fore delecturam. Quas nimirum per duos annos in agro Vindobonenſi, et adiacentibus Auſtriae montibus, pratis vallibusque detexit plantas IACQVINVS, eas in hoc opere ita collectas enumerat, vt in compendio florae circa Viennam theſauros indicet, et hanc quoque orbis regionem botanicis notiorem reddat. In recenſendis autem, definiendis denominandisque hiſce plantis vbique LINNAEVM ſequutus eſt, nouiſſimam ſyſtematis naturae editionem, ſpeciesque plantarum, tanquam filum ariadnaeum ſuae disquiſitionis ſibi eligens, vnde factum, vt eundem in recenſendis generibus ordinem, eademque in

*) vid. Comment. noſtr. Vol. XII. P. II. p. 226 ſqq.

in diſtinguendis ſpeciebus ſic dicta nomina triuiali
LINNAEI reperiamus; interdum tamen, licet ra
rius in characteribus deſcribendis a LINNAE
quodammodo recedit, ſi nimirum per accuratam
plantae disquiſitionem, LINNAEI deſcriptionem
vel limitandam, vel corrigendam eſſe edoctus fui
p. 15. Sic v. c. *Cynoſurum coeruleum* LINNAEI ad Aira
genus retulit, quoniam bracteis deſtituitur, et in re
liquis quoque proprietatibus a Cynoſuro differ
p. 19. In *Poa aquatica* non ſemper ſpiculas ſexfloras, in
terdum etiam decem ſe inueniſſe teſtatur. In *aru
dine Calamogriſti* nunquam culmum ramoſum vidi
licet LINNAEVS ex eodem characterem, ſpecien
hanc diſtinguentem, deſumſerit. *Sagina procumbe*
in natali ſolo disquiſita, nunquam, optimo etia
microſcopio luſtrata, petala habuit, cum tamen
horto culta, altero plerumque anno albida eiusm
p. 62. di conſpicienda ſuppeditauerit. Nouae quoqu
Rumicis ſpeciei mentionem fecit, quae de reliqu
ſummam cum *Rumice Acetoſella* affinitatem habe
ab ea tamen foliis ſubrotundis haſtatis iux
p. 66. mentem Auctoris diuerſa eſt. *Polygonum amphibiu*
quando extra aquam creſcit, ſtamina gerit ſemp
corolla longiora, in paludibus vero et foſſis repe
tum ſtamina fert petalis ſemper breuiora. In *ro*
ſpinoſiſſima non ouatum, qualem LINNAEVS aſſer
ſed vere globoſum fructum obſeruauit. Quae a
tem in aliis nonnullis plantis notatu digna dete
ea adiectae obſeruationes indicant, in quibus qu
dam plantarum ſpecies accuratius deſcribere, ico
busque a ſe ipſo delineatis illuſtrare ſtuduit, qu
rum etiam quaedam exempli loco commemora
p. 205. haud poenitebit. Nouam nimirum *Valerianae* ſp
ciem, quam *elongatam* dicit, depingi curauit, cui f
res triandros, folia dentata ſubouata ſumma baſi h
ſtata inciſa, paniculamque elongatam adſcrip
He

Heracleum anguſtifolium tab. II. delineatum a con- p. 217.
generibus, habitu aſpero, foliisque ternatis extimo
quinquefido, laciniis oblongis, acuminatis differt.
Loranthus europaeus, quem tab. III. ſiſtit, floribus p. 230.
praecipue dioicis, et racemis omnibus terminalibus
ſimplicibus, a reliquis ſpeciebus ſeſe diſtinguit;
planta ipſa eſt paraſitica, cum radix viſci ad inſtar
quercuum in ramis innaſcatur. Duas *Iunci* ſpecies p. 236.
tab. IV. continet, quarum vna ob culmum folio-
ſum, glumamque ſubunifloram, nouam ſpeciem ex-
hibet, altera vero cum *Iunco* biglumi, a LINNAEO
deſcripto delineatoque maxime conuenit, niſi quod
capitulum ſubquadriflorum habeat. Nouum *Pel-* p. 260.
tariae genus a IACQVINO ita dictum, quoniam ſi-
liculae peltae quaſi figuram repraeſentant, ad plan-
tarum naſturtinarum familiam pertinet, ab omni-
bus tamen ſiliculis potiſſimum ſubrotundo compreſ-
ſo planis, vnilocularibus, nec in terra quoque de-
hiſcentibus, ſed rumpendo radices emittentibus in-
ternoſcitur. *Carduus pygmaeus* a LINNAEO ad
Cnici genus relatus, et a Noſtro tab. VIII. delinea-
tus caulem habet vniflorum, calycem inermem, fo-
liaque linearia confertiſſima. Vltima tandem tabula p. 295.
ſiſtit *Ophryn* ſic dictam *alpinam* LINN. cui Noſter
radicem ex duobus bulbis ſubouatis ſupra radicatis,
folia radicalia filiformia numero quatuor- octo, ſca-
pum nudum longitudine foliorum, flores laxe ſpica-
tos, et luteo virentes, petala 5. exteriora ouata,
interiora lanceolata in galeam conniuentia, nectarii
labium inferius ouatum obtuſum, longitudine co-
rallae integerrimum vel obſolete trifidum ad-
ſcribit.

Coronidis tandem loco duodecim exoticas plan-
tas, partim in horto botanico Vindobonenſi cultas,
partim ab Auctore in Americae inſulis disquiſitas,
accuratiſſime deſcribit. *Amomi Zerumbet* LINN. p. 301.

cum bis iamiam in horto Vindobonensi floruerit characterem clarius exposuit, qui caeterum in essentialibus cum LINNAEI descriptione conuenit. In *Diapensia heluetica* calycem obseruauit persistentem pentaphyllum, et corollam vt in Androsace: fructus vero, qui a calyce complectitur, semina perpetuo quinque continet et vnilocularis quinquevaluis est, indicare Nostro videtur, praesentem plantam non commode cum Diapensia, Aretia, aut Androsace LINNAEI posse combinari. In *Drypi spinosa*, cui LINNAEVS olim 10. antheras attribuit IACQVINVS repetito florum examine quinque mo-
p. 306. do stamina longitudine corollae inuenit. *Bromelia humilis* noua est species, quae subacaulis, floribus aggregatis sessilibus ex axillis prolifera dicitur, et a Karata PLVMIERII stolonibus, quos emittit, crassis, breuibus, foliolisque paruis vestitis, a Bromelia Pinguin autem floribus absque vllo pedunculo sessilibus distinguitur. *Agaue aspera* corollis hexapetalis a reliquis omnibus congeneribus internoscitur. De *Agaue americana* singularem addidit obseruationem, quod nimirum hortulanus quidam Vindobonae, vbi aliquoties iamiam floruit, post florum interitum, plantam scapo suo adhuc instructam ita in amplissimo caldario conseruauerit, vt subsequenti anno ex eodem veterano scapo innumeros nouos flores, maturosque fructus protulerit. Tres Aloes species secundum characteres suos fusius descripsit, *Guineensem* nimirum, *Zeylanicam*, et *fragrantissimam*, quas
p. 311. omnes LINNAEVS ad *Aletris* genus retulit. *Colutea perennans* diuersa videtur esse species a Colutea herbacea, quacum caeterum maxime conuenit, nisi quod legumina duplo sint minora, stigma vero obtusum, villis circulariter ciliatum. *Lycopodium dichotomum*, quod in montosis humidis locis Martinicae

Noster

Noſter inuenit, habitu vere dichotomo, foliis integerrimis, ſparſis ſpicis folioſis euidentiſſime nouam huius generis ſpeciem praebere videtur.

X.

NICOLAI IOSEPHI IACQVIN Obſeruationum botanicarum, iconibus ab Auctore delineatis illuſtratarum, Pars I. Vindobonae, ex officina Krauſiana, 1764. fol. pl. 7½. tab. aen. 25.

Poſtquam Cl. IACQVIN varia hactenus ſpecimina, laborem ſtudiumque eius in re botanica luculenter ſatis comprobantia promulgauit: ſedulo de continuando incepto cogitauit, bene recordans, plures adhuc ſupereſſe plantas, in prioribus iam ab eodem editis ſcriptis vel plane praetermiſſas, vel ſaltem diligentiori poſthac ſuſcepta disquiſitione accuratius deſcribendas. Laudabile propterea iniit conſilium, ſuas in vegetabili regno hucusque inſtitutas, vlteriusque inſtituendas obſeruationes per partes orbi erudito tradendi, ita tamen, vt in recenſendis deſcribendisque plantis nullius ſequatur ſyſtematici ſcriptoris ordinem, potius ex ſuo arbitrio obſeruationes in plantis factas, ſine ſeruata ſyſtematis lege enumeret. Et ſicuti quamlibet harum obſeruationum partem viginti quinque tabulis aeneis ſe decoraturum eſſe Noſter ſpopondit, ita et prima haec pars totidem ab eo ipſo delineatis iconibus exornata conſpicitur. Continentur vero in eadem quadraginta plantae, ab Auctore partim in Americae inſulis detectae disquiſitaeque, partim ab aliis quidem deſcriptae, a Noſtro autem accuratiori in horto Vindobonenſi cum

iisdem inſtituto examine, melius determinatae, et ad conuenientia ſua genera relatae. Nos vero, qui ſingula fuſius haud poſſumus recenſere momenta: ad nonnulla ſaltem eaque notatu prae reliquis digniora, noſtram directuri attentionem, praecipua egregii huius quoque operis indicaturi ſumus contenta.

p. 2. *Cytiſus Caian*, ſponte in Angola vicinisque Africae prouinciis proueniens, in Martinica autem inſula copioſiſſime ad agrorum ſacchariferorum limites ſata arbuſcula, ſeminibus ſuis alimentum ſeruis pauperibusque ſuppeditat, ſanitati quam maxime conducens, non ſolum enim iis ad varia fercula appoſitis ſummo cum oblectamento veſcuntur, ſed etiam farinam ex inde praeparant incolae, ad varia panificia paranda aptiſſimam. Praeter amplam *Theobromatis Cacao* deſcriptionem botanicam, quam Noſter exhibuit, ſtupendos quoque ex fructibus huius arboris ad incolas redundantes prouentus indicare ſtuduit; vnica enim et tenella e horto regio Pariſino in Martinicam translata *Cacao* arbuſcula, poſt triginta et, quod excurrit, annos, multiplicando ſeſe tam innumerae prolis foecunda facta eſt genitrix, vt anno quinquageſimo ſexto, quo Auctor in Martinica degit, ex ſola hac inſula, fructuum horum centies et octogies millia centenarum librarum in Europam transmiſſa fuiſſe teſtetur. *Gratiolam Monnieriam* licet EHRETVS iamiam depinxerit, IACQVINVS tamen eam, in natali ſolo disquiſitam, hic aeri incidi curauit, ignorans, iam apud EHRETVM huius plantae extitiſſe figuram. Flores eius ſemper niueos vidit, etiamſi SLOANEVS

p. 8. coeruleos ei adſcripſerit. Ex *Ariſtolochiae* genere duas ſpecies, non quidem nouas, accuratius tamen determinatas recenſuit iconibusque illuſtrauit, ſic dictam nimirum *trilobatam* et *peltatam*. In priori flores

flores maximi, et ſingulari ratione incuruati ſunt, planta ipſa longis ſarmentis lupuli ad inſtar vicinis ſeſe adnectit arboribus, et ab aethiopicis ſeruis medicisque caro pretio aegris tanquam febrifuga propinatur. Poſterior flores habet longiſſimos, longis in fauce pilis ferruginei coloris obſeſſos, folia gerit peltata, quae renis formam habent. *Anonae* quatuor ſpecies deſcripſit, quarum tres additis iconibus illuſtrauit. Iam quidem SLOANEVS, VAN RHEEDE, COMMELINVS, MERIANA aliique, arborum harum ſpecies ſatis ſuperque determinarunt, et quamlibet figuris delinearunt; nihilominus tamen Cl. Auctor non fruſtraneum ſe ſuſcepiſſe arbitratur laborem, quo plura ſupereſſe autumat momenta, deſcriptiones iconesque aliorum quodammodo adhuc illuſtratura; quapropter *muricatam*, *ſquamoſam*, et *reticulatam* ſufficientibus determinauit characteribus, easque in ipſo natali ſolo, Caribaeis vt plurimum inſulis delineauit; nouam ſimul huius generis addidit ſpeciem, mucoſam triuiali nomine dictam, quam rarius in Martinicae ſyluis reperiit. Habitu quidem *reticulatae* ſimillima eſt, corolla tamen baſi in vnum ſubrotundum, nec vllatenus diuiſum corpus excreſcens, pileique quaſi figuram repraeſentans, eam a reliquis congeneribus euidenter ſatis diſtinguit. De *Pipere pellucido* notauit, Martinicenſes folia eius colligere, et vel ſola, vel cum aceto oleoque condita commedere; *Piper* autem *rotundifolium*, gratiſſimo et analeptico ſuo odore ſeſe commendans, egregiam et vere aromaticam praebere aquam deſtillatam. *Sida abutiloides*, tab. 7. delineata, noua eſt ſpecies, cuius ſemina IACQVINVS ex America ſecum attulit, et ex iis, in caldario horti Vindobonenſis ſatis, flores fructusque quotannis accepit. Tota planta denſiſſimo ex viridi albicante tomento obducitur, et

p. 16.

holosericeam habet mollitiem, in foliis tamen calycibusque hoc tomentum rarius quodammodo subtiliusque deprehenditur. Caulis ad altitudinem quatuor pedum excrescit, et sicuti tota planta, annuus est; folia gerit cordata, crenata, inque longum attenuata acumen, petioli vtrinque suffulciuntur stipula subulata erecta, pedunculi sunt vniflori, axillares, eandemque cum petiolis habent longitudinem, calyx est profunde pentagonus, et flauam maximeque expansam aliquantum exsuperat corollam, capsulae decem acuminatae, terna vtplurimum includunt semina rugosa. Duae *Coccolobae* species, *barbadensis* nimirum et *emarginatae*, totidem delineantur tabulis, et ita inter se distinguuntur, vt priori folia oblongo-ouata, obtuse acuminata, nitida, vndulata, posteriori vero subrotunda, inciso-emarginata adscribantur. *Paullinia mexicana* eundem floris characterem habet, qualem *Paulliniae triternatae* in stirpium americanarum historia Auctor adscripsit, differt modo habitu scandente et aculeatissimo, et nectario floris, non ex quatuor, sicuti in triternata, sed duobus solummodo, ast duplo latioribus foliolis constante. De *Paullinia tomentosa* itidem loco iam citato IACQVINVS exposuit, quo vero tota planta conspiciatur, racemum fructibus maturitati proximis refertum tab. 10. simul addit, qui in alia iam tum data figura deficit. *Ehretia dubia* noua videtur esse species, quam Auctor vnica saltem vice in Iamaica mense februario florentem inuenit; arbuscula quinque pedum altitudinem floresque paruos sordide albicantes plures simul prope extremitates ramusculorum aggregatas habuit. Florum character plantam ad Ehretiae genus pertinere indicare videbatur, cum tamen fructus eo tempore deficeret, Auctor hanc speciem tam diu dubiam reliquit, donec alia fructum quoque disquirendi occasio ge-

nus

nus magis determinabit. *Arabis bellidifolia* tab. 12. depicta, nullatenus *Cardamine bellidifolia* LINNAEI atque HALLERI est, quantumuis hi viri eadem synonyma ex CLVSIO et BAVHINO in determinanda planta adduxerint, qualia Noster indicauit. Nunquam enim in Austriae regionibus Cardaminem bellidifoliam LINNAEI Auctor reperit, neque ipsa icon a LINNAEO in Flora Lapponica data, cum praesenti aliquam demonstrat affinitatem, CLVSII vero figura vtpote optima hanc potius Arabim, quam LINNAEI Cardaminem repraesentat. Nostra enim planta folia habet subdentata, radicalia lanceolato-cuneiformia, caulina lanceolata, circa apicem caulis sessilia, et, vt Auctor putat, ad Arabis genus magis, quam ad Cardaminem debet referri. In descriptione *Scabiosae syluaticae* notat Cl. Auctor, duplicem in LINNAEI speciebus irrepsisse errorem, typographum forte, in adducendis synonymis ex CLVSIO sese manifestantem. Haec enim scabiosa syluatica aliquam cum integrifolia habet affinitatem; LINNAEVS autem in describendis vtrisque speciebus, synonyma ex CLVSIO citauit, attamen syluaticae illud attribuit, quod integrifoliae competit, et ita vice versa rem peregisse censetur. *Scopola Carniolica* nouum, nec a LINNAEO hucusque assumtum genus, et in honorem Cl. SCOPOLI ita dictum, quoad habitum, florisque colorem cum Belladonna conuenit, differt tamen fructu potissimum sistente capsulam subrotundam, calyce inflato exceptam, bilocularem, vna cum pedunculo et calyce decidentem, post lapsum demum transuersim dehiscentem. *Dolichos minimus* inter fruticeta Caribaeensia sponte crescens, a Curacauiensibus herba contra verrucas appellatur, quoniam folia cum sale tusa, verrucisque imposita, iis mederi creduntur. Videtur auctoris figura ab icone LINNAEI in

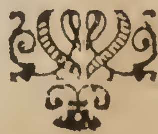
p. 22.

p. 28.

p. 34.

horto Cliffortiano data quodammodo discrepare, diuersum clima et solum aliquam forsitan in habitu
p. 40. plantae mutationem produxerunt. *Malpighia altissima* noua est species, quam Auctor in syluis martinicensibus reperiit, folia gerit lanceolata, glabra, integerrima, racemosque terminales erectos, flauos et suaueolentes flores sequuntur fructus, baccam flauam, mollem, ceraso minorem, saporeque acido ingrato praeditam sistentes.

Hisce obseruationibus adiectae sunt plantae, in enumeratione vegetabilium agri Vindobonensis ab Auctore nostro omissae. Paucae inter eas sunt nouae, nec ab aliis iam descriptae species, nisi *Poam distantem*, *Myagrum*, et *Polypodium austriacum*, *Arabimque bellidifoliam* excipimus. In fine tandem huius operis nonnullas in eadem Vindobonensi flora commemoratas plantas Noster indicauit, quarum descriptiones ibi datae aliquam exigere videntur correctionem. *Anthericum* v. c. *pseudoasphodelus*, est *anthericum calyculatum* LINNAEI, quantumuis IACQVINVS ne armato quidem oculo vllum in eodem calycis vestigium detexerit. *Iuncus compressus* sola est LINNAEI bulbosi varietas; *monanthos* autem *Iuncus* est LINNAEI *Iuncus trifidus*, qui tamen in Austriae regionibus nunquam tria terminalia folia habet. In descriptione *Coronillae montanae* Auctor legumina erecta dixit, quae tamen accuratiori postea lustratione pendula dici oportet.

XI.

XI.

Elementa Phyſiologiae Corporis Humani. Auctore ALBERTO HALLERO etc. Tomus octauus. Fetus hominisque vita. Bernae. Sumptibus Societatis Typographicae, 1766. 4. Pars I. Alph. 2. pl. 16. Pars II. Alph. 1. pl. 20.

Laeti omnino vltimum egregii operis phyſiologici, ab Ill. HALLERO elaborati, Tomum cum Lectoribus noſtris communicamus, qui de ortu vitae humanae eiusque ſtatu et fine exponit. Ex duabus partibus iſte componitur; in priore, quae ex vno libro, ordine vigeſimo nono, conſtat, conceptio, noui animalis primordia, ſecundinae, vita foetus et partus explicatur. Poſterior, quem vnus iterum liber, trigeſimus, conſtituit, de incremento, ſtatu hominis et decremento agit. His addenda ad Elementa Phyſiologiae corporis humani ſubnexa conſpicimus. Sequitur catalogus librorum, quibus Ill. Auctor in hoc opere vſus eſt. Vltimo eiusdem ſcripta argumenti anatomici et phyſiologici indicantur. Praefatio reſponſionem ad Cl. ALBINVM et NICOLAVM LE CAT continet, nec non catalogum praebet experimentorum, quae ſunt in iis partibus facta, de quorum ſenſu litigatur.

A conceptione initium fit: primo notat Ill. Auctor, animalia eſſe ſexu deſtituta, alia ſexu vnico, alia ſexu duplici coniuncto, alia demum ſexu duplici ſeiuncto, ita tamen, vt in aliis mares et foeminae ſibi ſimiles ſint, in aliis autem mas a foemina forma ſua vehementer diſſideat. Quae animalia ſibi ipſis ſufficiunt, ea vel abſque diſſimilis ſexus indiciis aut oua pariunt aut viuos foetus, vel habent p. 1.

habent vtriusque ſexus ſeminalem liquorem: in his maſculum humorem foeminino certis ex cauſſis, quas ignoramus, adfundi oportet, in illis nihil eſt, quod cum coitu comparari poterit. Quae vero animalia vtriusque ſexus genitale inſtrumentum habent, vt tamen in ſe ipſis concipere, et a ſe ipſis foecundari non poſſint, ea vbique externa aliqua vi indigent, a qua oui incrementum acceleretur, vt in nouum animal euadat, quod in ſuis viſceribus geſſerunt. Coeunt itaque animalia et ab alio ſui generis vim maſculam accipiunt. Ad eum coitum animalia cuncta cupidine voluptatis incitantur; in viro ea eſt in boni ſeminis abundantia, in foeminis ex ea analogia Noſter credit eſſe in ouorum tumore; videtur etiam ei in vtero et vagina aliqua ſtimuli venerei cauſſa eſſe. Hos ſtimulos aeris calor auget, auget etiam abundantia cibi. Abſtinentia a venere naturae inimica eſt, morbi contra, ab hac cauſſa producti, veneris vſu ſoluuntur. Coeunt autem animalia ſexu diſtincta, et piſces quoque, qui tamen non vere coire vulgo creduntur. In nonnullis animalibus, vt auibus, breuis venus eſt, longa in aliis, vt canibus. Pleraque a tergo coeunt, vt plurima quadrupeda, alia humano ritu concumbunt. Abſoluitur coitus repetita confrictione penis contra vaginam, cuius vi ſemen maſculum elicitur,
p. 18. vt in vaginam vterumque ſpargatur. Venire ſemen ad vterum alii dicunt, alii id negantes auram ſeminalem ad conceptum ſufficere aſſerunt. Priori ſententiae Noſter fauet, idque hanc ob rationem, quod in coitu infoecundo continuo de vulua foe-
p. 23. minae defluat ſemen, in foecundo retineatur. Voluptatem in coitu ſentiri, nonnullae foeminae negant, ſenſum tamen in alia et alia muliere maiorem minoremue eſſe poſſe, Noſter autumat. Semen foeminae non habent, mucum vero vteri aut cerui-

ceruicis a motu venereo excuti non negandum eſt. Poſt conceptionem vterus rubeſcit, maiorque fit et p. 27.
villoſus magis et quaſi ſpongioſior; tubae ſanguine plenae et ampliores reperiuntur, per orgaſmum venereum ſitu ſuo mutantur, ad ouarium conuertuntur et ad ſorbenda oua disponuntur. In ouario, vbi praecipua in conceptu eſt mutatio, aliquam veſicularum, quae in ouario ſunt, ſuper ouarii ſuperficiem eleuari et magis, quam reliquas veſiculas, eminere, Noſter obſeruauit. Rimam poſthac in veſicula grandiore, in rima ſanguinem, et in imo ouulo flocculos villosue deprehendit. Hi ex Noſtri obſeruatione paulatim ſolideſcentes acinorum demum formam nacti cauum veſiculae replent, vt nunc coeca, glandulae ſimilis, lutei corporis nomen tueatur. Itaque corpus luteum, quod in virgine animali nunquam adparuit, poſt coitum ex veſicula mutata deformari, neque ex rudimento ſuo ſimili, ſed ex veſicula adoleſcere, notat. Luteum hoc corpus magis ac magis expalleſcit, abitque in rotundam quaſi glandulam, ex acinis, per celluloſam telam connexis, compoſitam. Numerum corporum luteorum Noſter credit eundem eſſe, qui foetuum. Sic in vniparis vt foemina, vnum, raro duo, in capra gemellifera duo, in multiparis, vt ſue, plurima vidit. Itaque primum hominis hoſpitium in veſicula eſt, quae de ouario exprimitur, hanc autem a tuba, id ouarium amplexante recipi, porroque in vterum venire, ideoque conceptionem in ouario eſſe, obſeruationes de foetibus, in ouariis et tubis viſis, oſtendunt. Sed quaeritur: quae ſit p. 54.
prima ſpecies naſcentis animalis? Ex numeroſis experimentis Noſter colligit, multo ſerius, quam putatum eſt, nouum animal conſpicuum reddi, nonante diem vndeuigeſimum, poſt eum vero ipſum apparere, omnesque illas ante diem vige-

vigeſimum viſi noui hominis obſeruationes ſuſpectas eſſe, putat. Colligit porro, in quadrupedibus non videri conceptaculum foetus ouum referre, et non absque neceſſaria emendatione id nomen retineri poſſe; ſi tamen ouum ita interpretaris, vt ſit membranaceum receptaculum, cauum, in quo humor ſit, inque humore foetus, tunc quidem vtique antiquiſſimam ſententiam, quae omnia animalia ex ouo repetat, admitti poſſe, putat, tantum, vt pau-
p. 62. ca illa animalcula ſimpliciſſima excipias. Humanum ouum, vt oſtendit Ill. Auctor, etiam figura ſua verum ouum eſt, ſemper villoſum, villosque ſuos mature explicat, vt vtero adhaereſcat. Niſi enim continuo ouum his villis adhaereſceret, facillime de nouo hoſpitio expulſum iri, Noſter autumat. Ouum ex membrana fit tenera intusque albuminoſi et gelatinoſi generis aqua continetur. Primis diebus, vt ouum totum, ita etiam magis foetus oculos fugit. Certitudinem hac in re neque promitti,
p. 70. neque locum habere, Noſter monet. Primaeui embryonis mollities tanta eſt, vt ſub tangente digito diffluat, haec tamen teneritudo paulatim demum confirmatur. Color pellucidus eſt, vt muci, inde albus. Deinde foetus quo tenerior eſt, eo eſt figura ſimpliciore. Ill. Auctori certe et in pullo, ouo incluſo, et in cane, cuniculo et oue viſus eſt craſſo capite, cum corpore tenuiori quidem, caeterum cylindrico, fine graciliori et obtuſo, modo recto, vt fere in pullis, ſaepe contrario modo recur-
p. 72. uato. Non tamen longa mora eſt, et foetui partium diſtinctio non lenta accedit. Die trigeſimo quinto partium diſtinctio in homine perfecta eſt. Quod tandem ad prima illa naſcentis grauiditatis ſymptomata, nauſeas nimirum, horrores carniumque auerſationem etc. attinet, a ſeminis maſculini ſubputrido, in corpus foeminae reſumto, halitu ea

eſſe,

esse, totumque foeminae corpus ab eo halitu penetrari, Noster autumat.

Primordia noui animalis nunc exponit Ill. Auctor, primoque disquirit, num ex commisto semine vtriusque sexus nouum animal producatur? Vtcunque autem modus huius commistionis obscurus sit, tamen in hac opinione multum esse speciei Noster autumat, cum vtriusque sexus necessaria coniunctio continuo animo se offerat, quae in animalibus ad nouum foetum requiritur. Sic etiam similitudo foetus, cum vtroque parente partita, similia suadere videtur. Aliam hypothesin Cl. BUFFON communicauit; dixit nimirum, esse materiam in natura rerum, quae nutritioni et euolutioni omnium plantarum, animalium omnium, destinata sit, semper viua, semper actiua. Hancce materiem organicam, si abundet et ad alendum animal nunc superflua sit, remitti putat in propria receptacula, quae in viris sint testes, in feminis ouaria. In eo humore, porro asserit, contineri omnes moleculas, corpori animali analogas, omnia adeo, quae requirantur ad formandum ens minus, ei perfecte simile, a quo hoc nouum animal nascatur. Tandem ex commistione vtriusque seminis in vtero particulas istas organicas in animalculum parentum simile coniungi, autumat. Alii et inprimis LEEUWENHOECKIUS foetum ex semine maris solo prouenire et a mare nihil aduenire, nisi viscidi quid, in quo animalcula natent, vnumque eorum ouum penetrare, inque foetum transformari, demonstrare annisus est. Alii demum foetum ex matre nasci, asserunt. Sed audiamus, quid Noster hic sentiat! *Nescio*, inquit, *quid simplicius haec opinio habet, quae etiam inter antiquos sit. Certum enim est, ex foemina animal nasci, multo minus certum, ex mare in foeminam venisse.* Suadet hanc sententiam multorum animalium

p. 77. p. 84. p. 91.

et

et plantarum analogia, quae ſemina ferunt et pariunt, immo inter animalia certiſſimum eſt, plurima, v. c. polypos, corallinas, absque mare parere. Denique directa demonſtratio adeſt, qua oſtendatur, certe in auibus pullum in matre fuiſſe. Pulli enim inteſtinum continuari cum vitelli inuolucro et adeo inteſtini interiorem membranam cum epidermide animali, exteriorem cum cute, denique cum inuo-
p. 93. lucro vitelli eandem eſſe, Noſter obſeruauit. *His collectis*, inquit Ill. Auctor, adparet, *ouum totum matris partem eſſe: in qua ouarium cum omnibus ouis perinde perfectum reperitur, quando nulla maſculi familiaritas acceſſit. Deinde foetum eſſe partem oui, aut certe cum ouo inſeparabili nexu coniungi: vitellus enim (et ſolus quidem) ouum cum ſuo inuolucro conſtituit, dum in matre eſt: ſed is vitellus ductu ſuo cum foetu ita vnitur, vt idem continuum corpus conſtituat.* His propoſitis obiectioni quoque Noſter obuiam it, quae proponitur: *poſſe fieri, vt foetus in ouum inoculatione aliqua quaſi inſeratur eiusque vaſa comprehendat oui vaſa.* Sed docet Ill. Auctor, nunquam fieri poſſe, vt, cum vermiculus ſpermaticus mille vicium millibus minor ſit, quam vitellus, qui vnciali eſt diametro, inter tubulum millioneſies minorem et millioneſies maiorem continuitas oriatur. Oſtendit demum, paruum filum, quod eſt ductus vitellarius foetus, in minimum pariter tubulum, qui eſt ductus vitellarius vitelli, in ſummo illo iniecti ſeminis motu, ſemper et absque errore ſe immittere, neque vnquam aberrare, omnem fidem ſuperare et calculis poſitis refutari. Licet autem haec hypotheſis magis cum natura conuenire videatur, difficultates tamen ſubſunt. Sic in humano genere certum eſt, in liberis parentum ſaepe eſſe manifeſtam ſimilitudinem, vt ex fratre fratrem, ex patre filium, etiam auum aut ex matre cognoſcas. Sic a patre morbos in

in filios continuari vides. Deinde animalia ex hybridum genere difficultatem augent, quippe in quibus neque patris vbique forma praeualet, neque matris, ſed miſcetur plerumque vtraque. Ex his autem coniiciendum eſſet, vt nonnulli ſtatuerunt, neque ex matre vnice, neque ex patre ſolo foetum eſſe, ſed vtrumque potius parentem aliquid ad ſobolem conferre, neque euolui foetum, ſed nouiter generari.

At, dicendum nunc quoque eſt, quae cauſſa p.106. pulcherrimam fabricam exſtruat? Alii, ad generationem aequiuocam reſpicientes, corpuſcula animalium ex putrida materie ſubnaſci aſſeruerunt. Sed haec ſententia per experimenta refutata eſt. Alii, vt NEEDHAM, non vna omnia viſcera, omnes animalis partes exſiſtere, ſed per epigeneſin nobiliſſimas particulas primas, inde ſenſim et alias formari dixerunt, ſola germina primitiua ſimul et vno actu creari, compoſita germina et animalis vtcunque ſimilia nulla dari, animalem et vegetabilem ſubſtantiam ſua in origine eandem eſſe, vt vna in alteram abeat, vimque vegetandi a vi vitali parum diuerſam eſſe, cum de granis frumenti idem, quod in plantam fuiſſet abiturum, nunc per nimium humorem in vegetationem animalem paucas intra horas abeat et vitiati hordei anguillas generet, vitalitatem demum obtineri, explicatis principiis actiuis, deprimi vero et ad vegetabilem naturam redire, quando contrariae cauſſae ſuperueniunt. Non ergo dari generationem aequiuocam, ſed debere ſemen et maris et foeminae, ſpecifice per ſuas dotes definitum, praeſto eſſe. Ad quae cuncta vero reſpondetur, ſum p. 111. mam eſſe difficultatem, vt poſſit coeci quidquam et expers rationis ſtruere animalia, ad fines praeuiſos, ad explendum ſuum in entium catena locum, apte diſpoſita. Oua praeterea aut certe germina ani-

masculorum, a Cl. NEEDHAMIO visorum, in carne esse, eaque calori ebullientis aquae resistere potuerunt, siquidem nondum euictum est, calorem ebullientis aquae omnem vitam animalem destruere, et experimenta docent, curculionem in calore 80. graduum, qui est ebullientis aquae, non mori, et vim
p. 113. germinandi ne 90. quidem gradu destrui. Alii, vt CASP. FRIDER. WOLF, a constante aliqua vi, quam dixit *essentialem*, quae sit vegetationis et generationis principium, cum solidescentia succi totam formationem animalis et plantae perfici, demonstrare susceperunt, hacque vi et vesiculas et cellulosam telam et vasa et fibras omnes formari, omnesque animalis partes primum fluidas et inorganicas esse, et ex succo de primigeniis partibus excreto et collecto, nunc solidescente, nouas partes figurari, partemque organicam post alteram eo mo-
p. 117. do sequi et nasci, autumarunt. Sed respondetur et quaeritur, cur vis ea essentialis, quae sit vnica, tam diuersas in animali partes semper eodem loco, semper ad eundem archetypum struat, si materies inorganica, mutabilis et ad omnem figuram recipiendam apta sit? Alii partes corporis humani mechanica aliqua ratione secundum leges vniuersales aut vi alicuius fermentationis formari, et materiem productricem intime partium formam penetrare, et in ea tanquam in modulo interiori ad earum similitudinem fingi. Verum, quid modulus interior sit, non intelligi, et Cl. Viros in tenebris se occultare, et sapientem caussam desiderari, quae aptam materiem ad praeuisos fines ordinet, Noster ostendit. Respondetur porro, esse plurimos foetus parentum dissimiles, esseque in foetibus partes, quibus mater carebat, neque pater erat instructus. Si itaque natura absque modulo scit alas facere et intestina, stigmata, neruos, pedes, testes, placentam, funi-

funiculum et ſecundinas, quidni etiam reliquum corpus ipſa faciat absque modulo? Alii ab hac p. 125.
theoria remotiſſimi ad animae vim fabricatricem reſpexerunt, et argumentum a naeuis repetierunt: ſcilicet harmoniam eſſe continuatam inter matris animam eiusque corpus interque corpus maternum foetusque, hinc alii ideas a matre in foetum per ſanguinem aduenire oſtenderunt, alii neruorum et ſpirituum communione vſi ſunt. Reſpondetur, per inordinatum ſanguinis materni motum, a viſo mure excitatum, non explicari poſſe, quomodo is inordinatus motus in eadem corporis parte, quam mater tetigit potius, quam in vlla alia, et inprimis, quam in teneriore parte foetus ſui veſtigium inprimat. Quod autem ad neruos attinet, a matre in foetum nullos tranſire, Noſter monet. Cum itaque plena ratio modi, quo imaginatio materna corpus foetus mutet, reddi nequeat, et foetus ſani, non mutati, prodeant, licet foeminae grauiſſimis animi adfectibus obnoxiae fuerint, contra difformitates et naeui et monſtra foetuum deprehendantur, vbi nulla fuit terroris ſuſpicio, et plantarum demum exemplo conſtet, absque ſtructricis animae vitiis, absque terrore et animi adfectu copioſiſſima vegetabilia monſtra ſubnaſci, viciſſe ſibi videtur Ill. Auctor, *in ſemine vegetabili et in anima-* p. 143.
lium ouo cauſſam fabricae futurae latere, quae cum quaque ſpecie ſempiterna conſeruetur. Eſſe vero etiam cauſſis ſuperuenientibus, alimenti copiae, inopiaeue, impulſioni validae, vel debili, aliisque cauſſis minus notis ſuam poteſtatem, quae poſſit varie partium fabricam mutare, tamen vt intra ſuos limites maneat. Nunquam enim tulipae radix iridem producet, nunquam homo felem pariet. Si itaque in naeuis nullum firmum animae ſtruentis documentum eſt, ſi fabricam animalis neque caſus poteſt conſtruere, neque caeca

aliqua vis, qua partes *inorganicae* ſe trahant, ſupereſt, vt foetus ſtructus et fabricatus ſit, quando conceptio acceſſit. *Si*, inquit Noſter, *in matre eſt primordium foetus, ſi id ſtructum in ouo eſt, et hactenus perfectum, vt vnice recepto alimento egeat, ex quo conualeſcat, ſoluta eſt illa ſumma difficultas artificioſiſſimae fabricae, ex bruta materie ſtruendae. Eam enim fabricam in iſta hypotheſi Creator ipſe ſtruxit, cui nihil eſt difficile.* Sententiam hanc obſeruationes de euolutione inſectorum confirmant. Sic in chryſalide, et quod magis mirandum, in eruca formatus latet papilio. Rem porro obſeruationes de pulli euolutione in ouo demonſtrant, nec vllam in corpore animali partem ante aliam factam eſſe, et omnes ſimul creatas exſiſtere, docent. Multi hanc euolutionis hypotheſin receperunt; alii tamen eorum in ouo, alii in ſemine maris, animal latuiſſe malunt. Tertia accedit opinio, πανσπερμίαν vocant: facta nempe eſſe a primordiis animalium in ipſa illa prima creatione ſemina, ſiue germina animalium, determinata et perfecta, etiam ſexu praedita. Sic difficultatem, quae ex nimia multitudine et paruitate embryonum in prima matre repeti poſſet,
p. 151. euitari dicunt. Vtcunque tamen ſe haec habeant, hactenus euolutionem potiorem eſſe, Noſter perſuadetur, vt in foeminae ouario animalculum ſit, quod in conceptione per ruptam veſiculam in tubam, denique in vterum veniat. Animalculum hoc ex ſomno quaſi excitari a partibus ſubtilioribus, odoratis et ad irritandum aptiſſimis, ſeminis maſculi, in aliis animalibus ardorem coeli ſufficere ad maturandum foetum, in aliis animalibus et calorem et ſeminis maſculi vim coniungi, in animalibus tamen viuiparis ſolum maſculum ſemen dormientem embryonis vitam excitare, atque videri, odorabile illud penetrans et ad venerem ſuſcitans, quod eſt in ſe-

mine

mine masculo, cor foetus vehementius stimulare, vt et frequentius et acrius saliat, Noster ostendit. At vero obiiciunt, diu omnem euolutionem euerti, si quando ad reparationem partium amissarum attendatur. Sic arbores resectas partesque in variis animalibus abscissas reparari, et polypos dissectos redintegrari innuunt, ideoque non omnes partes corporis animalis vna structas esse, sed alias post alias, autumant. Sed respondetur ad hasce obie- p. 169. ctiones, polyporum exemplum euolutioni non aduersari, eosque cum arboribus esse comparandos, et per totum animal germina disponi, polypos per germina multiplicari, omnesque polypos matres esse, quae animalium speciem propagent. Respondetur porro, lumbricorum et reliquorum animalium reparabilium redintegrationem eidem caussae adscribendam esse, perque germina reparari; germina autem partium subinde succedentium adesse, manifesta exempla in dentibus ostendunt, siquidem dentes ex germinibus, quae in homine, in lucem edito, praesto sunt, pro iis reparantur, qui ex naturae instituto elabuntur. Nouam cutem partim protrusione nasci, partim noua substantia renata, Noster autumat; protrusionem autem ita intelligit, vt arteriae, pulsando longiores factae, secum adnexam cellulosam telam educant, quae in maius spatium diducta vtrinque sibi occurrat. Nouam vero cellulosam telam fieri ex succo gelatinoso, de vasis resectis emisso, qui tremulam in gelatinam coeat, qui idem in fila praeter naturam amet figurari, inque laminas, et fibras etiam musculares per eiusmodi cellulosam telam consolidari posse, et ad os adnasci et neruos, denique monet. Ossa vero renasci a succo gelatinoso, circa fibras effuso, molli, sensim durescente, vasculoso, vasculis a medullaribus ramis propagatis, qui ad fibras adglutinatus eas

 con-

continuat. Calcarea recepta etiam cellulosa tela firmat. Ex his autem colligitur, partes animales ex germine suo et a producta tela cellulosa et a succo concrescente renasci. Ad obiectionem autem, quae de animalibus hybridis et similitudine parentum desumitur, Noster respondet, in semine masculo esse vim, quae certarum partium corporis animalis incrementum promoueat, et aliquas partes noui foetus magis excrescere cogat, quam sine eo stimulo factum fuisset, omninoque legem confirmari, vt maior portio seminis maris maiorem etiam cum patre similitudinem in foetu producat. Itaque his perpensis fundamentum futuri animalis esse a matre, foetum vero a semine paterno figurari posse, concludit.

p. 177. Ad vitae initia progreditur Ill. Auctor. Adest pene in primis principiis conspicui foetus motus sanguinis, et foetus semper viuit, etiam immaturus, non tamen ante conceptionem. De animae autem origine nihil pronuntiari poterit, probabile tamen est, tunc animam inesse foetui, quando artus motu spontaneo agitantur, et paullo prius. Foetus radicatur in vtero, ouumque humanum exiguo aliquo tempore in vtero liberum est, atque mature villos exigit, et probabile est, prima fila in vterum radicari et occurrere flocculis, ex vtero euntibus. In principio haec vascula nuda sunt, saepe tamen sanguine mista reperiuntur, vt totum ouum grumo sanguineo vestiri videatur. In ouo paullo maiori, tres fere vncias longo, alia nunc facies omnino adparet. Totum tunc ouum tegitur membrana molli, porosa, pene reticulata, pulposa, filamentosa, sed filis breuibus, lacerabili, laminis sibi succedentibus facta, quae chorion nuncupatur. Facies eius exterior in vteri floccos innascitur, interior facies cellulosa laxa tela cum membrana media cohaeret,

cum-

cumque placenta fibrillis et vaſculis vnitur. Cum chorio leuiter cohaeret alba et opaca membrana, quae media dicitur, et cum amnio perinde per cellulofam telam et in parte caua firmius, quam cum chorio coniungitur. Haec membrana tenet vniuerſum oui ambitum, vt inter chorion illud reticulatum et amnion cauam partem placentae ſubliniat, caluamque et nudam partem oui, quae vtero nuda reſpondet. Cum media hac tunica ope textus celluloſi ſub placenta accuratius cohaeret tenera membrana, firmior tamen, quam reliquae foetus tunicae, et nonnunquam duriſſima, intus leuiſſima, quae amnios dicitur. Ea ouum continet, excluſa placenta, totum, ad funiculum vmbilicalem accedit, vt in eius inuolucrum continuetur. Cuique foetui ſua eſt amnios et in homine et in animale, quo argumento euincitur, foetus, qui connati videntur, non eſſe connatos, ſi cuique ſua amnios fuerit. Nunquam haec p. 191.
membrana ſicca eſt, et humorem continet, quando primum foetus adparet, et quando nunc in lucem editur. Hic humor, quo propior eſt origini foetus, eo etiam vberior eſt. Glutinoſi quid habet et gelatinoſi, idemque ſubſalſus eſt, ſeri lactis non diſſimilis, per moram ſalſior fit, ſaepeque ad putredinem vergit. Ab vtero iſte humor eſt atque matre, viae autem ignorantur: videtur vel per chorion et mediam membranam in amnion transſudare, vel per placentam. Deglutitur dictus humor a foetu, inque eius ore, faucibus, gula, ventriculo reperitur. Cum vero naturam blandam habeat et viſcoſam, ad alendum idoneam, probabile erit, eum nutrire. Idem praeterea vterum commodius dilatat, quam a figurato foetu fieret, inque partu exitum foetus faciliorem reddit; has autem vtilitates ſecundarias eſſe, ſatis adparet. Praeter memoratas membra- p. 206.
nas in brutis deprehenditur alia, in duas membranas

concentricas, albam et pellucidam, facile ſeceſſura, quae, quaſi ſacci, ſeorſim inflari poſſunt; allantoidea dicitur. Ex media hac membrana et ex cauo eius receptaculi canalis praegrandis ducit per funiculum in veſicam vrinariam, vt inter eam et caueam membranae allantoideae humori liberrima via ſit. Licet autem in homine vrachus ex veſicula vrinaria ad funiculum vsque vmbilicalem et in eius aliquam certe partem productus adpareat, iſte tamen in funiculo nunquam viſus fuit, et de allantoidea membrana du-
p. 213. bitatur. De funiculo vmbilicali notat Ill. Auctor, eum in primis noui animalis initiis adparere, tuncque breuem et craſſum, inque homine longiorem eſſe, quam in vlla beſtia, atque in placentam ad aliquam a margine diſtantiam ſe immittere, inuolucrum firmiſſimum, elaſticum, ſubcartilagineum habere, eum cauum eſſe, totum natura celluloſa factum, inque iisdem cellulis mucum cryſtallinum, gelatinoſum, inſipidum, neque diſſimilem humori amnii, reperiri. In huius funiculi ſpongioſam naturam recipiuntur arteriae duae et vena in homine vna. De neruis autem et vaſis lymphaticis dubitatur. Placenta in quadrupedibus etiam frigidis et in piſcibus viuiparis reperitur. Ouipara nullam nacta ſunt. Homini vnica eſt, ſaepe etiam gemel-
p. 223. lis, etſi non ſemper. Placenta chorii portio eſt, et ab eo gradu differt, totaque praeter celluloſam telam fit vaſculis, eorumque celluloſis, a chorio natis, vaginulis, quae adhaeret circa vteri fundum; haecce tamen ſedes non perpetua eſt. Magnitudo eiusdem non ſemper reſpondet ponderi foetus, et figura ex rotunditate aliquando degenerat, vt oblonga ſit. Fabrica fibroſa eſt et tela celluloſa ſtipata; accedunt ad placentam arteriae vmbilicales et ad oram eius ſerpentinis truncis penitus pertingunt. Adhaeſio placentae ad vterum fit per fibrillas chorii,

quo

quo tota obducitur, tum vaſis, quae chorion perforant. Poſtquam in limites chorii extremae arteriae placentae peruenerunt, ramuli inde ad chorion eunt, ſaepe per eam diuiſi et per eam in vterum ramoſi; alii ramuli, nondum ſatis confirmati, adeunt amnion et membranam mediam. Venae pleraeque in continuo cum arteriolis ſuis ductu finiuntur, aliae chorion adeunt, multae denique in ſinus venoſos, ſuperficiei placentae connexae ſubſtratos abeunt et verſus vterum arctantur.

Ab vtero in foetum per placentam ſuccum ali- p. 245. quem alibilem percolari, certum eſt, ſed de via eius commercii et de natura ſucci, quem vterus in placentam mittit, quaeſitum eſt. Sanguinem eſſe, multi docent, alii negant, aliique per vmbilicum, alii autem per amnii ſuccum foetum nutriri, contendunt. Hi ex morboſis caſibus argumenta ſumſerunt, in quibus aut nodus fuerit in vmbilicali funiculo, aut inſignis tumor, aut coeca vaſa vmbilicalia, aut abrupta, aut omnino nulla, aut denique nullum vmbilici veſtigium. Itaque anaſtomoſin veram inter oui vaſa et vterina negantes, alimentum foetui alia via adminiſtrari, putarunt. Sed reſpondet Noſter, poſſe alimentum per poros inorganicos de matre in ſecundinas penetrare, ſimulque alia argumenta pro tranſitu alimenti per vmbilicum opponit, et oſtendit, foetus fuiſſe acephalos et ore clauſos, hosque non niſi per placentam et vmbilici vaſa nutriri potuiſſe. Verum alia et potiora adfert argumenta, docetque, ſanguinem amiſiſſe foetum, cum mater ſuum amiſiſſet, liquoresue tinctos ex matris vaſis ſanguineis in foetum tranſire; hinc inter vterum et chorion vaſa media dari, et partem nutrimenti per vaſa vmbilicalia aduenire, colligit. Licet autem motus ſanguinis per vmbilici et placentae vaſa potiſſimum a corde foetus pendeat, aliquid

tamen ad eam potentiam a matre accedere, Noſter autumat. Placentam enim poſt praematuram foetus mortem tamen incrementa cepiſſe, et foetus corde deſtitutos repertos eſſe, monet. Quod denique ad alia placentae officia attinet, eam magnum inſtrumentum percolationis humoris, a matre ad foetum euntis, eſſe, ſanguinemque foetus in matrem remitti, vt per eius viſcera et vaſa perficiatur, ſicque eandem inter foetum et vterum coniunctionem efficere, Ill. Auctor docet.

p. 256. Cum ad finem longiſſimi operis adſpiret Noſter, ſub manu opus susceptum creſcere, deprehendimus, nuncque oſteogeniae non ſolum momenta praecipua, ſed etiam, quod a nemine hactenus ſusceptum fuit, eodem modo, quo oſſium in foetu incrementa deſcripta ſunt, aliarum partium tenelli corporis paulatinam conformationem deſcriptam videmus. Statim itaque in memoriam reuocat, foetum ab initio ſub gelatinae forma apparere, hanc autem gelatinam, quae informis videatur, vixiſſe tamen, inque hoc muco viſcera, muſculos, fibras et celluloſi generis et eius, quod olim irritabile ſit, et neruei et oſſei et cartilaginei, notat. Mucoſus iſte embryo, vt oſtendit Noſter, in eo differt, quod immenſa vis aquae aut mollis glutinis cum pauciſſima terra fibram in primaeuo embryone faciat, partesque eiusdem nullam hactenus firmitatem, colorem nullum, neque ſaporem, neque odorem habeant, neque etiam irritabilitas in tenerrimis iſtis muſculis oſtendatur, quae primum in corde elucet. In eo ſtatu plurima animalia perpetuo viuunt, tantum vt irritabilitate donentur; inſectis tamen, piſcibus, auibus, quadrupedibus, etiam nonnullis vermibus, alia eſt natura, et mucoſus iſte ſtatus mutatur, formaeque animalis euolutio ſubnaſcitur. In auibus haec formae mutatio ab albu-

albumine prouenit, quod in iis primum alimentum et penitus lymphae humanae simile eſt, tantum, quod aliquando ponderoſius ſit. In albumine aqua eſt, et gelu coagulabile, quod per calorem vel acoris vim, vel ſimplicem quietem, in gelatinam conſiſtentem inque gummi demum abit. Ad hanc mutationem quidquam confert vitellus, in quo oleum regnat, et qui poſt exhalationem in flauum aliquid, colophonii aut ſuccini non diſſimile, durum et friabile abit. Sed etiam in quadrupedum ſanguine ſimilia ſunt elementa, rubra pinguedo, lympha, mucus et aqua. Cum vero lympha ad coagula ipſo ſanguine aptior ſit, et foetus, dum optime nutritur et celerrime, albus deprehendatur, multaque animalia celerrimi incrementi absque ſanguine ſint, absque gelatina vero nullum reperiatur, ſententia, quae ſerum ſanguinis coagulabile pro alimento habet, non improbabilis eſt. Ex hoc alimento primo naſcuntur fluidae partes, quae ſola tantum receptione egent, et ab initio pellucidae ſunt, inde flauae, deinde rubiginoſae et mixtae, ex flauo et rubro, denique ſanguis vndique ruber. Poſt ſanguinem humores per ſuas dotes diſtincti in foetu ſenſim adparent. Ex fluido humore conſiſtentes animalis partes formantur, quarum magna pars fluida eſt et exhalabilis. Cum autem ſolidiores partes ſub initio animalis gluten ſint, nihil requiritur, niſi exigua exhalatio aquae, aut ignis diminutio, vt gelatina animalis duram naturam recuperet. Tunc autem in fibras abit multoque frequentius in laminas conſiſtit, quae planae, latae, infinitarum figurarum, ſub varia ad ſe inuicem planorum inclinatione, ſe comprehendunt, et areolas interpoſitas relinquunt, in quibus humor eſt. Inde tela celluloſa, et ex hac membranae naſci videntur. Cum autem celluloſae telae in corpore humano ad praeuiſos fines diuerſae

uersae sint, potest in glutine embryonis delineatio esse cellulosae telae, atque viscidiora passim puncta tanquam fundamentum esse, ad quod se aliae glutinosae particulae attrahunt. Cum etiam membranae nostrae plenae sint vasorum, mechanica generatio assumi non potest, aliquas tamen membranas non vasculosas, epidermidem v. g. et corneam oculi tunicam, ex succo concreto reparari, Noster notat. Neque etiam vasa mechanice nasci, sed omnia simul creata esse, asserit, eo argumento excitatus, quod vasa ex fibris musculosis et neruis constant, neque venae ab arteriis mechanice producantur.

p. 281. Caussa motus, quo alimentum in partes venit, cor ipsum est, habetque cor foetus ea omnia, quae ad incrementum sunt potentissima; maius enim est, et magis irritabile et celerius mouetur. Cum autem omnia in foetu mollia sint, et gluten, quo fere totum corpus constat, impulsioni cedat, fit inde, vt vasa, ex solo hactenus muco facta, se sinant expandi neque dissoluantur. Verum ad nutritionem et incrementum actione et reactione opus est. Illam cor praestat, hanc resistentia viscidi humoris, qui et figurari se patiatur, et adhaerescere amet. Nutritium illum humorem cor per arterias solas ad omnes partes corporis defert. Nunc ad singulos cordis impulsus arteria longior fit, inprimis ea, cuius finis extremus angustior est; hinc arteria simplici, et in fine suo libera, producta et longiore facta, producuntur eae partes omnes, quae cum arteria connexae sunt, tela cellulosa, musculi, ossa ipsa, totusque artus. Si tamen ponamus, resistentiam impulsu minorem esse, plus extendetur arteria, quam contrahetur, fietque longior. Itaque hoc modo et simplici protrusione omnes villi exhalantes et flocculi arteriosi in liberam corporis aliquam caueam, et etiam pili, in quibus omnibus finis conicus nullam pressio-

preſſionem patitur, producitur. Sed arteria non longa ſimul, verum etiam lata fit; a laterali autem hac preſſione pendet alimenti ad parietes arteriarum adpreſſio; eiusdem alimenti per ramos laterales poroſque exitus in celluloſa ſpatiola vicina, et eiusdem alimenti penitior in eorum ſpatiolorum receſſus impulſio, vbicunque locus eſt adhaeſioni, porro ſanguinis in vaſa minora penetratio, etiam expanſio retis vaſorum, et receſſio ramorum arteriae a trunco, et angulorum inter truncos vaſorum et ramos augmentum. Dum itaque arteriae et continuae venae et celluloſae telae vndique ab impulſo ſanguine et ab admiſto glutine nutritio et in longum et in latum diſtenduntur, fit non quidem nutritio, ſed tamen incrementum. Sed vera etiam nutritio per easdem cauſſas ſequitur. Dum enim gluten impellitur in ſcrobes per dilatationem et elongationem factas, alimentum in hac ſede minus reſiſtente quieſcit, et ad parietes ſuae ſcrobis adhaeret et denſatur. Facit ergo natura, vt eadem cauſſa, quae elementa diſtrahit, eadem noua materie interpulſa vniat et conſolidet. Haec in toto corpore fiunt; pendet autem incrementum maius a reſiſtentia minore, et tum demum inferior pars corporis increſcit, quando ſuperior magis confirmata maiorem reſiſtentiam ſanguini, a corde venienti, opponit. Cum itaque pro foetus portione primis temporibus cor maius ſit, eiusque irritabilitas maxima, vaſaque in ipſo numeroſiora, incrementi celeritatem primis temporibus maiorem, ſenſim minorem, inque adulto minimam eſſe, patet.

Cauſſas conformationis partium corporis anima- p. 299.
lis in expanſione, attractione, preſſione, vi deriuationis et reuulſionis, nec non humorum abundantia vel parcitate, certorum elementorum defectu, exhalatione partium tenuiorum et attractione partium

tium terrearum conſiſtere, Noſter autumat. De oſſium formatione notat, initia oſſium omnium gelatinoſa eſſe, paulo poſt, nondum adparente ſanguine tamen in medio oſſe longo particulam opacam adparere, tuncque oſſis flexilitatem iam multum imminutam deprehendi; porro lineas, per longitudinem oſſis ductas, increſcere et opacitatem augeri, et vaſa tunc conſpici, et caueam oſſis manifeſtam eſſe, demum os ipſum perfici, laminas interiores ſolideſcere, vaſa, quae punctorum et linearum ſimilia videbantur, ſenſim ſupernaſcentibus laminis tegi, ne adpareant, et etiam circulos vaſculoſos occultari, totumque os fragile nunc eſſe et durum. Epiphyſin oſſis primaeui hactenus partem eſſe, Noſter docet, eo quidem argumento, quod nulla linea ſeparans adpareat, et quod vnum commune corpus efficere videatur, quod demum praecipua ſua vaſa ex oſſe habeat. Primis tamen diebus facilius ad ſedem commiſſae epiphyſeos os plicari et epiphyſin ſecedere, et circa tempora, quibus pullus de ouo exeat, in epiphyſi nucleum album, oſſeum naſci, demum nucleum increſcere et cartilaginem epiphyſeos arctare, Noſter obſeruauit. Formationem mechanicam oſſis longi declarans, oſſa ex gelatina in cartilaginem et denique in duram naturam confirmari, docet, ex glutine vero oſſa naſci, oſtendit, quod gluten ex oſſibus educatur, idemque ex fracturis exſudet, et in os abeat, et exoſtoſes ex ſucco oſſeo ſuper perioſteum effuſo fiant, et anchyloſes, et in ipſis vaſis oſſium durae et calcareae particulae, ad cultrum ſtrepentes, reperiantur, et glutine educto firmitas oſſium tollatur, et oſſis natura amiſſa ab eo ſucco reparetur. Oſſeus hic ſuccus, vt porro demonſtrat Noſter, ex craſſis terreis particulis fit, quae per vaſa rubra aduehuntur. Nihil autem ex cartilagine in os formatur, nihilque

hilque in vniuerſum in oſſe in diſtinctam fabricam maturatur, niſi rubor ſanguineus eo peruenerit. Cum arteriis tamen primum apparentibus oſſis perfectio ſubnaſcitur.

Cartilaginis fabrica multo, quam oſſis, obſcurior p. 329. eſt. In primaeua foetus cartilagine nulla partium eſt diſtinctio. Naſcitur cartilago a glutine inſpiſſato, in quod manifeſto reſoluitur; inque id gluten modicam portionem calcareae materiae deponi, probabile eſt. Hinc multus humor cartilagineam naturam conſeruat, vbi deberet oſſea ſubnaſci. Hinc humectae cartilagines, quae oſſa longa finiunt, non valde oſſeſcunt. In os tamen abit, quando vberior portio calcareae materiei in ſpatiola, fibris interiecta, deponitur et cum iis coaleſcit. Licet autem fibrae et laminae in cartilagine non adparent, ſimilitudo tamen cartilaginis oſſeae cum vero oſſe ſuadet, etiam in ſana cartilagine fibras fuiſſe et laminas et alueolarem fabricam, et fibrarum, laminarum et alueolorum interualla glutine calloſo repleri.

Cum probabile ſit, rudimenta oſſis iam adeſſe, p. 332. ſed mollia et imperfecta, oſſium ex glutine perfectio ſatis probabiliter hoc modo, vt putat Noſter, perficitur: Arteriae nimirum, quae per os gelatinoſum diſtribuuntur, a corde nunc perfecto diſtenduntur, et a noua hac vi craſſiores particulas cum adueniente ſanguine ſimulque terream materiem accipiunt, inde opacitas, fragilitas, rubor a centro oſſis, cum arteria nutritia, eiusque ramis, ſanguinem ſemper profundius recipientibus, verſus epiphyſes vtrinque producuntur, hocque modo et oſſa cylindrica et, quae cum oſſibus longis habent ſimilia, oſſa plana et breuia et compoſita formantur.

Membrana, quae os vndique cingit, perioſtei p. 342. nomine nota, in foetu tenuiſſima et araneoſa eſt,

leuiter

leuiter offi adhaeret, quam diu in vtero continetur. Aliter se habet in epiphysi, prope limitem enim futurae epiphyseos primum, deinde ipsi epiphysi adhaerere incipit, et vinculum est epiphyseos et ossis, nunquam tamen in limitem subit, sed ab epiphyseos fine periosteum productum capsulam articuli efficit, tuncque tendines omnes in periosteum se inserunt. Sed magis, dum os confirmatur, crassius et manifestius cellulosum est periosteum, et in pullo, qui de ouo exiit, vehementer ad os adhaerescit, inque adulto homine periosteum crassum est, et in omnes fissuras et depressiones ossium accurate increscit, eoque secum tendines ducit sibi insertos, vt creditum sit, eos ossibus inseri. Ex hac membrana ossium primordia aliqui Cl. Viri fecerunt. Verum succus osseus, per tot experimenta demonstratus, et calli materies, a periosteo diuersa et super id effusa, atque ossa absque periosteo passim nata, sententiam illam non admittunt. Immo refutatur eadem, si attendamus, periosteum succos non habere reparando ossi idoneos, idem a rubia non tingi, nullasque fibras habere, neque in periosteo fabricam esse, quae in osse requiratur, intusque in cartilagine epiphysin constituente os subnasci nouum, nullo periosteo tectum, et eo tempore, quo os ex cartilagine formetur, periosteum imperfectissimum, debile, tenuissimum, vasisque liquorem ossificum vehentibus destitutum esse.

p. 357. His praemissis caussisque propositis, quae diuersa elementa corporis humani in maius volumen augent, foetus humani incrementa considerat Noster, hicque summa tantum rerum capita communicat. In humano genere manent in foetu plurima prioris formae vestigia; epiphyses vbique magnae, cartilagineae: ossa breuia tota cartilaginea: ossium latorum orae passim cartilaginea crusta late auctae etc. Caput in principio bulla fuit membranacea; diu-

diutiuſcule etiam ea natura ſupereſt. Inde in maturo foetu dura quidem pleraque, tamen multis membranis aut cartilaginibus diuiſa. Perfecta nunc ſatis ſunt oſſa maxillae ſuperioris et inferioris. Caput ſub primordia foetus praegrande eſt et reliqui corporis magnitudinem diu aequat et ſuperat. Cerebrum in foetu fluidum, deinde molle, pultaceum et etiam ſub tempora partus non eiusmodi eſt, vt figuram tueri, aut ad oſtenſiones adhiberi poſſit. Oculi maximi ſunt, eiusque partes mature perficiuntur. Aures ſerius emergunt, ſeriusque naſus adparet, ſemper breuis, ob cartilagineae partis mollitiem. In teneriori foetu nulla ſunt labia, et peramplus oris rictus. Pectus in vniuerſum foetui perexiguum eſt; pulmo ſero adparet, thymus magnus et lacteo ſucco plurimo ſcatens; pectoris viſcera nunquam nuda, nec etiam abdominis viſcera. Hepar in foetu magnum eſt, et duplo, quam in homine adulto, maius; lien minor eſt, ventriculus minor, rotundior et breuior. Craſſorum inteſtinorum multiplex eſt diſcrimen. Minus ampla ſunt, absque conſpicuis ligamentis. Principium inteſtini coeci in foetu in appendiculam, quaſi ex cono diminutum, extenuatur. In craſſo inteſtino toto ac in ipſa appendicula, nec minus in ileo et ventriculo, peculiare ſtercus reperitur, vnguenti ſimile, obſcure viride. Renes in foetu magni ſunt inque lobulos diuiſi. Capſulae adipoſae maiores multo, alterius figurae, et oblongi ſacculi ſunt, glanduloſae naturae. Teſtes viriles exigui ſunt, et ſerius adparent. Ouaria longiora ſunt, graciliora, opaca, nondum veſiculis donata. Tubae transuerſae, frequenter complicatae. Veſica maxima, ventriculo maior, praelonga. Partes genitales externae in vtroque ſexu mature ſatis adparent. Artus denique in principio nulli conſpiciuntur, ſenſim vero propullulant. Motus

foetus voluntarius; qui vero extus percipitur, et abdomen maternum concutit, ſerius ſuccedit, et quidem circa menſis quarti initia aut progreſſum. Cutis primum molliſſima, pellucida, parum a gelatina diuerſa, ſenſim confirmatur et epidermide operitur. Pili ſero erumpunt. Principia animalis alba ſunt, ad quartum vsque menſem, ſenſimque ſanguis inualeſcit. Gelatina pro adipe ſub cute eſt. In vniuerſum incrementum foetus ab incremento pulli mirifice ſuperatur, hocque incrementum in quatuor primis menſibus acceleratur, et videtur ſub finem tertii menſis inſolita vis eſſe, qua ſucci in vterum ouumque nituntur.

p. 373. Sanguinis circuitus in foetu peculiaris eſt, et primum maxima pars ſanguinis foetus ex arteriis iliacis in vmbilicales intrat, cumque ipſis in placentam fertur. A placenta redux ſanguis auctus eo humore nutritio, quem mater foetui ſuo mittit, redit in venam vmbilicalem, quae ſanguinis ſui partem exiguam in venam cauam, maximam autem partem in ramulos hepaticos, qui ſunt vmbilicalis venae propagines, et qui in homine adulto ſunt venae portarum ſurculi, mittit. Ex hepate ſanguis in ramos venae cauae hepaticos colligitur, cumque ſanguine ductus venoſi vnitus in auriculam dextram aduenit. Ex hac ſanguis per patulum oſtium, in duarum auricularum cordis interſepto reperiundum, foramen ouale dictum, in ſiniſtram tranſit. Foramen hoc in tenero foetu peramplum eſt, neque primis temporibus ab vlla valuula arctatur, a tertio autem, vt videtur, menſe ſeptum auriculare incipit in foramine ouali adparere. In hanc valuulam premitur ſanguis, eiusque partem ſuperiorem, liberam, ora ſemilunari inciſam, ab iſthmo remouet, et ad ſiniſtrum ſinum impellit, qua ſede nihil poteſt eſſe, quod aequa vi reprimat. Aperit igitur ſanguis ipſe ſibi

ſibi viam, qui in ſiniſtrum ſinum, dum eſt in diaſtole, venit. A ſinu ſiniſtro ſanguis in ventriculum cognominem et in aortam abit. Quae vero ſanguinis portio non potuit per foramen ouale tranſire, ea ventriculum dextrum ſubit, et in arteriam pulmonalem exit, quae in foetu longe aliter, quam in adulto animale, ſe habet. In foetu enim ipſe princeps truncus arteriae pulmonalis in aortam ſub arcu magno ſe immittit, inque pulmonem dextrum primum ramum, deinde in ſiniſtrum alterum mittit; quae vero pars trunci pulmonalis inter ramum pulmonalem ſiniſtrum et inter aortam eſt, vocatur ductus arterioſus. Nunc ſanguis, ex corde in arteriam propulſus, non poteſt non ex communi lege in ramos eius trunci ingredi: in pulmones ergo parte exigua, in aortam deſcendentem parte maiore ſubit, tanta, vt ea arteria pene plus habeat ſanguinis a ductu arterioſo, quam a ventriculo ſiniſtro. Ex his ſequitur, magnam partem ſanguinis venae vmbilicalis breui itinere in aortam inferiorem, iterumque per arterias cognomines in placentam ferri, idque adeo per iter frequentiſſime ire et redire; nec minus intelligitur, ex eo tempore, quo ductus arterioſus amplior eſt, debere partes corporis inferiores magis increſcere.

Ad quaeſtionem demum, num foetus reſpiret? p. 397. reſpondet Noſter, gratuitum videri, quaerere de phaenomeno, quod vndique ſit impoſſibile. Alia autem quaeſtio eſt, num foetus, dum in lucem editur, in vagina reſpiret? Alii eam negarunt, alii eandem adfirmarunt, Noſtro vero id videtur non probabile eſſe, cum adeo incommodus pueri in vagina ſitus ſit, vt in eo ſitu foetus vix muco, pulmonem inficiente, ſe liberare, nec ita diaphragmate vti, nec inſpirare, nec cum vagitu exſpirare poſſit. Cum vero foetus in partu ob caput haerens pectus dilataſſe dicatur,

 non

non igitur penitus repugnat, poſſe eiusmodi foetum, aliquo ab obſtaculo, vt a latis humeris, retentum, ore ſuo deorſum in oſtium verſo reſpirare et vagire, ita tamen, vt longe rarius in vagina ea ipſi ſit poteſtas, neque niſi fauente cum robore ſitu foetus. Sed reſpirationem et vagitus vterinos, ſi vere aliquando ſunt exauditi, et alia cuncta rariſſima, a natura foetus, in quo membranae integrae aquas retineant, aliena eſſe, Noſter arbitratur.

p. 403. Ad partum tranſit Illuſtr. Auctor, primoque vteri habitum tempore grauiditatis explicat. Simul cum ouo humano vterus increſcit; vt ipſum autem ouum primo menſe parum increſcit, ita et vterus. Prima vero incrementa alicuius momenti accipit idem a prima menſium, qui emanent, periodo. Is enim ſanguis, quem vterus dimittere ſolet, retinetur, cuius pars in foetum tranſit, pars autem in vteri venis reſidet, huiusque receptaculi pariter, dum increſcit, craſſities vna creſcit cum lumine, ſimulque vterus grauidus molleſcit, dum diſtenditur, cum celluloſa tela ſani et vacui vteri firmior ſit, quam vena ſanguine plena. Vteri os ſtatim a conceptu non mutatur, ſenſim tamen paulo ſerius ocyusue, in vaginam deſcendit, ſimulque emollitur, quae mutatio a primis principiis conceptionis continuari et perpetuo augeri, hinc verum ſignum grauiditatis vtique Noſtro videtur conſtituere, quoties continuatur. Octaua fere hebdomade aut paulo prius ſeriusue adſcendit de pelui vterus, ſecumque ceruicem abripit. Adſcenſus ceruicis cum perpetua diminutione portionis, quae in vagina eſt, et cum emollitione oris vteri coniunctus, nullam de grauiditate dubitationem relinquit. Menſe quarto et quinto ad duas tresue vncias ſuper os pubis ſe effert vterus; menſe ſeptimo iam ad vmbilicum pertingit; menſe octauo ad mediam ſedem

ſedem inter vmbilicum et ad cordis ſcrobiculum adſcendit; nono ad eum ſcrobiculum peruenit. Maiorem itaque partem abdominis ſenſim ſibi vterus ſumit, nouusque hoſpes ſuis incrementis matri moleſtus eſt. Ceruix ſerius incrementa capit, menſes tamen incerti ſunt. Quod ad foetum attinet, tenerior rectus eſt, mature tamen incipit curuari. Quamdiu aquae multum in ouo eſt, foetus libere per eum humorem mouetur. Quo magis embryo adoleſcit, eo magis curuatur et caput ad pedes, hos ad caput adducit, ſub ſeptimum aut octauum grauiditatis menſem foetus ſe in peluim praecipitem dat, et caput ſuum ad os vteri praemittit. A deſcenſu hoc capitis varia grauiditatis producuntur incommoda; ſic vrinae ſuppreſſiones, recti inteſtini teneſmus, a ſanguine, in vtero retento, intumeſcentia, et ab hac dolores ſeu potius moleſti ſenſus oriuntur. Quando nunc haec incommoda tanta ſunt, vt matri videantur intolerabilia, ad partum ea ſtimulant. Vo- p. 418.
luntariam hanc eſſe actionem, pariter vt alui euacuationem, etſi voluntas a dolore aegre reſiſtibili cogatur, Noſter autumat; et veram cauſſam molíminum, per quae mater partum enititur, quaerit in capitis foetus intolerabili nixu in ceruicem, inque partes ſenſibiles, pelui contentas. Cauſſam itaque in matre nec in foetu requirit, ſiquidem foetus absque omni motu capite ſuo in pelui incuneato haeret, et foetus mortuus pari fere facilitate partu editur, quam viuus. Licet autem ex matre ignara et immobili et ad ſummum debili, inque agone mortis, demum a morte matris foetus editi ſint: pleroſque tamen foetus, quos mortua mater peperit, mortuos eductos fuiſſe, vel aliquos a vi contractili vteri, poſt mortem ſuperſtite, vel demum ex aere, per putreſcentiam nato, expulſos fuiſſe, credendum eſt. Tempus partus ob varias cauſſas determinari nequit,

frequentius tamen id fieri ſolet poſt abſolutam hebdomadem trigeſimam nonam. Minus vitales foetus ſunt, qui alieno nec legitimo tempore editi ſunt. Ante ſeptimum menſem foetus non poteſt supereſſe. *Quo magis*, inquit Noſter, *a ſeptimo menſe ad immaturiorem partum recederes, eo difficiliorem me redderem, ſi perfectus, ſi vitalis, ſi diu ſuperſtes fuerit.* Foetus ſemeſtres et praecociores non admittuntur. Neque etiam nimis protrahendus partus terminus eſt. Aliquot vero dierum, etiam hebdomadum, hic ſubeſſe varietatem, Noſter non reiicit, partum tamen vndecimi menſis, aliumque magis adhuc ſerotinum, non concedit.

p. 429. Cauſſis partus explicatis phaenomena eiusdem nunc recenſentur. Os vteri nimirum perpetuo molleſcit, et ante partum multis ſaepe diebus hians aperitur, mucus etiam albus, qui ante partum abunde fluit, nunc cum ſanguine miſtus eſt; dolores hactenus tolerabiles augentur, in quorum ſingulo et paulum laxatur internum oſtium, et paulo plus de membranis foetus in eo ore percipitur, denique os vteri ampliſſimum fit. Per id oſtium pellitur in vaginam conus aquarum, et occiput primum, deinde ſenſim vertex et ipſum nunc caput, tuncque aut paulo prius, quando aquae in vaginam eminuerunt, aut demum, quando eae de vagina eminent, rumpuntur ſecundae, et aqua amnii profluit, demum continuo fere poſt ruptas aquas foetus eliditur. Ita partus ſecundum naturam fit. Infelices partus paruis ſtaturis foeminarum et peluibus corruptis, quae plerumque in magnis vrbibus reperiuntur, tribuendi ſunt. Inde in Gallia, Belgia et Anglia adeo numeroſi partus infelices deprehenduntur. Itaque cauſſae, partum efficientes, foetus non ſunt; vterum plerumque agnoſcunt, ſed dubitat Ill. Auctor et oſtendit, fibras vteri muſculoſas, nondum ſatis

ſatis cognitas, ita intertextas eſſe, vt oppoſitae vires aliaeque fibrae absque aliis operentur; oſtendit porro, vteri fibras debiliores eſſe, quam effectus inde exſpectandos, denique Cl. Viros non ſatis ad nixum reſpexiſſe, quem tamen puerpera tantum edat, vt nullum in vita humana paris conatus exemplum ſit. Innuit porro, analogiam nixus in expellenda faece alui aut in calculo elidendo, vterumque potius reſiſtere, eumque oſtium ſuum claudere, ſi caput in vagina nunc ſit, fibras vteri circa foetum reliquum contractas ad expediendum partum aliquid conferre, aliquando et nocere, mortemque praecipitare, putat.

Foetus nunc in lucem editus per funiculum ad- p. 441.
huc cum placenta in matre relicta ſoluendus eſt; inde funiculus ligandus, ne ſanguis de foetu effluat, demum intra vinculum et matrem reſecandus eſt. Cum foetu ſanguis, ob diuulſum de membrana vteri intima chorion et rupta vaſa, de vtero effluit, multo autem maior ſanguinis iactura eſt, quae placentam, de vtero ſolutam, ſequitur. In naturali partu primum eſt, poſtquam foetus de matre eſt ſolutus, vt placenta educatur, cauendo iterum, ne aliqua particula relinquatur. Id plerumque leni tractione, aut ſola vteri conſtrictione, aut demum modico inſpirationis auxilio obtinetur. Interdum autem firmiter ea adhaeret, quo in caſu alii eam eximere, alii naturae rem committere iubent, atque Noſter cum illis conſentit, qui naturae hoc opus committunt, cum nimis adhaerens placenta cum vteri detrimento ſoluatur, inque ancipiti caſu neglectum nuperis auxilium, iniectionem aquae, emollientibus et ſimul putredini aduerſis chamaemeli ſimiliumque viribus impraegnatae, in vterum tentari poſſe, monet. Partu abſoluto, neceſſe eſt, vt periculoſa vteri p. 450.
haemorrhagia impediatur; huic rei ipſa natura

prospexit. Continuo enim a partu vterus contrahitur, et intra paucas horas ad naturalem magnitudinem redit, et eius etiam ostium clauditur, ac vasa arctantur; ex hac autem vteri contractione obtinetur, vt sanguinis fluxus continuo minuatur, et loco meri cruoris mistum cum sanguine flauum serum, demumque id ipsum solum flauescens, etiam albescens, liquamen effluat, quae lochia sunt. Oportet autem vterum inanem esse; alias enim ob placentam, aut maiorem eius portionem, aut grumos sanguinis relictos, vterus distentus ad necessariam paruitatem redire nequit, neque adeo sanguis, de vteri vasis apertis manans, fluere desinit, et putredo metuenda est, et dolores a partu superueniunt, quorum praecipua caussa, vt Noster putat, acriter sentiens vterus est, quippe qui, quando in contractione ad grumorum contactum peruenit, ab iisdem irritatur et do-
p. 455. lores creat. His praegressis lac demum, quod in grauida foemina iam nasci coepit, in puerpera abunde de mammis fluit. Educto enim foetu, chyli plethora nascitur, quam foetui suo mater impertiebat. Hunc chylum puellus, ab ipsa natura edoctus, nouit sugere, et prehensam papillam inanitam et minus resistentem sequitur de mamma matris lac, quod abunde praesto est, et perinde a compressis denuo labellis in os puelli exprimitur. Sed haec ad puerperium: vltimo Noster de gemellis et superfoetatione quaedam habet. Gemellos frequenter satis in genere humano esse, tergeminos raros, rariores quadrigeminos, rarissimos demum partus, vbi quinque pueri vno partu editi fuerint, legi, Ill. Auctor perhibet, plures autem nasci, negat. Caussam multiplicis foeturae in numero vesicularum, quae eodem tempore in eodem ouario maturae et ad efficiendum corpus luteum idoneae sint, quaerit. Quod tandem ad superfoetationem attinet, eam ex argumentis, quod foetus inaequales,

alter

alter maturus, alter autem perexiguus ſit, reiicit, cur tamen ſuperfoetatio admitti poſſit, ea exempla perſuadere videntur, in quibus duo foetus, vterque ſanus et viuus, ex eiusdem matris vtero, longo tempore interpoſito, ſibi ſucceſſerunt.

Progredimur ad alteram huius tomi partem, vbi Ill. Auctor hominem ex vtero matris ad ſepulchrum comitatur, et praecipuas mutationes perſequitur, quae in eius corpore fiunt, dum ex foetus ſtatu in ſtatum infantis, hinc per pubertatem in virilem aetatem, ex ea in ſenilem tranſit, quam mors neceſſaria excipit. Primum, quod foetus agit, eſt ſpiritum ducere, alterum, quod nouum animal concupit, cibus eſt. A reſpiratione mutationes peculiares pendent, quae in viis ſanguinis, foetui propriis, a partu ſuperueniunt. A cibo capto incrementum et nonnullarum partium euolutio cauſſam habet et materiem. Reſpiratione pulmonem dilatat. Tunc autem plus ſanguinis in id viſcus pellitur, inde aorta minor fit et dilatationi ſuae magis reſiſtit. Minus ergo facile ſanguis ex ventriculo dextro in ductum arterioſum venit, quam prius, et facilius, quam dudum, in ramos pulmonalis arteriae ſubit, inde pulmonales rami grandeſcunt. Plus ergo ſanguinis iſti rami in ſiniſtrum ſinum ducunt, quam quidem foramen ouale eo ducebat, plus etiam ſanguinis in aortae oſtium nunc venit, minus in ductum arterioſum, minus etiam, cum vena vmbilicalis nunc coeca facta ſit, in foramen ouale; ſic autem, cum ſiniſtra columna ſanguine potentius reſiſtat, dextra debilius impellat, ad aequilibrium inter ſanguinem ſinus dextri et ſiniſtri peruenitur. Modus, quo ductus arterioſus excoecatur, a quiete pendet, quippe per quam, remoto ſanguinis adfluxu, pulpa ſanguinea in filamenta abit

P. II. p. 1.

et cum intima eius ductus membrana cohaerescit. Foraminis oualis occlusio a confrictione pendet, quam a sanguine sinus dextri patitur ea valuulae pars, quae supra foramen est; tunc autem ob hanc frictionem inflammationis genus, et de isthmo et de valuula succus viscidus exsudat, quo valuula ad annulum oualem conferuet. Cum vero caussa motus semper a dextra sede permagna sit, et ex sinistro latere nihil possit per hiatum supra valuulam transire, in vestigio ouali, inferne clauso, diu manet tubulus, siue obliqua et conica via, quae diu peruia sanguinem transmittit in foramen. Ductum arteriosum in biennio puero clausum, neque supra tertium annum apertum vidit Noster. Foramen ouale vero serius clauditur et frequentius ad vltimam aetatem apertum manet. Effectus harum viarum clausarum varii sunt: princeps est sanguinis in pulmones auctum fluentum; sequitur ventriculi dextri dilatatio et attenuatio parietum eiusdem, ostiique aortae ampliatio, denique aequilibrium sanguinis superioris et inferioris per coalescentem ductum arteriosum restituitur. Vena vmbilicalis, sanguine nunc inanis, conferuet sensim et solidescit, ita nouus circuitus sanguinis per hepar nunc oritur, clausis venae vmbilicalis ramis. Inde hepar ob minorem copiam sanguinis acceptam insigniter mole minuitur, et ex mollissimo densius fit. Arteriae vmbilicales ligatae ob vim deriuationis, quae sanguinem, a trunco vmbilicali auersum, in vasa hypogastrica, ex conuexo arcu eius arteriae prodeuntia, abducit, et denique in ramos vesicales, deinde ob compressionem, quam patiuntur inter peritonaeum, plenumque abdomen, et inter musculos abdominis contractos, clauduntur et siccantur; inde autem magna oritur sanguinis in peluim et artus inferiores deri-
p. 19. uatio, hinc harum partium incrementum. Prima post-

poſthac alicuius momenti mutatio, quae infanti porro ſuperuenit, dentium eſt exitus. In vniuerſum ſexto fere menſe primi pueris erumpunt dentes, et ſecundo tertioue anno dentitio perfecta eſt. Coronae dentium primae adparent, inferiusque folliculum, arteriis et venis inſtructum, continent, et ob arteriarum impetum protrudi videntur. Primi erumpunt dentes inciſores inferiores, deinde ſuperiores, inde canini inferiores et ſuperiores, poſt alterum annum primi duo dentes molares, primus nimirum dens molaris minor, et primus dens molaris maior adultioris hominis, alias tres molares. Hi dentes, renouationi deſtinati, nunquam perfectas radices habent, iidemque delabi coguntur, pro quibus ſubnaſcuntur noui, quae regeneratio fere fit ab anno nono ad decimum tertium. Praeter eos nouos dentes nunc, ſed lente, etiam vigeſimo et quinquageſimo anno noui duo molares poſtremi accedunt, vt adeo pro viginti dentibus temporariis triginta et duo conſtantes plerumque ſuccedant dentes. Dantur tamen exempla tertiae et etiam quartae dentitionis. Confirmatis muſculis et attenuatis p. 22. aliquantum epiphyſium cartilaginibus diſcit puer ambulare. Paulo poſt annum excitati ingenii pueri etiam loqui norunt, ab anno ſeptimo et in bene natis etiam prius admirabilis eminet memoria, ſupra quindecimum annum vix cum ſua facilitate ſuperfutura. Ingenium poſt memoriam emicare incipit. Tardius et memoria et ingenio iudicium maturatur. Nerueum puerorum ſyſtema tenerum eſt, dormiunt facile, pingueſcunt, eorumque humores ſenſim mutantur et acres fiunt et foetidi. Creſcit porro puer, vt tamen ſinguli anni eo minus ad eius ſtaturam addunt, quo ſunt a vitae principio remotiores.

Cauſſae

p. 28. Cauſſae, cur incrementum decreſcat, intellectu faciles ſunt. Cor enim multo minus eſt, vaſa longiora fiunt, et per vniuerſum corpus numeroſiſſima vaſcula euaneſcunt, ſolidae partes indurantur, attractio ſolidarum partium augetur, et ſucci denſiores fiunt. Quare, cum continuo reſiſtentiae augeantur, et minor fiat fluidarum partium in corpore portio et maior ſolidarum, ſupereſt, vt minor ſit et minor ſemper partium firmarum dilatatio, minus adeo incrementum. Verum datur finis incrementi, ad quem animalia minora et ea, quibus pulſus eſt velocior, vti aues, citius perueniunt. Explicatu tamen facile non eſt, quare foeminarum incrementum breuius ſit, quam virorum: forte res ex eo declaratur, quod, cum telam omnem corporis habeant molliorem et pulſus numeroſiores, et celerius increſcant, citius earum mollior cartilago ad tenuitatem, quae vltima eſt, reducatur. Pubertas ipſa, quae maxima eſt in corpore humano rerum conuerſio, tunc ſuperuenit, quando arteriae hypogaſtricae, in foetu perexiguae, hactenus cum ſuis ramis euolutae ſunt; poſt pubertatem exiguum eſt, quod
p. 34. plerique aut iuuenes creſcunt, aut puellae. Incrementum inaequale multis modis fit, vt aliae partes corporis aliis celerius increſcant. Incrementi nimii multae et magnae cauſſae ſunt; videtur inprimis vis impellens maior eſſe, et cum ea pororum laxitas coniungi, et abundans alimentum. Incrementum nimis paruum efficit omne fere morborum genus, quod humorum motum non accelerat, frigus et plantarum et hominum ſtaturam imminuit, et reſiſtentia aucta incrementum paruum efficit. Hinc labores nimii, fibram ante tempus indurantes, ſtaturae mire nocent. Statura humana iuſta circa ſex pedes helueticos eſſe videtur, eſtque in omnibus animalibus non quidem anxia, quaſi de modulo ex-

expreſſa, analogia, ſed tamen, vt cum libertate aliqua ſuum genus regat, lex ſtaturae. A limite iuſtae ſtaturae humanae aliquae gentes euagantur; ſed tantos ſtaturae humanae errores non ſinit veros eſſe conſtantia naturae, multoque minus populos gigantum aut vnquam fuiſſe, aut noſtro ſeculo ſupereſſe, Noſter putat, et cum naturae fabrica gigantes conſiſtere vix poſſe, oſtendit. Cauſſam ſi requiſiueris, cur aut nonnulli homines, aut nonnullae gentes maiorem ſtaturae menſuram conſequantur? in vniuerſum ſtatuit Noſter, tunc procerum futurum hominem, ſi et alimento abundauerit, et flexiles habuerit ſui corporis partes, et cordis motum minus velocem. Quod ad ſtaturam iuſto minorem attinet, gentem nanorum nullam dari, Ill. Auctor aſſerit, neque putat videri, Deum hominum genera creaturum fuiſſe, qui belluis regendis inepti eſſent. Caeterum nanos morbo aliquo imperfectos manere, plerumque difformes, et raro eleganti forma, autumat.

Quando incrementi finis nunc venit, tunc quidem homo, quantum per eius conditionem licet, perfectiſſimus eſt. Et tamen iam tunc in pulcherrimo illo aetatis flore ſemen adeſt ſenii ipſiusque mortis. Nam in ipſo iuuene multa amittuntur elementa corporis prioris, quae nouis ſtaminibus farciri neceſſe eſt: et induratio vniuerſi corporis, quae neque ab infantia abſuit, clanculum pergit eo tendere, vt homo terra fiat, quem in terram aequum ſit redire. De fluidarum particularum iactura nulla eſt dubitatio; verum, etiam partes firmas conſumi, putandum eſt. Mutari easdem, oſſium morbi eorundemque decrementa, dentiumque incrementa per ſuccos, per eorum interſtitia motos, docent. Si oſſa vero et dentes nouantur, ſi adeo vetuſta elementa delentur, et noua iis ſuccedunt, p. 48.

dunt, de aliis corporis partibus minus firmis non oportet dubitare. Elementa vero ſunt, quae decedunt. Mechanicae huius conſumtionis cauſſae in elongatione et contractione, cohaeſionem elementorum fibrae debilitante, quaerenda eſt; inde autem flexio alterna fibrarum omnium et glutinis auulſio ſequitur. Accedit porro frictio, per quam elementa internorum parietum arteriarum et vaſorum in vniuerſum conſumuntur. Confirmant eandem deletae valuularum inter fibras firmiores membranae et ſcrobes illae maiores, quas in aorta arteria adeo frequentes et vlcerum ſimiles Noſter vidit. Sed neque terreum fibrae elementum ab eo attritu tutum eſt, ſiquidem ſoluto glutine terrea particula perinde labaſcit, et ſede mouetur. Detritae iſtae partes, ſiue a pariete vaſis proueniant, ſiue de celluloſitate auulſae cum adipe in venas redeant, ſiue de oſſibus reduces venoſo ſanguini reddantur, per circulum circumeunt, vt materiem vberrimae illius terrae, quae in vrina reperitur, conſtituere videantur. Fluidae partes celeriter reparantur, et poſt exiguum dierum numerum ſanguinis iactura reſarcitur, omnesque humores ex eadem materie, vnde priores, reſtituuntur. Solidarum partium iactura reparatur ex gelatina, quae terreas etiam particulas
p. 65. ſupplet. A vigeſimo aut a vigeſimo quinto ad quadrageſimum eſt *Status*, in quo homo porro neque increſcit, neque decreſcit, ſuique in vniuerſum ſimilis eſt. In eo ipſo tamen ſtatu multa mutantur. Decedit quotidie pars eius non exigua, per vrinam, perſpirationem, detritionem: id reparatur alia nouaque de alimento ſumta materie. Alia eſt mutatio corporis perfecti, quae videtur ad incrementi genus pertinere, nempe obeſitas. Quando nimirum plenum incrementum iuuenis attigit, tunc obeſitas incipit renaſci. Is adeps in vniuerſum corpus

corpus deponitur, paucis exceptis partibus, in celluloſas telas pene omnes, non item in viſcera, forte, quia pauciores in iisdem ſunt arteriae, aut anguſtiores pori, ſiue viſcerum ſtrictior celluloſa tela adipem non recipit. Cur vero poſt finem incrementi homo pingueſcat, cauſſa haec eſt: bene nempe alitur, incrementum nihil ſucci abſumit, laxa eſt celluloſa tela, et fere ſub ea tempora, fracto aliquantum impetu cupidinis, quietius viuitur. Qui enim pergunt corpus exercere, vt ruſtici, et quibus ſtrictus eſt celluloſae telae habitus, vt cholerici homines, in eos nunquam obeſitas cadit. Finis autem vix vllus eſt incremento. Cutis enim, celluloſae telae, membranae cedere aptae ſunt, dum dilatantur.

At enim vero dum corpus increſcit, et vires di- p. 68.
ſtendentes viribus reſiſtentibus ſuperiores ſunt, tamen animale corpus vndique dureſcit, et elementa ſolida ad minora interualla coeuntia, vaſa excoecata et terrae portio increſcens, reſiſtentias aequales faciunt viribus dilatantibus. Cauſſa itaque decrementi eſt maior celluloſae telae vis attractilis. Quare ſi potuit vis haec cordis dilatantes vires aequare, dum tamen elementorum maior erat diſtantia, ſuperabit certiſſime eandem dilatantem cordis potentiam, ſiquidem ea diſtantia iam minor fuerit. Sed aliae inſuper ſunt cauſſae decrementi. Prior et perpetua eſt excoecatio vaſorum, tunc autem vaſa coeca deſinunt alimentum partibus vicinis adfundere: deſinunt ergo eae ali, et ſenſim diſſipato vndique fluido humore, in ſolidam maſſam, a longa contractione minorem abeunt. Altera cauſſa habet aliquid morboſi et tamen frequens eſt. Fit a vapore gelatinoſo, vndique circa fibram aut celluloſam aut muſculoſam coacto, vt tota ea regio craſſa, coeca, alba ſit, non tamen continuo dura, quae ſcirrhi eſt conditio. Porro vis inſita et neruoſa minuitur;

aliam

aliam cauſſam humorum mutatio dat. Si plus eſt terrae et partium durarum in homine, minus eſt adeo partium fluidarum: inde ſenes minus aluntur, quia minus adeſt humoris alibilis. Deinde humores, qui blandi omnes ex naturae manu prodeunt, corrumpuntur, et ob diminutam perſpirationem, et ob diuturniorem in ſenio retentionem foecum acres fiunt. Porro maximum vitium humorum ſenilium eſt, terram ſuper modum prioris aetatis abundare. Ex ea autem terrae vbertate cruſtae calloſae, cartilagineae et oſſeae naſcuntur. Hae nunc coniunctae cauſſae ſunt ſenii, in quo conueniunt cordis magnitudo minor, ſi cum foetu comparetur, et irritabilitas pro portione iunioris hominis diminuta. Deinde in toto ſyſtemate nerueo ſenſus minus acer, vis inſita minor, vaſorum numeroſorum iactura, coecitas, et in vniuerſa fibra, ac ſanguine maior terrae portio, coctiones, excretiones et vires muſculares minores, acrimonia denique per omnes
p. 84. humores ſubnaſcens et impuritas? Sed quaeritur, num detur reiuuenaſcere. Non impoſſibile eſt eo modo, ſed per aliam diaetam, humectantem nimirum, lacteam, vegetabilem, et per alium aerem, multo calidiorem, quam aer eſt patrius, aliquid obtinere. Duo nempe ſunt, quae facere oportet, humoris ſufficientem copiam reſtituere, et irritabilitatem partibus ſolidis reddere. Illud diaeta, hoc regio calida facit. Pergit interim vitae torrens nos ad oras aeternitatis, tacita, ſed irreſiſtibili vi deuehere, fiuntque ea vitia omnia, quae in ſenio notantur, in decrepita aetate maiora. Primumque vniuerſum fere ſyſtema neruoſum nunc inutile eſt; vis irritabilis amittitur, redeunt in ſe ipſos ſenes et ſtatura minuitur, macileſcunt ſenes, denique cor ipſum, princeps machina animalis corporis, oneri ſuccumbit.

Solus

Solus terminus eius quietis incertus eſt, alius tamen aliusque pro varietate animalium, gentium et hominum deprehenditur. Arbores longaeuiſſimae ſunt; longaeuitatem agnoſcas ex lentore, quo ad plenum incrementum ſuum perueniunt. Inter animalia inſecta pleraque breuis aeui ſunt. Diuturnior vita eſt iis, quae non transformantur; iterum hic longaeua ſunt, quae lente creſcunt, breuis vero aeui inſecta ſunt, quae ex verme in perfectam muſcam ſubito abeunt. Piſcium lentiſſimum et forte perpetuum eſt incrementum ob oſſa flexilia. Quadrupeda ouipara, quae inter piſces et calida quadrupeda media ſunt, et ipſa valde ſunt longaeua. Aues, etſi ſtatura infra quadrupeda eſt, tamen creduntur longaeuiores eſſe; mirum quidem dictu. Auium enim incrementum breuiſſimum eſt. Vnde autem auium longaeuitas? Terra ſuperflua ſe multo facilius, quam quadrupeda, liberant, cum per veſicam calx manifeſta decedat. Denique et vrinam minus retinent, neque faeces, neque quisquam aues docuit ſibi in iis naturae officiis moram imponere. Quadrupedum in vniuerſum breuis vita eſt, quam dentium iactura fere abrumpit. Neque enim cibos ſuos absque dentium miniſterio bene norunt coquere. Deinde in quadrupedum corde frequens naſcitur concrementum oſſeum, quod non poteſt non eius organi functioni eſſe obſtaculo. Ex omnibus autem exemplis coniiciendum eſt, vt tempora fere geſtationis et incrementi, ita vitae tempora eſſe. Iterum magna animalia fere in omnibus claſſibus parua diuturnitate vitae ſuperant. Iis cor minus irritabile, pauciores pulſus, veneris cupido rarior, foetus minus numeroſi. Denique videtur regionem calidiorem longaeuitati fauere. Homo inter longaeuiſſima animalium eſt, vt iniuſtae ſint de breui vita querelae. Omnia enim ſunt in homine,

p. 89.

p. 95.

quae lentas vitae periodos indicant: vtero diu geri-
tur; omnium animalium tardiſſime dentes edit;
creſcit annis viginti; epiphyſes diutiſſime cartila-
gineae manent; pubertas ſerotina eſt; ſed, quod ca-
put rei eſt, homini prae omnibus quadrupedibus
molliſſima eſt tela celluloſa et vniuerſa fabrica tene-
rior. Nunc ſi induratio cauſſa eſt decrementi, ſe
nii et mortis debet ea tardior homini ſuperuenire
cui tanto mollior natura, et ne ſeni quidem decre
pito ea ſit duritas, quae eſt in decenni equo. Lon
gaeuitas ergo Ill. Auctori videtur homini contingere
vitam autem praeter cauſſam aliquam, in fabrica cor
poris fundatam, abrumpi ante diem, quoties non
ad ſenectutem decrepitam peruenit, ad quam deſti
natur. Ipſe lentor pulſus ſenilis vitam prorogat
dum conſumtionem minuit.

p. 96. Annos definire difficilius erit. Numerum an
norum vltimum, ad quem homo viuendo peruenit
a natura nobis deſtinari putat Noſter, et caſu aliquo
et externa iniuria, eum numerum in plerisque mor
talibus minui. Cauſſae, quae vitae terminum ab
breuiant, non in eiusmodi malis quaerendae ſunt
quae in naturam humanam neceſſario cadant, sed
quae in conditionem humanam cadere poſſint, et ta
men vitari, vti vitantur, etſi non a plerisque, ta
men a nonnullis. Quod ad regiones longaeuas at
tinet, nullam fere eſſe, oſtendit Noſter, ſiue cali
dam, ſiue frigidam, in qua non aliqui homines a
ſummum ſenium peruenerint, inde longaeuos ho
mines boreales, Europae orientalis, Germanos, An
glos, Heluetos, Gallos, Italos, Hiſpanos, Graecos
Aegyptios, Indos, Inſulanos Indiae finitimos, Aethio
pes, Americanos auſtrales et boreales recenſet. A
longaeuitatis cauſſas Noſter accedens notat, lon
gaeuos plerosque ſobrios fuiſſe, ſtrictumque victum
obſeruaſſe, aliquos tamen liberioris vitae longaeuo
hom

homines repertos esse, non negat. Vitae porro genus considerans Noster, ad locos, in quibus habitatur, attendit, multosque longaeuos ruri vixisse, tamen etiam in vrbibus consenuisse et curis caruisse, vitamque contemplatiuam secutos fuisse, notat. Inter sexus foeminas, quae pericula ex puerperiis superarunt, ob molles fibras, tardius indurandas, et ob id, quod a venere minus laedantur, plerumque vltra virorum annos edurare, sed etiam viros saepe ad senium peruenire, quibus iuuenta debilior fuerit, denique ipsas familias, in quibus stamina vitae meliora videantur, ad longaeuitatem quidquam fecisse monet.

Ex recensitis his caussas nunc eruere conatur p. 118.
Noster, quae faciunt, vt communem sortem aliqui mortales diu effugiant. Aliquas earum extra potestatem nostram esse, concedit, ad longaeuitatem tamen vitae bona eiusdem stamina, cor et ingenium minus irritabile et mediocria omnia multum facere, immo requiri, autumat. Cur vero longaeuitas antidiluuiana post diluuium decreuerit, aerem forte, anni tempora, meteora, terram, in diluuio mutata, quidquam conferre, semper tamen problema ob paucitatem datorum insolubile manere, putat. Vtcunque vero minuas caussas mortis, si tamen pergit corpus indurari, si nerui callescere pergunt, si pergit cor de irritabili natura amittere, necesse est, vt aliquando cedat oneri, humoresque, quorum motus vita erat, desinat circumagere, nempe vt
animal moriatur. Senibus aliquo ante mortem p. 121.
tempore extremitatum et sensuum vix vllus vsus superest, aluus cessat, lotium retinetur, pulsus parcissimus est et intermittens, et somnus aut certe sopor irruit, loquela difficilior fit, neque caput se sustinet, neque manus animi imperata exsequuntur, vltimo respiratio laboriosa fit, cor aliquamdiu

ante mortem sanguinem non potest per arterias, n
mium resistentes, in venas propellere, plerumqu
tunc aliquot pulsuum interuallo quiescit, deniqu
a sanguine et relabente et appulso irritatum, molitu
pulsum, isque nunc status est, in quo sanguis pe
pulmones transire impos anxietatis sensum faci
Sic per interualla et cor pulsat et inspiratio aliquan
do aliqua succedit, donec ne accumulatus quiden
sanguis possit cor ad motum incitare, et tunc pulsu
interrumpitur, nunquam rediturus. Primus autem
ventriculus sinister quiescit, denique etiam dext
contrahi desinit, vltima vena caua sanguinem alte
no motu et versus aurem impellit et relabentem r
cipit, quoad et ipsa ad stimulum obsurdescat.
signum praesens certumque mortis requiras, nequ
cordis quies, neque insensilitas ad omnem stimulum
neque frigus corporis neque rigor sufficient. Po
est enim cordis vis irritabilis superesse. Si veru
finis vitae requiritur, mortem adesse autumat N
ster, quando cordis irritabilis natura periit. Mo
tuum corpus in putredinem ruit, quae solutis vi
culis elementorum, ossa in terram restituit, vnd
primum nata sunt. Sed quid de anima? audiamu
vltima verba, quibus Ill. Auctor, verus Dei et re
gionis cultor, immenso huic physiologiae ope
excellentissimo sane et vtilissimo finem imponi
Animam, inquit, *Deo reddimus, cui soli eius a mor*
status notus est. Adsulgentis tamen fugienti anim
spei non raro in moribundis signa vidi, qui serenissim
vultu, non sine blando subrisu, de vita excesserun
Quae ipsa mors sapientis hominis merito vltimum est
potentissimum desiderium.

XII. E

XII.

Experimentorum ad veriorem cyſticae bilis indolem declarandam captorum ſectionem primam proponit ac ſimul ad audiendam orationem inauguralem d. 22 Dec. a. 1764. habendam inuitat PHILIPPVS GEORGIVS SCHROEDER, Phil. et Med. Doct. et Prof. Anat. Ord. Gottingae, ſumtibus Vict. Boſſiegelii. 4. pl. 6.

Notum eſt, poſt BOERHAAVIVM omnes fere phyſiologos aſſeruiſſe, ſaponaceam eſſe bilis naturam, cui ſingularis acrimonia, quam nonnulli alcaleſcentem putarunt, iuncta ſit, indeque facillime eam in putredinem abire. Quales autem ob hanc bilis naturam eidem vſus a phyſiologis tribuantur, neminem fugit. Interim quae Cl. PRINGLE contra bilis vim, qua fermentationem impedire dicitur, et Cl. KÜCHELBECKER contra indolem eius ſaponaceam in vniuerſum, dixere, Cl. Auctorem ad noua hac in re tentamina inſtituenda impulerunt; quae igitur hoc libello enarrat, et inde varia conſectaria proponit. Vſus vero eſt Noſter tum bouina et ſuilla, tum etiam humana bile, omniaque experimenta in calore moderato inſtituit. Commiſcuit autem bilem inprimis cum lacte, variis oleoſis, gummoſis, gummo-reſinoſis et reſinoſis corporibus etc. quae experimenta, quamuis egregia et omni attentione digna ſint, hic tamen enarrare ſpatii anguſtia vetat. Ex his vero omnibus eluceſcere Noſter ſtatuit: 1) ſeceſſionem cremoris ex lacte bilis admixtione neutiquam impediri, ſed potius accelerari; 2) lactis coagula a bile, vel coctione quoque adhibita, non diſſolui; 3) lac, cum bile

p. 6.
p. 13.

bile commixtum, acescere: aliam tamen esse huius acescentiae rationem, quam in puro lacte, quae res pluribus adhuc experimentis explicanda esset; 4) veram oleorum solutionem in bile haud contingere, nec olea bilis ope perfecte aquae misceri; 5) bilem aliquid ad extricanda olea ex mixto quodam conferre; 6) neque resinosa, neque gummi-resinosa, sed tantum aliquam partem gummosorum a bile solui. Hinc Cl. SCHROEDER tandem concludit, vim bilis saponaceam in chylopoiesi nullam esse. Dubia, quae contra hoc assertum moueri possint, alia in scriptione experimentis diluere sibi apud animum Cl. Auctor constituit. Quo plus non poterit non vnicuique physiologorum interesse, vt in hac re ad certitudinem possit tandem perueniri, eo ardentius rogandus est Cl. Auctor, vt huius operis continuationem quam proxime nobiscum communicet.

XIII. Th

XIII.

The virtues of Cinnaber and Musk against the Bite of a mad Dog, illustrated, in a Letter, to Sir GEORGE COBB, Baronet etc. By IOSEPH DALBY, Surgeon. Birmingham, printed by Iohn Baskerville, 1764. 4. pl. 8.

i. e.

Vires cinnabaris et moschi aduersus morsum canis rabidi illustratae in litteris ad Illustr. GEORG. COBB etc. Auctore IOSEPH. DALBY, Chirurgo.

Duplex consilium Cl. huius libelli Auctor sibi proposuit: primum vt praestantiam remedii illius notissimi, quod ex cinnabari et moscho componitur, et ab Ill. COBB publicatum, a Cl. vero NUGENT magis adhuc confirmatum est, suis etiam obseruationibus, ab anno 1747. collectis, illustret: deinde vt illud ipsum quoque contra censuram nonnullorum defendat. Maxima vero experimentorum et obseruationum pars, quae hic publicantur, in brutis, canibus scilicet, suibus et equis, pauca tantum in hominibus instituta sunt. Inter animalia illa canis fuit iam rabidus, qui ope quatuor dosium, quarum quaeuis sedecim moschi grana continebat, in sanitatem restituebatur. In reliquis animalibus hoc remedium praeseruatiue tantum datum fuit, saepius tamen Noster obseruauit, quanta illius hac in re sit efficacia. Quodsi enim plura animalia morsu canis rabidi vulnerata essent, ea in quibus hocce remedium adhibebatur, vt plurimum ab hydrophobia libera manebant, reliquis, in quibus alia curatio tentabatur, morbo illo affectis. Quae enim vulgo p. 10.

proponuntur medicamenta et methodi, eae omnes, vti plura tentamina Noſtrum docuerunt, omni vi de-
p. 13. ſtitutae fuerunt. Quod etiam de ipſa vulneris cauteriſatione et ſubmerſione in aqua marina valere, exem-
p. 17. plis pluribus confirmatur. In ipſa tamen huius remedii applicatione duplici cautione opus eſt: primum vt illud, ſi fieri poteſt, ſtatim poſt vulnus acceptum porrigatur, deinde vt illius vſus ſaepius per quatuor vel quinque ſeptimanas repetatur. Cum vero moſchi pretium nimis magnum ſit, quam vt hoc remedio in medicina veterinaria commode adhiberi poſſit, varia conſilia Cl. Auctor dat, quo modo moſchi pretium minui et adulteratio eius impediri queat.

p. 21. Accedit tandem ad refutationem epiſtolae cuiusdam a Cl. BRAKEN in nouellis publicis publicatae, in qua Cl. NUGENT eiusque remedium impugnantur, et ſcarificatio vulneris atque inunctio partis vulneratae cum pinguedine anſerina commendantur. Licet vero Noſter iuſto acrius in refellendo illo aduerſario verſetur, tamen concedit, dilatationem vulneris et pinguedinis applicationem ſuo vſu non
p. 41. deſtitui. In ſupplemento adnexo docetur, ab HIPPOCRATE nullam hydrophobiae mentionem factam eſſe, ſed illum vocabulo βραχυπόται tales aegros inſigniuiſſe, qui in phrenitide ſpecie aliqua delirii affecti eſſent, in quo rarius, nec niſi per plura interualla bibunt. Confirmat quoque, veram hydrophobiam non vt ſymptoma alios morbos auctos comitari, ſed eſſe huic morbo propriam. Licet enim alii aegri nonnunquam potum omnem auerſentur, tamen hoc vel delirii ſpecies eſt, vel ex aliis cauſſis pendere poteſt, vti hic exemplo hyſtericae cuiusdam foeminae probatur.

XIV. Fau-

XIV.

Fauna Insectorum Fridrichsdalina, siue methodica descriptio insectorum agri Fridrichsdalensis, cum characteribus genericis et specificis, nominibus triuialibus, locis natalibus, iconibus allegatis, nouisque pluribus speciebus additis. Hafniae et Lipsiae, in officina libraria Io. Frid. Gleditschii, 1764. 8. pl $7\frac{1}{2}$.

Libelli huius Auctor, vti ex dedicatione praefixa apparet, est Vir Clar. OTTO FRIDERICVS MÜLLER, qui Ill. Comitis DE SCHVLIN studia consiliis suis direxit. Is, cum in villa *Fridrichsdahl*, quae duos tantum lapides ab Hafnia distat, plantarum historiae operam daret, eo ipso tempore simul insectorum cognitioni vocauit, et omni studio quascunque species, in agro Fridrichsdaliano obuias, collegit, atque collectas cum descriptionibus Ill. LINNAEI comparauit. Horum itaque insectorum catalogum, secundum methodum Ill. LINNAEI dispositum, hoc libello publicauit, singulisque generibus et ordinibus characteres praeposuit, vt insectorum disquisitio tironibus eo facilior redderetur. Praestantiores quoque icones ex optimis auctoribus commemorauit, nouasque species asterisci ope distinxit. Continentur vero in hac Fauna species 858, inter quas fere centum et viginti sunt, quas Cl. MÜLLER vt nouas proposuit. Vniuerso operi quoque tabulam praeposuit Noster, in qua methodica diuisio insectorum Linnaeana cum ea, quam Cl. GEOFFROY in *Historia Insectorum agri Parisini* *) dedit, comparatur, nouaque genera Cl. GEOFFROY ad Linnaeana genera reducuntur.

*) vid. Comment. nostr. Vol. XI. P. IV. p. 612.

XV.

Conſultations ſur la pluspart des maladies, qui ſont du reſſort de la Chirurgie. Par HENRY-FRANCOIS LEDRAN, Maitre en Chirurgie, Ancien Directeur de l'Académie Royale de Chirurgie à Paris, de la Société de Londres, ci-devant Chirurgien en Chef de l'Hôpital de la Charitè, et Ancien Conſultant des Armées du Roy. à Paris, chez P. Fr. Didot, 1765. 8. 1 Alph. 5 pl.

i. e.

Conſultationes de plurimis morbis chirurgicis. Auctore HENR. FRANC. LE DRAN.

Vt in vniuerſa arte medica, ita praecipue in ea parte, quae manu medetur, regularum generalium, quas theoria tradit, applicationem ad morbos ſpeciales difficillimam eſſe, atque hac ipſa re potiſſimum medicum rationalem ab empirico diſtingui poſſe, neminem fugere arbitramur. Laude itaque omnino dignum eſt Cl. LE DRAN, tot egregiis ſcriptis et longa feliciqne praxi illuſtris, conſilium, quo hasce conſultationes exarare, et publici iuris facere conſtituit, potiſſimum in eorum chirurgorum vſum, quibus occaſio deficit, plures morbos examinandi, et ingenium frequentiore ſymptomatum diiudicatione acuendi. Ea autem in hoc libro vſus eſt Cl. Auctor ſcribendi forma, vt fingeret, chirurgum tironem conſulere veteranum de morbis, quorum hiſtorias ad eum per epiſtolas mittit, cui deinde tironi reſponſio datur a veterano. Adiecta quoque ſaepe eſt relatio de morbi exitu, conſiliorumque datorum euentu. Intelleximus autem duplex Cl. Auctoris fuiſſe in

in publicandis hisce consultationibus, in quibus, etsi ficta videbatur narratio, tamen vera morborum, in praxi sua antea notatorum, exempla subsunt, consilium. Primum est, vt tirones doceat, quomodo historia morbi formanda, diuersaque symptomata explicanda et diiudicanda sint; alterum, vt iis viam in praxi chirurgica monstret, instruatque eos, quo modo interdum a regulis communibus recedendum sit, et exceptio quaedam locum habeat, vel etiam nonnunquam quid addendum sit. Morbi autem chirurgici, de quibus hic agitur, alphabetico, non systematico, ordine dispositi sunt, quod melius fuisset, cum historias similes diuerso loco positas esse, aut eandem historiam bis occurrere vidimus. In p. 13.
vniuersum autem hic liber egregias pathologicas et 233.
therapeuticas obseruationes continet, ita vt lectio illius tironibus omnino commendanda sit. Quum vero nonnullae ex iis speciminis loco adducendae sint, sequentes adnotasse sufficiat.

Ad corpus peregrinum paruum, in vulnere reli p. 45.
ctum, sine sectione educendum, Cl. Auctor lapide 105.
infernali ita vsus est, vt paruum eius frustulum in vulnus immiserit, vnde eschara molliore, quam in cute nata, digito vel specillo, sine irritatione aut dolore, corpus peregrinum educere potuit. Vlna p. 63.
et radio ense ita discissis, vt, musculis inferioribus 94.
exceptis, totum brachium a corpore abscissum esset, tamen vulnus sine sutura cruenta, sola deligatione curatiore adhibita sanatum est. Iniectiones in vul- p. 78.
neribus pectoris, si pulmones laesi sunt, plane reiicit, cum illae tussim excitent, et dilacerationi partium ansam praebeant. Cranii pars, per dedolatio- p. 91.
nem a reliqua calua separata, vulneri recenti immissa, ossi, a quo separata erat, iterum agglutinata fuit. Globulus, e sclopeto emissus, per os frontis in cere- p. 127.
brum penetrauit, ibique per annum latuit sine vlla noxa,

noxa, donec, aegro morbo alio exſtincto, ad latus
p. 140. fellae equinae reperiretur. Digiti pars, in articulatione fere tota a reliquo digito reſecta, ſolius faſciae et ſuturae ſiccae ope cum illo iterum concreuit.
p. 147. Ad vitandam lithotomiam in calculis minoribus veſicae, Cl. Auctor ope bacillorum, ex linteo cerato conuoluto formatorum, vrethram ſenſim ita dilatauit, vt calculus piſi maioris magnitudinem habens, cum
p. 170. vrina, diu retenta, exierit. Notatu porro digna eſt obſeruatio, de exſtirpatione excreſcentiae fungoſae ex orbita, in angulo minore propullulantis, ope cauterii actualis.

p. 201. Fiſtulas ani diu toleratas non exſcindendas eſſe
213. Cl. Auctor monet, cum aegri ob habitualem, quae per fiſtulam fiebat, euacuationem ſuppreſſam, poſt operationem alio morbo vt plurimum pereant.
p. 206. Paruae vrethrae fiſtulae, quae ſaepius oriuntur, ſi via vrinae per callos anguſtata fuerit, vrethra per bacillos, ex linteo cerato factos, dilatata ſponte ſa-
p. 214. nantur. Sectione tamen quoque vſus eſt Noſter in vrethrae fiſtula complicata, cuius operationis vni-
p. 230. uerſa hiſtoria attentionem meretur. Quanta cautione opus ſit, ne ob vulnera, quae ab alio inſtrumento facta ſunt, ſimplicem oſſis fracturam pro complicata habeamus, hiſtoria docet puellae, quae eodem temporis momento, quo femoris os in ea diffractum fuerat a forfice, quam appenſam habuerat, quoque in fractura laedebatur, vt chirurgus complicatam hanc fracturam eſſe exiſtimans, totum
p. 245. membrum iam reſecare vellet. Ligamentum patellae diſciſſum ſine ſutura ſolius ſitus et faſciarum
p. 314. ope ſanatum fuit. Vrethram adeo contractam, vt catheter nullo modo in veſicam penetraret, Cl. Auctor ope chordarum, ex inteſtinis confectarum, quales in inſtrumentis muſicis adhibentur,
p. 332. ſenſim ſenſimque dilatauit. In fractura patellae

male

male curata, vbi genu perpetuo flectitur, pes per tres vel quatuor menses in perpetua extensione seruandus est, quo totum membrum rigidum fiat. Deinde sensim sensimque flexio eius tentanda est, quae res nonnunquam tam bene succedit, vt aegri postea pede satis commode in extensione et flexione vti possint. Post laesionem vaginae vteri in partu p. 337. laborioso, in ea concrementum aliquod calculosum natum est, ad quod cum parua tantum via pateret, neque Cl. Auctor sectionem instituere vellet, angustum hoc iter ille sensim sensimque chordis, ex intestinis fabrefactis, dilatauit, ita vt, via tandem satis ampla reddita, concrementum hoc in parua frustula dissolutum exire posset. Illos tumores, qui cum ca- p. 396. rie ossis remoti coniuncti, pure ichoroso repleti sunt, et post febres ex metastasi oriuntur, Noster non aperit, sed solam palliatiuam curam adhibet, qua aegri nonnunquam per satis longum tempus conseruantur, qui alias citius periissent. In aegris p. 409. paroxysmo hysterico correptis applicatio cucurbitularum siccarum ad pedes, egregium vsum habuit. Adnexae sunt tandem duae epistolae, in quarum pri- p. 413. ma historia enarratur viri, qui insectum, quod forte scolopendra fuit, vomitu reiecit, et deinde vomitum cruentum expertus est, in cuius tandem ventriculo vlcus carcinomaticum repertum fuit. Altera continet casum viri, qui furcam deglutiuit, p. 420. quae post annum demum, quo tempore grauissima symptomata excitauit, per anum exiit, aegro in integram sanitatem restituto.

XVI.

XVI.

Philosophical Transactions giving some Account of the present Undertakings, Studies and Labours of the Ingenious in many considerable Parts of the World. Vol. LIV. for the Year 1764. London, printed for L. Davis and C. Reymers, 1765. 4. Alph. 2. pl. 12½. tab. aen. 26.

i. e.

Transactiones philosophicae, quae laborum, ab eruditis in variis orbis terrarum partibus nouissime susceptorum, quandam exhibent notitiam. Vol. LIV. ad annum 1764.

Pauciores profecto ex hoc Volumine articuli propius ad nos pertinere videntur.

p. 1. 1) *Relatio de Mumia examinata Londini* 1763, ex litteris Cl. IOAN HADLEY, ad Cl. HEBERDEN *). Quamquam plures sunt auctores, qui mumiarum dissectionem et examen susceperunt, quam Auctor huius commentarii nominauit, tamen multa insunt, quae partim ab aliis antea proposita confirmant, partim noua et Auctori propria esse videntur. In vniuersum autem ex hac disquisitione, omni studio a Cl. HADLEY aliisque medicis Londinensibus suscepta, patet: ante cadauerum balsamationem ossa carnibus plane nudata fuisse, si inferiorem pedum partem exceperis: sceleton deinde per aliquod tempus in pice, igne liquefacta, seruatum, caua corporis eiusmodi pice repleta, totamque mumiam linteis aliquo modo inuolutam iterum in picem immissam fuisse, ita vt pix non solum interiora

*) lect. d. 12. Ian. 1764.

riora fasciarum strata, sed et ossa ipsa penetrauerit. Sub pedum planta in hac mumia reperta fuit radix aliqua bulbosa, quae recens et incorrupta adhuc erat; aderant quoque in pedum digitis vngues, et ipsa cuticula carnisque vestigia, quae tamen omnia pix penetrauerat, vt probabile sit, pedes ante immissionem corporis in massam piceam linteis fuisse inuolutos. Huius vero ipsius massae chemica disquisitio Cl. HADLEY docuit, constare illam ex vegetabili substantia, non vero, vti varii veteres tradiderunt, asphaltum esse. Aliquo modo cum myrrha conueniebat, ita vt certum sit, Aegyptios resinae cedri, qua forte vsi sunt, alias quoque aromaticas resinas admiscuisse.

2) *Continuatio historiae morbi* Cl. BUTLERI *) p. 15. ex litteris Cl. MOUNSEY ad Cl. HENR. BAKER **). Singularem huius morbi historiam, quo vir ille Moscouiae degens, papyro coloribus tingendo victum sibi parans, eo tempore affectus est, quo viride aeris et lamellas auri spurii cum aqua forti miscebat, iam alio tempore Cl. MOUNSEY cum Societate communicauit. Non tamen aeger ille, vti ibi traditum est, post primum morbi impetum plane in sanitatem restitutus fuit, sed postea quoque, non solum ab odore colorum ex metallis paratorum, sed etiam ab attactu solo metallicorum corporum, quae nullum plane odorem habebant, semper anxietatibus, artuum tremore, lipothymia et variis aliis grauissimis symptomatibus corripiebatur, quod de vitriolo, viridi aeris, cupro, ferro, et cerussa variis exemplis probatur. Ipsa medicamenta martialia, licet in valde

*) vid. Phil. Transact. Vol. L. p. 19. Commentar. nostr. Vol. IX. Part. IV. p. 668.

**) lecta d. 19. Ian. a. 1764.

valde exigua dosi data, aegrum semper pessime affecerunt.

p. 24. 3) *Descriptio noui ac tuto mouendi tolenonis seu machinae, qua onera in altum tolli possunt, inuentae a* Cl. IACOBO FERGUSON.

p. 29. 4) *De lunae distantia et parallaxi*, epistola Cl. P. MURDOCH ad Cl. A. REIS.

p. 38. 5) *Tentamen explicationis originis et formationis belemnitarum.* Auct. Cl. IOSHUA PLATT *). Describit Cl. Auctor, inprimis duas species in Anglia maxime frequentes, *vulgarem* et *fusiformem*, signaque, quibus ab aculeis echinorum siue lapidibus iudaicis differunt, explicat. Belemnites enim in perpendiculari directione ad axin suam frangitur, lapides iudaici vero in obliqua. Porro diffracti belemnitae superficies radios, qui ex centro progrediuntur ostendit, e contrario lapidum iudaicorum diffractorum superficies glabra est et quodammodo splendescit. Radii vero, quibus belemnitarum superficies distincta est, oriuntur ex tenuitate laminarum, ex quibus belemnitae substantia composita est. Illae enim, si belemnites diffringitur, omnes simul eodem tempore a se inuicem ita secedunt, vt superficies fracturae plana fiat, quod phaenomenon in aliis quoque testaceis, quae ex trichitarum classe sunt, v. c. in pinna marina obseruari solet. His praemissis Cl. Auctor pluribus argumentis ostendit, belemnitas ad testacea pertinere, laminasque diuersas, e quibus earum testa composita est, sensim sensimque formari ab animali intus habitante, ea ratione, vt illud interiores primum, exteriores vero vltimo exstruat. Similis est cellularum, in quibus alueoli sic dicti belemni-

*) lecta d. 26. Ian. 1764.

belemnitarum reperiri ſolent, mechanismus, quarum maximae poſt minores demum vltimo loco ab animale fabricantur. Hinc patet, belemnitas, licet in ipſo mari nondum repertae ſint, tamen animalis marini eſſe exuuias, atque ad eandem fere claſſem cum nautilis eſſe referendas. Alia vero animalia marina, quae haud raro belemnitarum teſtae adnata deprehenduntur, vt pholades etc. ſedem ſuam ibi poſt mortem animalis tantum fixerunt.

6) *Relatio de peculiari quadam Veſpae et Cicadae ſpecie*, ex litteris Cl. SAM. FELTON ad Cl. HENR. BAKER *) Duo haec inſecta, ex inſula Iamaica allata, nondum antea deſcripta ſunt. Primum eſt: *Veſpa crinita ſetis colli, thoracis, abdominisque radiantibus corpore longioribus.* Alterum: *Cicada rhombea, thorace compreſſo membranaceo foliaceo ſubrhombeo, poſtico latiore,* quae ſpecies cum *Cicada foliacea* LINNAEI quodammodo conuenit. p. 53.

7) *Relatio de Armadillo Americano*, Auct. Cl. WILH. WATSON **). Cum Cl. WATSON accuratam huius animalis figuram apud nullum auctorem inueniret, illam hic communicauit, factam ad viuum animal, quod in Anglia nunc ſeruatur. Eſt vero hoc animal *Tatue Braſilienſium* MARCGRAVII ſeu *Daſypus cingulis nouem, palmis tetradactylis, plantis pentadactylis* LINN. Fructus horaeos reſpuit et ſola carne et lacte veſcitur. p. 57.

8) *Ratio quantitatis pluuiae in Sinu Cornubiae* Mountsbay *menſibus iunio et iulio* 1763. *determinata, vna cum obſeruationibus tempeſtatis eiusdem anni*, ex litteris p. 59.

*) lecta d. 2. Febr. 1764.
**) lecta d. 9. Febr. a. 1764.

litteris Reu. W. BORLASE ad CAROLVM Epifcop. Carlislenfem.

p. 61. 9) *Relatio de hernia vesicae vrinariae calculum continente.* Auct. Cl. PERCIVAL POTT *). Puer fex annorum fubito acutum dolorem in inferiore abdominis parte fentiebat, neque eo durante vrinam excernere poterat. Poft aliquot dies in fuperiore funiculi fpermatici parte tumor durus, pifi magnitudine, indolens detegebatur, qui poftea ita erat auctus, vt, aegro decimum tertium aetatis annum agente, caftaneam fere aequaret, fenfim fenfimque vlterius defcendebat. Nullo dolore, leui tantum ftranguria aeger afficiebatur. Cum vero Cl. POTT nullum in latere affecto tefticulum tactu inueniret, atque de natura huius tumoris dubius haereret, operatio tamen ob incommoda, a magnitudine tumoris metuenda, fufcipienda effet: eam diligenter ita inftituit, vt primo integumenta et cellulofam telam caute difcinderet quo facto cyftis aliqua firma et quafi tendinofa in confpectum veniebat, quae fuperius in anguftum terminabatur finem, qui ex fune tenuiffimo, calami ftraminei magnitudinem aequante, pendebat. Intrabat autem ille funiculus vna cum fafciculo vaforum fpermaticorum abdomen per annulum abdominalem. Cyftide vero illa aperta duae circiter vnciae vrinae limpidae effluebant, atque in cyftide ipfa calculus reperiebatur, iis, qui in vefica vrinaria reperiri folent, fimillimus. Effluebat quoque poft operationem ex vulnere per quatuordecim vel viginti dies lotium, quod hanc cyftidem veficae vrinariae partem effe confirmabat; hoc vero tempore praeterlapfo vulnereque fenfim claufo, vrina naturalem

*) lecta d. 16. Febr. a. 1764.

lem ſequi coepit viam, aegerque intra menſem plane reſtitutus eſt.

10) *Obſeruationes de Cicada Americae ſeptemtrionalis* collectae a Cl. P. COLLINSON *). Licet hoc inſectum in Penſyluania quouis anno inuenitur, tamen non niſi poſt quodque quatuordecim vel quindecim annorum interuallum maiore in copia apparere ſolet. Prorepit vero ex cuniculis, ad radices arborum ſitis, ſub forma hexapodii, mox autem, disrupto externo integumento, alas nanciſcitur, et ſequenti iam die perfectam maturitatem adquirit. Atque ab hoc tempore hae cicadae per omnem regionem disperguntur tanta copia, vt per aliquot dies omnes fere aues, multa quadrupeda et Indiani ipſi iis pro cibo vtantur. Mas fortem ſonum edit ope duarum veſicularum, ſub alis poſitarum, eoque foeminam ad coitum inuitat, quo peracto foeminae circa finem maii oua ponunt. In hoc vero negotio ita verſantur, vt ope aculei, ſemipollicem longi, intra collum et thoracem ſiti, ſumma cum celeritate extremos arborum ramos multis foraminibus perfodiant, ſingulisque ouum immittant, ex quibus circa medium iulii vermes prorepunt, qui mox in terram deſcendunt, ſeque, quo transformationem modo deſcriptam ſubeant, in ea condunt. p. 65.

11) *Relatio de peſte Conſtantinopolitana* ex litteris Cl. MORDACH MAKENZIE ad Cl. IAC. PORTER **). Communicat Cl. Auctor obſeruationes, quas per triginta annos, quibus in orientalibus hiſce regionibus commoratus eſt, de peſte collegit, ea ratione, vt tantummodo, quae ipſe vidit, aperte indicet, neque alios ſcriptores, quorum obſeruationes a ſuis p. 69.

V 2

*) lecta d. 23. Febr. 1764.
**) lecta d. 23. Febr. 1764.

a ſuis differunt, refutet, cum peruaſus ſit, peſtem non ſolum in variis regionibus, ſed et in vna eademque regione diuerſis temporibus diuerſa quoque in progreſſu oſtendere ſymptomata. Ex obſeruationibus vero, a Cl. MAKENZIE collectis, ſequentes potiſſimum notatu dignae nobis viſae ſunt. Impoſſibile eſt, aegrum quendam ex improuiſo aut ipſo die, quo contagium accepit, mori, cum ante mortem ſemper euolutio aliqua contagii in corpore aegroti praecedere debeat. Quae vero vulgo adducuntur exempla hominum, qui per vrbem ambulantes conſuetaque vitae officia ſubeuntes ſubito, ſine vllo praegreſſo morbo, mortui conciderint, ea oriuntur ex eo, quod, qui peſte laborant, morbum illum, quantum fieri poteſt, ne ab aliis deſerantur, diſſimulant, et ita vehementiae morbi reſiſtentes tandem victi ſubito pereunt. Similiter falſum eſt: nullum hominem per omnem vitam ſuam bis peſte affici, cum Cl. Auctor plures cognouerit, qui hoc morbo aliquoties tentati fuerunt, et Graecus quidam, qui noſocomii cuiusdam curam habebat, decima quarta vice peſte laborans tandem mortuus eſt. Aliquoties Conſtantinopoli lues bouina peſtem praeceſſit, magnaeque cateruae variorum inſectorum apparuerunt, ita vt nonnulli, ad ea ſigna attenti, ex iis violentam peſtem praedixerint. Ipſum vero contagium in partiali atmoſphaera tantum aegroti vel alius cuiuscunque corporis continetur, non vniuerſalem inficit, ita vt Cl. Auctor ſaepe ſine vllo periculi metu domos intrauerit, in quibus aegri peſte laborabant, modo ii in conclaui aliquo incluſi eſſent. Concedit tamen, epidemicam aëris conſtitutionem, pro diuerſa ſuá indole contagii vim et efficaciam multum intendere vel infringere poſſe.
p. 74. Sub initio huius morbi ſymptomata ſimilia ſunt iis, quae paroxysmum tertianae febris comitari ſolent. Accedit enim horror,

nauſea,

nauſea, vomitus materiae bilioſae, anxietas praecordiorum et tuſſis ſicca. Mox tamen ſubſequitur dolor capitis, vertigo, leniores motus conuulſiui, reſpiratio difficilis; anima et ſudor foetent, oculi rubent, facies pallet, nec raro haemorrhagiae narium oriuntur. Interea ſitis quoque vehementer intenditur, lingua flaua fit et in margine rubet, appetitusque et ſomnus plane pereunt. Maxime vero internus calor aegrum excruciat, qui multo maior eſt, quam febris violentia, quae tamen ſemper verſus veſperam exacerbatur. Eruptio cutanea carbunculorum vel petechiarum ſemper morbum leuat. In nonnullis febris vehementia inſignis eſt et deliria accedunt, alii ſomnolenti fiunt et ſtupidi. Ex his ii, qui ſtupidi iacent, diutius morbo reſiſtunt, ſed difficilius ſanantur, quam qui delirant, quippe qui haud raro, ſi exanthemata acceſſerint, euadunt. Orientales populi ex vana aliqua ſuperſtitione putant, peſtis violentiam per aeſtiuum calorem minui, quod falſum eſſe Cl. Auctor experientia et rationibus probat. Iure quoque improbat medendi methodum in his regionibus in peſte vſitatam. Venaeſectionem enim omni modo reformidant, cuius tamen in principio morbi omnino aliquis vſus eſſe poſſet, atque theriacam potius et aquam calidam adhibent. Corticis peruuiani et ab initio quoque ipecacuanhae vim aliquam contra peſtem eſſe, Cl. Auctorem experientia docuit. Ignis ope corpora a contagio praecaueri poſſe, falſa quoque eſt opinio, cum coqui magis, quam alii peſtis vi expoſiti eſſe ſoleant.

12) *Narratio de aeſtu maris notabili Briſtoliae obſeruato*, ex litteris Reu. IOSIAH TVCKER ad Reu. THOM. BIRCH. p. 83.

p. 84. 13) *Litterae* Cl. TORBERN BERGMANN ad Cl. WILSON *nonnulla experimenta electrica exponentes* *). Experimenta cum ligamentis fericeis varii coloris, vnum fuecicum pollicem latis, inftituta, fub conditionibus a Cl. Auctore defcriptis, extra dubium ponunt negatiuam et pofitiuam electricitatem, ac docent: fi fricatum ligamentum et fricans eiusdem fuerit telae, adeoque textura, color, fuperficies ceteraque fuerint fimilia, ac fricatio inftituatur transuerfa, fricans pofitiuam, fricatum negatiuam contrahere electricitatem: in fricatione fecundum longitudinem fricans fieri negatiuum, et fricatum pofitiuum: fi fricans alius fit coloris, eundem effe euentum: nigra vero id habere praecipui, vt femper fiant negatiua, excepto vnico cafu, quo nimirum fricans quoque nigrum fuerit. In fine epiftolae notatur Cl. WILCKIVM inueniffe inftrumentum, quo in campo absque linea meridiana acus magneticae declinatio, quae praeterlapfa aeftate 11°. 50′ occidentem verfus Holmiae obferuata eft, facile inueniri poffit.

p. 89. 14) *Relatio de Iaculatore, pifce, ex India orientali allato*, ex litteris Cl. I. A. SCHLOSSER ad Cl. P. COLLINSON **). Eft hic pifcis *Chaetodon roftratum* LINNAEI, *pinna dorfali poftice maculata fufca*, cuius figura et defcriptio in Mufaeo Adolpho-Fridericiano tab. XXXIII. exftat. Noua autem plane eft obferuatio rationis, qua pifcis ille, qui in littore habitat, victum fibi parare folet. Quodfi enim in plantis, quae ad littora crefcunt, mufcam vel aliud infectum confpicit, tunc ad diftantiam quatuor vel fex pedum ex ore fuo roftriformi guttulam vnam aquae eiicit, eaque infectum, foliis plantae infidens, in

*) lecta d. 23. Febr. 1764.
**) lecta d. 15. Mart. 1764.

in mare deiicit, vbi ſtatim illud deuorat. Huius rei veritas vlterius confirmatur experimentis, quae Cl. HOMMEL Bataui cum eiusmodi piſcibus captis et in domo ſua ſeruatis inſtituit.

15) *Relatio de Cocco Polonico* ex litteris Cl. WOLFE ad Cl. HENR. BAKER *). Notum eſt Coccum polonicum ſiſtere oua inſecti, nondum ſatis deſcripti, quod radicibus variarum plantarum vt *Scleranthi perennis calycibus fructus clauſis* LINN. *Secalis*, variarumque ſpecierum *Fragariae*, *Quinquefolii* etc. adhaeret, atque verſus finem iulii ab euulſis radicibus colligitur. Auguſto demum menſe ouum ſuum relinquit et in planta tarde decurrit illud inſectum; cuius formam Cl. Auctor exacte deſcribit et addita figura explicat. Cocculi autem collecti in ollam immittuntur et ſupra ignem torrentur. Ad tingendam vero lanam Poloni coccum in aheno cupreo cum liquore acido *Kwas* dicto coquunt pinguemque ſpumam ſollicite auferunt, vsque dum ea non amplius appareat. Lanam vero puram in alio aheno cum eodem liquore et alumine coquunt, et exſiccatum liquori ſanguineo immittunt et in eo per aliquot minuta coquunt, vbi in momento omnis color lanae adhaeret ac liquorem limpidum relinquit. Narratum quoque eſt Noſtro, rubrum colorem, quo Turci lanam inficiunt, parari ex baccis, quae ad radicem plantae cuiusdam Armeniacae, quam *Romam* appellant, creſcunt, quam Cl. Auctor forte eandem eſſe cum *Potentilla alba*, et pulchritudinem coloris ab artificio tinctoris pendere, autumat. p. 91.

Vlteriora tentamina, quae Cl. Auctor cum eiusmodi inſectis, in domum ſuam deportatis, inſtituit, eum docuerunt, prorepere illa ex coccis ab initio men- p. 95.

*) lecta d. 29. Mart. et d. 12. Apr. 1764.

mensis iunii vsque ad medium augusti. Eadem omnibus figura est, sed magnitudine inter se differunt, cum nonnulla ter illam, qua reliqua gaudent, superent. Sexum in illis Cl. Auctor non dignoscere potuit, neque eos coire aut cibum capere vidit. Post aliquot septimanas cylindricum foramen in arena faciunt, cuius fundum lana aliqua sericea, quae ex vniuerso eorum corpore propullulat, tegunt, ibidemque oua sua ponunt et moriuntur. Alia ex filis illis sericeis inuolucrum rotundum parant atque in illo oua sua condunt. Ipsa vero ouula pellucida sunt, quae vero intra septimanam ex illis prorepunt iuniora insecta, ea parentibus similia sunt seque paullo post in terra abscondunt. Muscam, quae pro mare haberi posset, Cl. Auctor non vidit, licet enim aliquam muscam inter trecenta alia insecta obseruauerit, tamen eius forma a coccis adeo differt, vt ad eandem illarum classem referri nequeant.

p. 99. 16) *Obseruationes super nummis duobus Etruscis, nunquam antea explicatis*, ex litteris Reu. IOH. SWINTON ad Reu. TH. BIRCH.

p. 101. 17) *Obseruatio eclipsis solis d. 1. Apr. 1764. Londini facta*, a Cl. IAC. SHORT.

p. 105. 18) *Eiusd. eclipsis obseruatio ex litteris* Cl. IOH. BEVIS ad Cl. IOS. SALVADOR.

p. 108. 19) *Eiusd. eclipsis obseruatio Liuerpoolii facta*, ex litteris Cl. IAC. FERGUSON ad Reu. TH. BIRCH.

p. 114. 20) *Eiusd. eclipsis obseruatio* Brompton-Park *instituta*, a Cl. SAM. DUNN.

21) *Gra-*

p. 165. 30) EIVSD. *Obseruationes variae astronomicae.*

p. 171. 31) *Obseruatio eclipsis d. 1. Apr. 1764. Chathami* a Cl. MURRAY *facta*, ex litteris Cl. BEVIS ad Cl. SALVADORE.

p. 172. 32) *Obseruationes et experimenta cum diuersis extractis cicutae facta*; Auctore Cl. MICHAEL MORRIS *). Cum extractum *cicutae*, Coimbrae in Lusitania paratum, ad drachmam vnam, vel sesquialteram sine omni noxa et cum egregio effectu, quem Londinenses Medici ab vsu Viennensis vel Londinensis extracti frustra exspectarant, exhibitum fuerit: Cl. Auctor cum Coimbrensi illo extracto varia experimenta chemica instituit, illudque cum extracto Vlyssipponensi, Viennensi et Londinensi comparauit. Ex his autem omnibus apparet, Coimbrense extractum longe maiorem copiam continere salis oleosi et resinae, quam reliqua modo dicta extracta, cum in eo scilicet sit $\frac{1}{5}$ pars in spiritu vini solubilis, cuius $\frac{3}{5}$ sal oleosum essentiale, $\frac{2}{5}$ vero resinosae partes constituunt. Cum autem forte ex hac maiore ratione partium salino-oleosarum et resinosarum egregii huius Coimbrensis extracti effectus explicandi sint, dictae vero hae partes constitutiuae ope spiritus vini solui possint: Cl. Auctor medicis commendat, vt tentamina instituant, quibus cognosci possit, vtrum medicamentosae vires in omni extracto, an in saponacea tantum eius parte, spiritu vini solubili, lateant? quo in casu loco extracti adeo nauseosi tincturam potius cicutae spirituosam adhibere suadet.

33) *Ten-*

*) lecta d. 24. Maii 1764.

33) *Tentamen de vſu gangliorum in neruis.* Auctore Cl. IAC. IOHNSTON *). Refutat Cl. Auctor primo Lanciſianam hypotheſin, qui muſculoſam ganglii fabricam aſſumens, eorum impulſu motum fluidi heruei pro neceſſitate et lubitu dominantis animae accelerari, motumque in muſculis voluntati ſubiectis produci ſtatuit. Nam neque ganglia muſculoſa ſunt, neque illa in neruis, qui muſculos, voluntati ſubiectos, adeunt, reperiuntur, ſed potiſſimum in iis, qui ad partes tendunt, quarum motus eſt inuoluntarius. Cum vero ex omnibus neruis ganglia frequentiſſima ſint atque ex eo cor et inteſtina, quarum partium motus non a noſtro arbitrio pendet, neruos ſuos accipiant; cum porro ſanguinis, bilis et ciborum ſtimulus non ſolae efficientes cauſſae motus harum partium eſſe poſſint; denique harum partium mechaniſmus a mechaniſmo reliquorum muſculorum ſolis gangliis differat: Cl. Auctor concludit, gangliorum ope motum inuoluntarium harum partium produci. Rationem vero, qua illa ipſa ganglia inuoluntarios hoſce motus efficiunt, explicare Cl. IOHNSTON non audet. Confirmat autem hypotheſin ſuam ex analogia, quae eſt motum cordis et inteſtinorum inter et motum vueae inuoluntarium, quae etiam ex ganglio lenticulari, ad fundum orbitae ſito, neruos accipit. Omnes quoque nerui, qui immediate vel ſenſum perceptum cum anima communicant, vel ad eius arbitrium motum in aliis partibus producunt, gangliis plane deſtituuntur, vt optici, acuſtici, olfactorii etc. Hinc Cl. Auctor quoque coniicit, ramum octaui paris, qui ad ventriculum tendit, acuti ſenſus huius organi cauſſam eſſe phrenicumque efficere, vt motus diaphragmatis etiam ex parte ab arbitrio animae pendeat,

p. 177.
p. 181.

*) lecta d. 31. Maii 1764.

deat, cum, ſi motus ille inuoluntarius eſſe debuiſſet, phrenico plane carere potuiſſemus.

p. 185. 34) *Variorum meteororum ignitorum in America Boreali obſeruatorum recenſio*, ex litteris Cl. IOH. WINTHORP ad Cl. PRINGLE *). D. 3. Iunii 1739. circa horam 10. veſpertinam, cum Auctor Cantabrigiis per forum tranſiret, ſubito inexſpectata lux oculos eius ter quaterque perſtrinxit, quam primum ex fulgure ortam eſſe putabat, ſed conuerſis in coelum oculis, non ſine terrore conſpexit maſſam igneam, ex auſtro verſus boream in ipſo meridiano procedentem, ac ſcintillas vel potius globos lucentes propellentem. Cum eam primum obſeruaſſet, non procul a Zenith aberat, inde progreſſa in altitudine 30° euanuit, ſubſequente ingenti fragore, intra 80. milliaria exaudito. Alterum phaenomenon erat globus ignitus die 24. Nou. 1742. in auſtralibus nouae Angliae regionibus viſus, ac cum tanto fragore diſſolutus, vt intra 200. milliaria non ſine terrore perceptus fuerit. Tertium d. 4. April. 1760. circa mediam noctem in noua Anglia apparuit, inſtar parui globuli ignei, ſed progrediendo a borea auſtrum verſus ac continuo propius ad terram accedendo, non ſolum ille ingentem magnitudinem conſecutus eſt, ſed etiam tantam vim ignis continuo eiaculauit, vt calor aëris auctus videretur, tandem vero non ſine ingenti fragore diſſolutus eſt.

p. 193. 35) *Nonnullae nouae ſectionum conicarum proprietates, detectae* a Cl. EDW. WARING *et ad* Cl. MORTON *perſcriptae.*

36) *Effe-*

*) lecta d. 7. Iun. 1764.

36) *Effectus fulguris Southwealdiae in Essexia* p. 198.
obseruati, a Cl. W. HEBERDEN *). Cum 18. Iunii 1764. circa meridiem turris, ibidem in altissimo loco exstructa, fulmine percussa esset, ex vestigiis in locis, per quos fulmen transiit, examinatis apparuit, materiam electricam per indicem tempestatum versatilem metallicum, qui in apice huius turris constitutus erat, collectam, per trabem ferream illaesam defluxisse, donec, cum coaceruata ob murum solidum, cui virga ferrea innitebatur, vlterius expandi non posset, exploderetur. Muros deinde obuios omniaque ex ligno constructa vastauit, per trabes vero ferreas ac res metallicas sine noxa transiisse visa est **).

40) *Obseruationes effectus fulguris concernentes,* p. 201.
vna cum considerationibus instrumentorum, ad auertenda damna a domibus et in specie reconditoriis pulueris pyrii, ex fulgure orta excogitatorum, responsionis loco ad quaestiones a Cl. CALANDRINI *propositas* a Cl. WILH. WATSON *perscriptae* ***). Meditationes Cl. WATSON, de fulminis ictibus per certa instrumenta auertendis, alio loco ****) propositae, Cl. CALANDRINO dignae visae sunt, quae, cum publicam salutem concernant, vlterius declarentur. Hinc octo quaestiones circa eam rem ad Cl. WATSON transmisit, earumque solutionem ab eo petiit. His quaestionibus satisfacturus multa lectu dignissima proponit Noster, quae non solum omnem electricitatis theoriam illustrant, sed eius etiam insignem vsum declarant.

41) *Re-*

*) lecta d. 28. Iun. 1764.

**) Numeri 37. 38. et 39. plane deficiunt.

***) lecta d. 28. Iun. 1764.

****) vid. Phil. Transact. Vol. LII. p. 629. Comment. hor. Vol. XIII. P. I. p. 20.

p. 227. 41) *Recenſio effectuum fulminis, quo aedes ſanctae Brigittae in platea* Fleetſtreet *ſitae d.* 18. *Iunii* 1764. *percuſſae ſunt,* in litteris Cl. EDW. DELAVAL ad Cl. WILSON. Primum Auctor monet, ſupremam turris, a fulmine tactae, partem caſu eſſe ita conſtructam, vt ſimilis ſit iis inſtrumentis, quae ad deducendam ex nubibus electricitatem adhiberi ſolent. A lata enim baſi ſenſim ſenſimque anguſtior in tenuem virgam ex metallo auro obducto fabrefactam ac cruce ornatam abit. Examen veſtigiorum, quae fulminis vis ſatis expreſſa reliquit, non potuit non Cl. Auctorem in eam deducere coniecturam: materiam fulguris a virga illa ferrea attractam, et in ea ita accumulatam, libere defluxiſſe vsque ad murum, cui ferrea trabs illa innitebatur, qui cum impediret, quo minus ſe vlterius expandere ac verſus terram progredi poſſet, non poterat non tandem explodi, ac disrupto muro per latera turris a pluuia ante madefacta ſine noxa tranſire, donec trabibus iterum ferreis occurreret, in quibus denuo congregabatur, ac, cum propter muros, in quibus trabes haerebant, de nouo accumularetur, noua diſploſione facta, vlterius verſus terram progrediebatur. In fine huius deſcriptionis Cl. Auctor naturalem in fulmine ſaeuientem electricitatem cum artificiali comparat, methodumque aedificia ita exſtruendi proponit, vt magis a fulminis vi tuta ſint.

p. 235. 42) *Effectus fulminis in platea* Eſſexſtreet *ſaeuientis,* ex litteris Cl. THOM. LAWRENCE ad Cl. HEBERDEN *). Cl. Auctor fulguris in media platea Eſſexſtreet primum in fumibula duarum domuum proſternentis veſtigia ex ſono, ſplendore, vaſtatione locorum, per quae tranſiit, proſequens colligit, illud

*) lecta d. 5. Iul. 1764.

illud ex vno in alium locum per plumbeos canales, tectis domuum impositos, transiisse, tandemque per trabes ferreas in domum procul ab iis, quas primum tetigerat, deductum desaeuiisse.

43) *Obseruationes in sectione asthmatici factae*, Auctore Cl. W. WATSON *). Vir 28. annorum post vomitum violentum in asthma incidit, in quo neque venaesectio neque resoluentia vllum habebant vsum. Pulsus erat celer et debilis, aeger frequente tussi pituitosam materiam reiiciebat sine omni pure aut sanguine; decubitus in dorso et dextro latere molestissimus erat, aeger tandem post duos menses, respiratione in dies difficilliore reddita, vitam cum morte commutabat. Dissecto cadauere Cl. WATSON, qui aegri curam habuerat, inuenit pulmones aëre vehementer distentos et emphysemate affectos. Disrupta scilicet interna bronchiorum membrana, aër in cellulosam pulmonum substantiam extrauasatus erat neque ex his in bronchia vel externa pressione adhibita regrediebatur. Hinc inde quoque satis magnae vesiculae, aëre effuso repletae, apparebant. Ipsa quoque vena pulmonalis varicosa, et in dextro lobo vesicula ichore plena erat. Praeter ea quoque dexter lobus pleurae adhaerebat, pulmones valde rubicundi et hinc inde gangraenosi, cor compressum eiusque ventriculi grumoso sanguine distenti erant. Has vero omnes praeternaturales adfectiones a vomitu violento ortas fuisse, neque in eo morbo vllius medelae locum fuisse, Cl. Auctor fuse explicat. p. 239.

44) *Litterae* Cl. BENIAMIN. WILSON ad Ill. ROCKINGHAM *quasdam de effectu fulminis obseruationes* p. 246.

*) lect. d. 12. Iul. 1764.

tiones continentes *). Cum experientia theoriam FRANKLINI Vir. Cl. de fulmine ſatis ſuperqu confirmauerit, omnium philoſophorum conſenſ conſtitutum eſt: fulmen aeque ac materiam electr cam liberius tranſire per ferrum, cuprum ac ali metalla, quam per ſiccum lignum lapidesque: ne non ferreas aut metallicas virgas, ſi tenuiores fuerin quam vt vim fulminis ſuſtinere illiusque conducto res fieri poſſint, disrumpi ac deſtrui: tandemqu fulmen ſeu electricam materiam non ſemper ex nu bibus irrúere in aedificia, ſed ſaepe e contrario e terra, aedificiis ac locis eminentioribus verſus nube tendere. Haec, cum extra omnem dubitatio nem poſita ſint, Cl. Auctor primum conſtituit me thodum aliquam aedificia ita conſtruendi, vt, quan tum humana arte caueri poſſit, ſint a vi fulminis tu ta: deinde apparatum praeſcribit aedificiis adaptan dum, quo electricitas nubium ab aedificiis in loc vbi eius exploſio ſine vllo damno fieri poteſt, dedu queat: tandemque horum praeceptorum rationes e nouis obſeruationibus confirmatas reddit.

p. 254. 45) *Solis defectus obſeruatus in Collegio Roman a Patribus Societatis Ieſu*, d. 1. April. 1764.

p. 259. 46) *Deſcriptio noui hygrometri*, a Cl. IAC. FE GUSON *inuenti.*

p. 261. 47) *Experimenta ac obſeruationes de compreſſib litate aquae aliorumque fluidorum*, Auctore Cl. IO CANTON **). Alio loco ***) relata ſunt exper menta, ex quibus Cl. CANTON contra ſententiam vulg

*) lecta d. 28. Iul. 1764.

**) lecta d. 8. Nou. 1764.

***) Vol. LII. p. 640. Comment. hor. Vol. XIII. p. 22.

vulgo receptam docuit, comprimi poſſe aquam, et quantum dato tempore in temperato caloris gradu comprimatur. Poſthaec ſimilia experimenta eum edocuerunt, aquam hyberno tempore in minus ſpatium, quam aeſtiuo, redigi poſſe, contrariam vero huic proprietatem in ſpiritu vini ac oleo oliuarum obtinere. Hinc probat, ſpiritum vini, aquam pluuialem, marinam, et mercurium, non ſolum comprimi poſſe, ſed etiam elaſtica eſſe.

48. *Concinnae regulae effectus refractionis atque parallaxis in variis apparentibus diſtantiis lunae a ſole vel ſtella, una cum canone ex datis longitudinibus et latitudinibus lunae ac ſtellae diſtantiam lunae a ſtella quam proxime determinandi*, demonſtratae a Cl. NEVIL MASKELYNE. p. 263.

49) *Excerpta ex litteris* Cl. I. WINTHROP ad Cl. SHORT. Spectant ad tranſitum Veneris in America obſeruatum. p. 277.

50) EIVSD. *Obſeruatio tranſitus Veneris* d. 6. Iun. 1761. p. 279.

51) *Recenſio effectuum fulminis in tres naues in India orientali.* Ex litteris Cl. ROBERT. VEICHT, communicata a Cl. LEWIS. p. 284.

52) *Demonſtratio ſecundae regulae, in tentamine* ſolutionis problematis computum probabilium concernentis Vol. LIII. Transact. Phil. publicati conſtitutae, communicata in litteris RICH. PRICE ad IOAN. CANTON. p. 296.

63) *Deſcriptio Meteori* d. 5. Mart. 1764. *Oxonii viſi*, in litteris Cl. IO. SWINTON ad Cl. p. 326.

 BIRCH

BIRCH *). Circa 7. h. 30′ Cl. Auctor in aëre ſplendorem paullo maiorem eo obſeruauit, quem luna plena ſpargere ſolet. Oriebatur vero ille ex columna lata et alta in auſtrali regione ſplendeſcente, quae verſus Zenith ſe mouebat, et ſenſim imminuto lumine poſt horam vndecimam disparebat. Quodſi illud phaenomenon idem eſſe cum aurora boreali, eodem die Olyſſipone per quatuor horas viſa, demonſtrari poſſet, multa, altitudinem et velocitatem eius concernentia, inde deduci poſſent.

p. 329. 54) *Excerpta ex litteris* Cl. I. HORSLEY ad Cl. NEVIL MASKELYNE *in quibus obſeruationes ſuas, in mari determinandae per lunam longitudinis gratia inſtitutas, recenſet.*

p. 332. 55) *Deſcriptio memorabilis meteori d. 23. Apr. 1764. Oxonii viſi*, ex litteris Cl. I. SWINTON ad Cl. BIRCH **). Meteoron hoc circa 55′ poſt octauam horam obſeruatum, erat arcus in coeli parte zephyro-boreali, iridi, qua figuram, ſimilis, ſed ſolo albo lumine fulgens. Nullus in eo motus localis obſeruari poterat, ſed luminis fluctuationes perpetuae percipiebantur. Crura inferiora primum disparebant, ſuprema pars hora 9. 27′. Arcum hunc inter rariora phaenomena referendum eſſe, ex eo colligit Noſter, quia in nullo ſcriptorum meteorologicorum eius mentio fit, et arcus lucidi, in aliis transactionum locis deſcripti, ab eo differunt.

p. 336. 56) *Nonnullae adnotationes in aequationem temporis, veramque rationem eam computandi.* Auct. Cl. NEVIL MASKELYNE.

57) EIVSD

*) lecta d. 6. Dec. 1764.
**) lecta d. 13. Dec. 1764.

57) EIVSD. *Obseruationes astronomicae in insula* p. 348.
Sanctae Helenae *factae.*

58) *Narratio morbi extraordinarii inter Indianos* p. 386.
in insulis Nantucket et St. Marthu's Vineyard in Noua Anglia *sitis habitantes*, *grassantis* *). Ex litteris Cl. ANDREAE OLIVER ad Cl. MAUDUIT. Morbus erat putridus et inflammatorius, atque contagiosus, quarto vel quinto die lethalis. Ex 258. aegris 36. tantum, et in alia insula ex 52. tantum 12. sanati fuerunt. Tempestas erat frigida et humida annonaeque penuria inter Indianos praecesserat. Quod vero maxime notabile nobis videtur, est, hoc morbo nullum Anglorum, licet inter Indianos versarentur, affectum fuisse.

59) Cl. MASKELYNE *Obseruationes astronomicae in Insula Barbados.* p. 389.

60) *Continuatio animaduersionum* Cl. SWINTON *in* Cl. BARTHELEMY *Commentarium de litteris Punicis.* p. 393.

*) lecta d. 20. Dec. 1764.

XVII.

Practical Obſervations concerning the Cure of the Venereal Diſeaſe by Mercurials. To which is added a letter to PETER COLLINSON Esq. F. R. S. containing an Account of an Ear of Dog's Graſs, that was ſwallowed by a Child and afterwards discharged on its Back. By IONATHAN WATHEN, Surgeon. London, printed for J. Rivington and C. Henderſon. 1765. 8. pl. 6.

i. e.

Obſeruationes practicae de cura luis venereae per mercurialia. Additae ſunt litterae ad Cl. P. COLLINSON, in quibus hiſtoria continetur ſpicae graminis canini, a puero deglutitae, et deinde ex dorſo eius extractae. Auctore IONATHAN WATHEN, Chirurgo.

Cum mercurius eiusque praeparata non modo praeſtantiſſimum, ſed vnicum fere remedium ſint, quo, ſaltem in noſtris terris, lues venerea curari poſſit, Cl. Auctor operae pretium facturum ſe eſſe putauit, ſi ſuas de effectu mercurialium obſer-
p. 1. uationes publici iuris faceret. Oſtendit vero primum, naturam contagii venerei plane eſſe incognitam, atque illud noſtris temporibus non differre quoad eſſentiam a natura morbi, quam eo tempore obtinuit, quo primum in Europam introductus fuit, licet alia nunc ſymptomata oſtendat. Deinde demonſtrat, hunc morbum, ſi contagium nuper ſusceptum fuerit, quibusdam modo partibus inhaerere poſſe, vniuerſum vero corpus et oſſa ipſa tem-

pori

poris demum successu afficere. Tertiam tamen classem symptomatum venereorum Auctor constituit, quae inter duas priores media quasi est, ad quam bubones, testium tumores similiaque mala refert, licet illa ad particularem morbum adhuc quodammodo referri possint. Haud raro autem leuioris luis symptomata v. c. gonorrhoea etc. à confirmata iam et per satis longum tempus in corpore delitescente lue produci possunt, attamen in gonorrhoea, quae luis inueteratae symptoma est, nulla inflammatio adest, eaque nonnunquam sponte disparet, licet contagium per illam propagatum lentum quidem sit, sed valde quoque malignum. In vniuersum autem Cl. Auctor contendit, luem veneream, p. 6. siue recens, siue chronica fuerit, nullo alio vnquam remedio radicaliter, vti dicunt, curari posse aut vnquam curatam esse, quam mercurii ope. Hinc mercurialium praeparatorum, inprimis vero vnguenti mercurialis, pillularum mercurialium Edinburgensium, et mercurii dulcis vires examinat ostenditque, mercurium, in iis contentum, similes quidem effectus praestare, sed mutari, infringi vel augeri vim eius a variis corporibus, mercurio in his praeparatis adiectis. Iam ad modum transit, vt mer- p. 16. curius in corpore humano operatur, qui, siue externe adplicatus fuerit, siue interne sumtus, non modo solidorum rigiditatem relaxat, sed et fluida potenter resoluit eorumque volumen auget, vt spuriae quasi plethorae species in corpore nascatur, quae tamen vt plurimum excretione aliqua naturali multum aucta v. c. saliuae, iterum soluitur. Quodsi vero talis euacuatio critica ob vim vitae debilem nimiamque resistentiam ductuum excretoriorum contingere non potest, tunc omnino metuendum est, ne apoplexia, si nulla accedat haemorrhagia, oriatur. Est autem ad curationem luis ex voto absol-

uendam opus, vt omne corporis viscidum, siue sanum sit, siue morbosum, per mercurium soluatur, neque partes morbosae tantum, sed et mercurius iis admistus ex corpore eiiciantur. Hinc sola saliuatio, si post paucas mercurii doses oritur, nec dum sufficiens mercurii copia in corpus introducta est, licet vehemens sit et per satis longum tempus protrahatur, morbum tamen haud soluit, quippe cuius curatio a quantitate mercurii, atque resolutione et euacuatione per illum producta oritur. Si morbus vero recens est, et in parte aliqua tantum existat, adplicatio vnguenti mercurialis et euacuatio aluina, ope pillularum mercurialium excitata, post
p. 30. inunctionem omnem curationem absoluit. Quodsi vero ossa iam adfecta sint, sola saliuatio, per sufficientem quantitatem mercurii producta, sanitatem restaurat. Si a parua mercurii copia iam saliuatio excitata fuerit, illum vlterius exhibere nocet, quippe tunc totum malum nunquam tollitur. Hinc Cl. Auctor suadet, vt medicus in hoc casu mercurii vsum plane suspendat, nec illum prius et in parua dosi, quam viribus corporis iterum perfecte restauratis, exhibeat. Porro de vsu decoctorum diluentium monet, ea non, vti plerumque fieri solet, ante saliuationem excitatam exhibenda esse, cum hoc tempore noceant, apoplexiam variaque mala producant. In lue autem non adeo inueterata vsus mercurii in refracta dosi et purgantia interposita saepe morbum sine saliuatione sanant. Si vero suspicio adsit, aegrum accuratioris diaetae fore impatientem, saliuatio omnino praeferenda erit. Illa autem methodus malo venereo medendi, quam Galli *extinctionem* vocant, qua sine notabili euacuatione malum tollere student, in calidioribus tantum regionibus, vbi corpora multum perspirant, adhibenda est. Notari tamen conuenit, raro hac ratione luem perfecte tolli,

tolli, ſed vt plurimum eam poſt curam adhuc in corpore deliteſcere et malum fieri haereditarium. De vſu tandem ſolutionis Swietenianae Noſter monet, eam in gonorrhoea recenti inflammationem et ſymptomata vehementer augere, vtiliſſimam vero eſſe in teſtium tumoribus, ſuppreſſasque gonorrhoeas iterum excitare. In ſummo luis gradu nullum ſalutarem effectum Cl. Auctor inde vidit, neque in medio huius morbi gradu, niſi in iis aegris, qui a quouis mercuriali medicamento facile afficiebantur. Concedit tamen Noſter illud remedium dolores nocturnos et exoſtoſes, nec non eruptiones cutaneas multum imminuere, licet haec ſymptomata breui poſt iterum redeant.

Epiſtola huic libello adnexa continet caſum pueri trium annorum, qui poſt ſpicam hordei ſpurii deglutitam tuſſi vehementi, ſuffocationis metu, febre aliisque ſymptomatibus afficiebatur. Illa vero mala omnia poſt quatuordecim dies penitus diſparebant, atque in dorſo ad latus ſpinae inter coſtam 4. et 6. tumor naſcebatur durus ſine inflammatione, duos pollices longus, ex quo, cataplaſmatum vſu emollito, Cl. Auctor ſpicam illam extraxit. Qua occaſione Cl. WATHEN non ſolum ſimilia exempla ex aliis auctoribus colligit, ſed et contra Cl. HEVIN oſtendit, talia corpora deglutita et per abſceſſum in confiniis thoracis natum iterum excreta, non ex oeſophago in membranam celluloſam, ei circumpoſitam, penetrare ibidemque abſceſſum formare; ſed vt plurimum tracheam ingredi et, cum non recedere poſſint, vicinarum partium motu ad pulmones deferri ibidemque inflammationem et abſceſſum producere, tandemque abſceſſu, ad exteriora penetrante, ibidem exire. Adnexa eſt hiſtoria viri, in quo ex ſimili cauſſa vomica quidem nata, ſed et curata iterum fuit, particula ſpicae deglutitae tuſſi reiecta. p. 57.

 XVII.

XVIII.

Embryologia ſacra ſiue de officio ſacerdotum, medicorum et aliorum circa aeternam paruulorum in vtero exiſtentium ſalutem. Libri quatuor. Auctore ac interprete FRANCISCO EMMANUELE CANGIAMILA, S. T. et I. V. D. Panormitanae Eccleſiae Canonico Theologo et in toto Siciliae Regno contra haereticam prauitatem inquiſitore prouinciali. Venetiis, 1763. fol. Alph. 3.

Ipſa iam libri inſcriptio ſatis docet, ad medicos totum hoc opus non ſpectare, illud autem intactum praetermittere noluimus, quod non teſtatur ſolum, Cl. Auctorem, in re explicanda verſantem, quae ad medicos proprie pertinet, eorum argumenta diligenter perquiſiuiſſe et in ſui vſum adhibuiſſe, ſed etiam in paucorum manus quod peruenit, qui plura, quam inſunt, ibidem forſan quaerant aut expectent. Occurrunt autem hic varia, quae ad abortum praecauendum et ad auxilia nondum nato infanti praeſtanda, demortua tamen prius matre, pertinent. Editus eſt hic liber italico primum ſermone, deinde in latinum conuerſus, cuius nunc alteram ſignificamus editionem. Diuiditur in quatuor libros, quorum priores medicas ſimul continent adnotationes, dabimus autem hic eorum inſcriptiones. *Liber primus* de parochi aliorumque ſacerdotum ſollicitudine pro mulieribus praegnantibus deque induſtriis ad abortus impediendos et de baptiſmo abortiuorum agit. *Secundus* de auxilio infanti non nato praeſtando, matre defuncta, diſſerit. *Tertius* parochorum officium ac vigilantiam pro infantibus in partu difficili et deſperato conſiderat.

Quar-

Quartus tandem de Dei caritate erga non natos deque auxiliis, quae illis a parentibus, parochis, episcopis et principibus praeſtanda ſunt. In appendice orationes et edicta continentur, atque ad calcem libri vberrimus rerum index additur. Nos ea tantum hic adducemus, quae ſcopo noſtro accommodata habentur.

De abortu itaque diſſerens Cl. Auctor, eum in inuoluntarium atque voluntarium diſpeſcit, prior a variis externis rationibus oritur, alter per varias minus honeſtas artes excitatur. Prioris cauſſas varias recenſet, coniugum diſcordiam, mulierum neglectam in ſe animaduerſionem, ciborum appetitorum denegationem, ieiunia immoderata, veſtium nimis arctorum applicationem, ſaltationem, quibus, medicus ſi eſſet, alias v. c. vteri imbecillitatem, addere potuiſſet. Recte autem iudicat, medicorum potiſſimum officium in praecauendo abortu ſpectari; ſanguinis miſſionem, alui ductionem quidem concedendam eſſe arbitratur; vbi autem ad partum de- p. 9.
uenerit, nunquam ad ſeruandam matrem trucidandum, qui naſci aliter nequit, foetum eſſe coniicit, niſi forte viuus adhuc forcipe, PALFINI autem laudat, poſſit extrahi. In difficili caſu, vbi grauida, morbo decumbens periculoſo, qui et foetui poſſet funeſtus euadere, remedio poſſet ſeruari, ſed embryo perdi, dubitat de medicina exhibenda et Dei p. 12.
prouidentiae rem committendam eſſe putat. Natum autem infantem vult ab ipſa matre lacte nutriri, quippe quod ipſis maxime ſit conueniens, magna autem nutricum intemperantia et ſocordia noceat. Porro in omni abortu diſpiciendum eſſe, an viuat, ea propter cenſet, quo ille ſacro lauacro poſſit ablui; ſed quoniam multum disputatur, de puncto animationis foetus, eam in conceptione fieri ſimul, parum abeſt, quin concedat, concludendo, abortus

cuiuscunque demum aetatis ſedulo eſſe inueſtigan-
p. 18. dos. Hac occaſione de animalculis ſpermaticis diſ-
ſerit eademque reiicit, nec non varia in contrarium monet. Vtitur autem his argumentis, quod illa animalcula non in ſpermate virili tantum, ſed aeque in muliebri lympha, ſanguine et aliis liquoribus inueniantur; quod infoecundum ſemen eadem contineat, et foecundum iis quandoque deſtituatur; quod in vtero debeant creſcere tantum, nec, vt fit, ſenſim euolui; quod homo per varias generationes fiat, primo vermis, deinde hominis; quod tamen nunquam reperiantur chryſalides hominum; quod ſint in omnibus animalibus, tam diuerſae magnitudinis, eiusdem molis; quod imaginationis maternae in foetum nulla tunc actio exiſtat; quod partus eſſe debeant numeroſi, id, quod contra experientiam eſt; quod ob diuerſitatem ſexus, qui in his animalculis eſt, facilis eſſet futura eorum confuſio. Hinc ex ouo naſci hominem mauult, atque longe de animatione foetus, perpenſis variis auctorum opinionibus, disputat, quod vero iam praeterimus.

p. 44. Inter auxilia, foetui non nato, matre defuncta, praeſtanda, praecipuum eſt ſectio caeſarea, quam non differendam eſſe cenſet, quo vel viuus extrahi foetus poſſit, vel etiam baptiſmo initiari. Refert itaque cautiones, vt proſpere ſuccedat operatio. Hinc eam a perito chirurgo, vel a barbitonſore, vel ab obſtetrice inſtituendam eſſe praecipit. Quo vero antea certus ſit, qui operationem ſuſcipit, de morte matris, nec in errorem inducatur, recte ad morbos reſpiciendum eſſe iubet praegreſſos, chronicos, acutos ac repentinos, et ſigna ex motu cor-
p. 50. dis, ſenſibus et reſpiratione colligenda eſſe, eaque ſimul adducit omnia, quae a Cl. LOUIS et BRUHIER tradita ſunt atque deſcripta. Nec praetermittit modum ſectionis caeſareae inſtituendae, ſimulque

tempus

tempus definit, quod optimum mox post mortem, non negligendum esse censet, etsi vno alteroque die post mortem matris adhuc superfuisse viuum foetum relatum legatur. Nec non, quod tenerrimi p. 62.
etiam foetus viuunt, hanc sectionem nunquam intermittendam esse arbitratur, dummodo de grauiditate constet. Sunt quidem, qui obiiciant, foe- p. 68.
tum morbo matris ante illius obitum iam extingui, eaque propter sectionem inutiliter suscipi: sed hoc, non nisi in humorum morbis fieri adserit Cl. Auctor, nec minus necessariam reddi sectionem, quod foetus in vtero non respiret. Hinc deridet, et iure quidem, eorum morem, qui fistulam arundinaceam, rescissis nodis, ori matris mortuae immittunt, ne respiratio foetus intercipiatur, qua etiam foetum non egere ex anatomicis fundamentis comprobat, simulque per totum foetus corpus sanguinis progressum describit. Nihilo tamen minus, etsi his argu- p. 71.
mentis validis contra respirationem foetus in vtero vtitur, fingit sibi foetum modulo suo respirare, vt adsuescat aeri, in lucem proditurus, quod ex vtero liquorem amnii sugit, quod vterus et membranae vteri aeri peruiae sunt, quod vagitus foetus auditus est, quod pullus in ouo respirat. Pulmones ergo foetus minori cum dilatatione et rarefactione respirationis munere fungi simulque cum pulmonibus institutum experimentum, secundum quod de vita foetus iudicium ferri solet, fallax nec sufficiens esse, ex praesupposita, nec demonstrata hacce sua opinione, coniicit. Quum itaque multa contra hanc possint obiici, in eo tantum cum Cl. Auctore consentimus, nunquam omittendam esse matris incisionem, etsi spes seruandi foetus non affulgeat.

Accedimus ad partum difficilem, cuius naturam p. 93.
explicat Cl. Auctor, dubitamus autem, an pro caussa difficilioris partus luxatio femoris, introrsum facta

et

et vterum premens, adſumenda ſit, aeque ac de forcipis Gregoriani ad extrahendum foetum viuum, prae aliis recentioribus praeſtantia. Omnem tandem difficultatem partus tollit ſectio caeſarea, quam multis Cl. Auctor commendat. Eius inuentionem aut ſaltim reſtitutionem tribuit cuidam IACOBO NUFERO, in oppido Stergeshenſon in Turgrauia caſtratori, qui imperitiſſimus chirurgiae, ad ſeruandam iam morti proximam feminam, eam ſuſcepiſſe fertur. Subiungit breuem huius operationis hiſtoriam, et refellit BIANCHI, qui ſectionem hanc, non niſi in eo ſolum caſu, vbi foetus extra vteri cancellos continetur, admittendam eſſe ſtatuebat. Diligenter etiam omnia definit momenta, quando ventris et
p. 105. vteri ſectio ſit inſtituenda, nec ne. Quum etiam foetus quandoque poſt partum mortuus videatur, talisque iudicetur, immo in tali diu remaneat ſtatu, non autem deſint exempla reuiuiſcentium, in vitam eorum ſtudioſe indagandam eſſe oſtendit, nec non
p. 146. modos foetum eiusmodi in vitam reuocandi exponit: inflando nimirum halitum calidum in os, mammillarum in paruulis ſuctionem, plantae pedis cum penicillo frictionem, balnei aromatici ſeu ſtimulantis vſum, placentae et ſecundinarum, funiculo cohaerente adhuc dum, combuſtionem, lotionis tabacinae in aluum immiſſionem, ſpirituum applicationem cet. et omnium eorum remediorum vſum, quae in aquae ſubmerſis ſunt adhibenda. Haec autem in ſecunda hac noſtra editione adducta noua ſunt. Sufficient etiam ad demonſtrandam Cl. Auctoris in perſequendo ſibi praefixo ſcopo induſtriam.

XIX.

XIX.

IOH. CHRISTIANI DANIELIS SCHREBERI, Med. Doct. Acad. Imp. Nat. Cur. et Societ. Oecon. Lipsiens. Sod. huiusque Secretarii, Acad. R. Sc. Holm. Corresp. Icones et descriptiones plantarum minus cognitarum Decas I. Halae, typis et sumtibus Ioan. Iacobi Curt. 1766. fol. pl. 7. cum dedicatione et praefat. tab. aen. 10.

Etiamsi non vnicuique botanico contingat, nouis plantis detectis et vegetabili regno amplificato, aliorum sibi conciliare praeconia: non desunt tamen, qui singulari studio, plantas iamdum, sed obscure descriptas, accuratius disquirant, sufficienter determinent, additisque nouis iconibus, magis illustrent. Similem et nos in praesenti indicamus laborem, de Cl. SCHREBERI descriptionibus plantarum minus cognitarum strictim ad lectores relaturi. Ille enim cum Berolini degeret, inter alia ab Academia regia asseruata, herbarium quoque viuum reperit, a Cel. TOURNEFORTIO, et qui ei in itinere comes fuit, Cl. GUNDELSCHEIMERO, in oriente collectum. Plurimas quidem in eodem contentas plantas accuratius iam determinauerat, iconibus illustrauerat, et edendo ab obliuione vindicare voluerat Cel. GLEDITSCHIVS; aliis tamen laboribus detentus, ab incepto hoc opere desistere, et Auctori nostro herbarium hoc tradere coactus est. Hic ergo lubenter laborem in se suscipiens, plantas elegantiores ipsi visas examinare, propriaque manu delineare studuit. Sistit nobis primo hoc fasciculo decem plantas, sine systematis ordine de-

scriptas.

ſcriptas enumeratasque, et totidem tabulis depictas. Reliquas ſuo tempore nobiscum communicare promiſit. Indicemus earum nomina, quaeque forſan in deſcriptionibus notari nobis videntur, additurі.

Staehelina arborea, in Cretae ſcopulis, fiſſurisque ſaxorum ſponte prouenіens, quoad calycem, pappum ſeminum praelongum; paleas multifidas baſi connatas, immo et habitum, aliquam cum Staehelina dubia LINNAEI affinitatem habet, nec differt, niſi foliis oualibus integerrimis, ſquamis calycinis aliquantum longioribus, et pappo non ſimpliciſſime piloſo, ſed ramoſo, et breuiſſimis pilis plumoſo. *Campanulae tridentatae*, Cappadociae incolae, folia radicalia, ſimillima ſunt Globulariae vulgaris, varietatem huius ſpeciei dari, in omnibus partibus breuiorem, et foliis plerumque integris diuerſam, Auctor commemorat. *Phaca veſicaria*, nitida in Armenia ſponte creſcens planta, ita dicitur, quoniam calyx, veſicae ad inſtar inflatus et globoſus, legumina continet atque includit. *Androſace odoratiſſima* in alpinis Cappadociae locis prouenіens, foliis triquetris ciliatis, perianthiisque hirſutis a congeneribus ſuis differt. *Cucubalus ſaxifragus*, petala gerit bifida, calyces ſtriatos, ſquamis duabus auctos, pedunculos oppoſitos, et in Armenia inuenitur. *Buphthalmum ſpecioſum* patriam Cappadociam habet, et calycibus folioſis, foliis alternis, petaſitidi quodammodo ſimilibus, floribusque maximis terminalibus flauis internoſcitur. *Daphne oleoides* in Cretae montibus legitur, flores profert ſemper geminos, ſeſſiles, apetalos, foliaque lanceolata glabra. *Rubus ſanctus* ita adpellatur, quoniam in Palaeſtina plerumque inuenitur, caulis petiolique aculeis obſeſſi ſunt recuruatis, folia ſumma et infima

ſunt

ſunt ſimplicia, reliqua vero ternata. *Teucrii ſalicisfolio* patria Armenia eſt, et calyce quadrifido nouam diſtinctamque huius generis ſpeciem exhibet, corolla denticulis iſtis in omnibus Chamaepityos TOURNEFORTII ſpeciebus deſtituitur. *Polygala ſupina* in Ponti Armeniaeque apricis glareoſis prouenit, et Polygalae vulgari non diſſimilis videtur; caules habet decumbentes, foliis oualibus obſeſſos, flores criſtatos racemoſos purpuraſcentes, caetera cum Polygala vulgari conueniunt. Omnes hae plantae nondum a LINNAEO, fido quondam SCHREBERI Praeceptore, annotatae deſcriptaeque ſunt, quapropter Auctori gloriam primae aut accuratioris ad minimum determinationis harum plantarum lubenter concedimus.

XX. Ex-

XX.

Experimental Eſſays on the following ſubjects: 1) On the fermentation of alimentary mixtures. 2) On the nature and properties of fixed air. 3) On the reſpective powers, and manner of acting, of the differend kinds of antiſeptics. 4) On the ſcurvy, with a propoſal for trying new methods to prevent or cure the ſame at ſea. 5) On the diſſolvent power of Quick-Lime. Illuſtrated with Copper-Plates. By DAVID MACBRIDE, Surgeon. London. Printed for a Millar, 1764. 8. pl. 17. tab. aen. 4.

i. e.

Experimenta 1) de fermentatione alimentorum inter ſe inuicem mixtorum; 2) de natura et proprietatibus aeris fixi; 3) de relatiua diuerſorum antiſepticorum virtute et modo agendi; 4) de ſcorbuto vnacum noua methodo illius in mare praecauendi vel curandi, 5) de ſoluente calcis viuae virtute. Auctore Cl. MACBRIDE etc.

Summa rerum pertractandarum ex fronte huius libri patet. Omnis autem res eo redit, vt oſtendere annitatur Cl. Auctor, quodnam ſit principium cohaeſionis, quoue modo iſtud in corpore animali produci, conſeruari et reſtitui poſſit. Quapropter varia hunc in finem inſtituit experimenta cum alimentis inter ſe inuicem mixtis, ita tamen, vt ad fermentationem et inde ſuboriunda phaenomena praecipue attenderet. Notat enim, digeſtionem,

ſtionem, in ventriculo et inteſtinis perficiendam, nihil niſi fermentationem eſſe, cuius ope principium iſtud cohaeſionis producatur. Experimenta itaque p. 12.
inſtituens, per fermentationem vaporem actiuum et ſubtilem produci, huncque ſubſtantiam potentiſſimam eſſe, qua liquores animalium aduerſus putredinem praeſeruentur, eundemque acrimoniam temperare et praecipuum nutritionis inſtrumentum ſiſtere, atque etiam ad calorem animalem quidquam conferre, autumat. Cum autem iſte vapor, qui p. 27.
per fermentationem ex commixtis rebus productus vel ſeparatus chyli mixtionem intrat, cumque ea ad ſanguinem translatus, hunc a diatheſi putredinoſa praecauet, vel eam ipſam corrigit, praecipue alimentorum aer fixus eſſe videatur, de eo nunc eiusque indole et proprietatibus agit, atque varia hunc in finem communicat experimenta. Statim autem notat, Cl. HALESIVM primum eſſe, qui docuerit, aerem eſſe principium iſtud, quo mediante diuerſae particulae corporum conſtitutiuae inter ſe inuicem vniantur, neminemque neque vllum chemicum, neque phyſiologum quemquam, praeter Ill. HALLERVM, HALESIVM ſecutum eſſe, perhibet. Hunc vero, dicit Noſter, oſtendiſſe, aerem eſſe vinculum, cuius ope terreſtres particulae inter ſe inuicem connectantur. Itaque de huius rei certitudine Noſter perſuaſus docet, principium iſtud, a quo immediate pendeat cohaeſio, debere eſſe naturae volatilis, neque fixae et indeſtructibilis, vt terra; quod quidem, ex Noſtri ſententia, adſcribendum eſt aeri fixo, qui detentus in corporibus firmitatem et p. 31.
bonam indolem iis conciliat, extricatus autem et elaſticus rurſum factus efficit, vt reliquae partes conſtituentes, terreſtres, ſalinae, oleoſae et aquoſae, in motum ab eo ductae, vires ſuas attrahentes et repellentes exſerant, nouam vnionem ineant, atque priſti-

pristinam substantiae texturam destruant, dummodo substantia ista sufficientem aquae copiam ad producendum motum intestinum foueat.

p. 32. Sed difficulter explicari potest, qua ratione aer ex statu repellente, elastico, in statum non elasticum et fortiter attrahentem, et ex hoc rursus in illum transeat. Id per fermentationem fieri, Noster per experimenta crebrius instituta se didicisse perhibet. Commixtis enim substantiis vegetabilibus cum animalibus aerem elasticum produci, eius ope minimarum partium vnionem destrui, motum intestinum suboriri, naturam corporum penitus mutari, et ad nouam vnionem, a pristina diuersam, disponi, tuncque aerem elasticum sensim absorberi, et in fixum statum rursus mutatum partes mutatas
p. 49. vnire, animaduertit. Notat porro, aerem fixum, per fermentationem expulsum, inque elasticum mutatum, in fixum illico statum redire, quam primum corpus, aeris fixi cupidum, repererit. Id sequenti experimento, a Cl. BLACK inuentore instituto, probare putat. Phialae nimirum committitur spiritus salis ammoniaci cum calce viua paratus, alii autem phialae, quae cum priore ope tubi vitrei, accurate inserti, coniungitur, alcali fixum inditur. In hanc per infundibulum, quod in foramen, a latere incisum, inseritur, acidum quoddam infunditur, cuius ope cum alcali fixo efferuescentia excitatur, qua concitata aerem fixum expulsum inque elasticum mutatum per tubum vitreum in alteram illam phialam transire, ibidemque contentum spiritum salis ammoniaci cum calce viua paratum subire, huncque ad efferuescentiam
p. 61. rursus subeundam disponere, autumat. Licet autem aer, per efferuescentiam liberatus, animalia suffocet, idem tamen per fermentationem aut efferuescentiam in intestinis expulsus dictum effectum non praestat, siquidem per totum canalem intestinorum se distri-

diſtribuit, ibidemque facile in fixum ſtatum tranſire poteſt. Vix itaque nocet, niſi acrimonia quadam aut alio ſtimulo inteſtina ad conſtrictionem ſpaſmodicam ſollicitentur, immo maximam in iisdem praeſtat vtilitatem. Membranas enim irritat ac motum periſtalticum promouet et vaſa lactea ad reſorbendum apta reddit. Is autem aer, qui non reſorptus relinquitur, chyli compoſitionem intrat, tuncque vaſa irritat et eo disponit, vt breuiori tempore maſſam ſanguini tradant.

Aerem elaſticum repellentem in liquoribus ani- p. 67.
malium et vegetabilium deprehendi, immo eundem abſolute neceſſarium eſſe, Cl. Auctor aſſerit. Motum enim inteſtinum absque eo intelligi non poſſe, neque meabilitatem vaſorum concipi, putat. Li- p. 71.
quorum porro animalium aerem neutiquam per pulmones, ſed per chylum aduenire et per vias vrinarias, praecipue autem per tranſpirationem exire, Noſter ſtatuit, aeremque vrinae per experimenta oſtendi, aerem autem materiae perſpirabilis non quidem per experimenta patere, ſed propterea, quod materies iſta maxime leuis ſit, probabilem reddi, arbitratur. Aerem fixum ex ſubſtantia animali putre- p. 73.
facta in alcali volatile cauſticum ſe recipere, hoc mite reddere et ad ſubeundam efferueſcentiam disponere, ſequenti experimento illuſtrat Noſter: ſumſit duas phialas, quas ope tubi vitrei curui, bene adglutinati, coniunxit. Alteri commiſit ſpiritum ſalis ammoniaci, cum calce viua paratum, alteri indidit carnem veruecinam recentem, cum aqua commixtam. Hac putrefacta ſpiritum alcalinum, cauſtica indole priuatum, mitem cumque acidis efferueſcentem reperit. Hocce experimento materiem volatilem ex ſubſtantia putrida effugere, hancque aerem eſſe ex fixo in elaſticum mutatum, oſtendit; eodemque experimento putrefactionem absque

 acceſſu

acceſſu aeris atmoſphaerici producendam probari et, amiſſo tantum aere fixo, ſuboriri, autumat, immo per experimenta, hunc in finem inſtituta, confirmari perhibet; ſiquidem carnem ſub antlia pneumatica, educto aere, maiorem putredinem, quam carnem in liberiori aere, concepiſſe, deprehendit.

p. 88. Per alia experimenta oſtendit, putredinem etiam in corporibus viuis oriri, quando magna portio aeris fixi amiſſa fuit, nullam autem obſeruari, ſed diſſolui tantum corpora, omni aere amiſſo. Sic ex commiſtione calcis viuae, aquae communis et carnis nulla putredo, ſed diſſolutio perfecta orta eſt, cuius cauſſa exinde ducitur, quod calx viua omnem aerem abſorbuerit. Ex his igitur obſeruatis et ſcorbuti aliorumque morborum putridorum ſymptomatibus perpenſis colligitur, aerem ſeparatum eſſe cauſſam horum malorum. Cur autem in aere nimis humido diſpoſitio putredinoſa ſubnaſcatur, ea Noſtro videtur eſſe cauſſa, quod per eiusmodi aerem aqua, ſal et phlogiſton in corpore retineantur, nullus autem aer exeat, inde motu inteſtino ſuborto, putredo generetur. Quicquid itaque aerem ſuppeditet atque efficiat, vt intra corpus retineatur, cumque liquoribus miſceatur, id ex Noſtri ſententia putredinem arcet, ſiquidem acrimoniam putridam optime ab aere corrigi, ſtatuit.

p. 111. Ad tertium itaque tentamen nunc accedit Cl. Auctor, vbi de relatiua actione antiſepticorum, eorumque modo agendi agit. Anteceſſorem hac in re habuit Cl. PRINGLE, qui ſalia cuiuscunque generis et acida et alcalina et neutra, fixa et volatilia, ſubſtantias adſtringentes et gummoſo-reſinoſas putredini reſiſtere, eandemque corrigere, expertus eſt. Ipſe itaque Noſter experimenta inſtituit cum iisdem ſubſtantiis et carne putrida, atque acida et alcalina et neutra ſalia, putredini aduerſa, deprehendit.

hendit. Cum autem Cl. PRINGLE asseruerit, aquam calcis viuae parum resistere putredini, Noster experimentum cum hac aqua et carne putrida instituit, hancque correctam esse, aquam calcis vero vt verum antisepticum se praebere, narrat. Haec virtus, vt Noster opinatur, ita explicanda est: terrae calcareae in primo statu aeris fixi magnam partem ex animalibus substantiis attrahunt, nec in tali statu substantias animales penetrant, sed tantum circumdant; sin vero calcinantur, inque calcem viuam conuertuntur, ex parte in aqua solubiles euadunt, ita demum aptae, vt texturam animalium et vegetabilium penetrent, seque aeri fixo applicent et impediant, quo minus iste effugiat; hinc, intestino motu impedito, putredo nullum locum habet. Eadem ratione salia et resinosa corpora putre- p. 121. dinem impedire, Noster autumat, siquidem ea ipsa ob insignem diuisibilitatem corpora profunde penetrant, cum aere se coniungunt, et euaporationem aeque ac motum intestinum putredinemque impediunt. Cur adstringentia antiputredinosam vim ha- p. 124. beant, ex eo declaratur, quod non solum aquam absorbent, sed etiam fibras constringunt, et adeo firmas reddunt, vt nullus motus intestinus, ideoque nulla putredo in iisdem subnasci possit.

Sed haec ad corpora, quae putredinem impe- p. 125. diunt, nunc alia experimenta communicat Noster, quae docent, quomodo putridum, iam natum, a substantiis quibusdam corrigi seu destrui possit. Instituit nimirum experimenta cum carne putrida, acido vitrioli et salis, aceto et succo citri, et reperit, acida haec putredinem omnino quidem corrigere, interim tamen eadem, quando putredo in primis viis latet, non sufficere. Instituit deinde alia experimenta cum alcali volatili, et alia cum fixo, quibus quidem odorem putridum correctum, sed carnem his

his salibus adeo impraegnatam reperit, vt odorem tum volatilis tum lixiuiosi alcali de se spargeret. Liquores salinos mediae indolis putridum nullo modo
p. 132. corrigere; a liquore vero fermentante syrupi saccharini, *Melasses*, immo a solo huius fermentantis liquoris vapore carnem putridam correctam esse, deprehendit. Ex quibus omnibus colligit, alcalia insipidum carnis statum non restituere, sed id tantum praestare, vt alcali debilius expellant huiusque locum occupent, acida autem alcali putridum saturare et figere, terram tamen elementarem dissoluere ideoque texturam destruere, cum contra liquores fermentantes non solum statum insipidum producant, sed etiam solidis firmitatem rursus concilient.

p. 139. Per alia experimenta, quae cum cortice peruuiano instituit Cl. Auctor, didicit, hoc remedium egregium esse antiputridum. Rem ita explicat: cum obseruauerit, corticem peruuianum fermentationem subiisse, eum putat per huncce motum materiem subtilem suppeditare, quae acrimoniam putridam corrigat et sanguini consistentiam naturalem reddat; cum praeterea systema musculosum roboret, corpus eo disponi censet, vt materiem morbificam coquere et per colatoria varia expellere possit, qua expulsa, demum solida, per acrimoniam relaxata, denuo ab eodem remedio roborentur. Cum autem hic cortex nullam aquam multumque aeris cum sanguine communicet atque solida constringat, eundem in morbis inflammatoriis nullum locum habere, con-
p. 144. iicit. Commiscuit etiam alcali et acidum, et inter efferuescendum carnem putridam adiecit, et obseruauit, putridum inde correctum esse. Ex quibus cunctis colligit, misturas fermentantes et efferuescentes omnium antiputridorum efficacissima esse remedia; ea enim corporibus putridis principium destru-

destructum seu deperditum, aerem nempe fixum, reddere. Sed quaeritur, an in corpore viuo humores tanta quantitate aeris saturari possint, vt eorum acrimonia corrigatur eorumque consistentia et blanda indoles restituatur? Videtur vero Nostro, id non solum fieri posse, sed forte vnicum esse auxilium, quod hanc mutationem producere queat. Quicquid itaque ex Nostri sententia in corpore animali fermentationem subit multumque aerem praebét, id optimum antiputridum est. Cum autem vegetabilia multum aeris contineant, eorum ope optime putridum impediri et destrui, putandum est. Id experiêntia confirmat Noster scorbuti exemplo vtens, qui oritur, vbi vegetabilia recentia deficiunt. Attendi etiam iubet ad regimen climatum calidiorum, in quibus sanitas bene conseruatur, si vegetabilia recentia et ea tantummodo in vsum vocentur, quae multum aeris largiuntur, quo aer, qui per largam transpirationem dissipetur, restituatur, ii e contrario putridis morbis corripiuntur, qui multam carnem simulque copiosum spiritum vini ingurgitant, siquidem ex eius sententia e carnibus parum aeris extricatur, et spiritus vini impedit, quo minus aer tempore digestionis ex alimentis separari possit.

Virtutem antiputridorum generalem ex eo deducit Noster, quod eorum ope chylus acescens producatur; verum eandem virtutem a vegetabilibus alcalescentibus et putrescentibus aeque ac ab acescentibus expectandam esse, monet; hanc igitur virtutem a caussa generali omnibusque vegetabilibus communi pendere, eamque in vapore subtili, actiuo et penetrante, per primum gradum fermentationis producto, in aere nimirum consistere, statuit. Eo enim fluida animalia non solum a corruptione praecaueri, verum etiam, licet aliqua ex parte putredi- p. 161.

 nem

nem iam ſubierint, reſtitui, id quod ex curatione ſcorbuti maritimi clarius apparere aſſerit. Hic enim morbus, in quo vniuerſa fluidorum maſſa diſſoluta et corrupta eſt, nulla alia ratione, vt Noſter putat, curari poteſt, quam, vt magna quantitas noui aeris in ea fluida introducatur; id autem per nutrimentum fieri debet, quod a rebus petitur, quae ad libras, non vncias, nec drachmas, ingeri poſſint. *Patet* itaque, inquit Cl. Auctor, *potentiſſimum antiſcorbuticum dare vegetabilia, quippe quae maxima in quantitate absque vllo ſuperueniente incommodo ingerere valet aeger.* In ſcorbuto enim credit organa digeſtionis optime valere, ſubſtantias fermentantes in vſum ſuum conuertere, et ſcorbutum, dummodo materiae ſalutares adſint, curationem ſemper admittere; verum in morbis acutis, per putredinem productis, rem aliter ſe habere, totumque corpus ita perturbatum eſſe, vt potentiſſima antiputrida virtutem amittant. Cum itaque ſcorbuti curatio, ex Noſtri ſententia, a qualitate fermentante remediorum pendeat, patet, alias etiam ſubſtantias praeter vegetabilia recentia eſſe poſſe, quibus iſte finis attingatur. Quapropter, quum vegetabilia recentia in mare ſaepe deſint, nouam methodum ſcorbuto maritimo medendi communicat, quam etiam optimo cum ſucceſſu in febre illa putrida icterica Indiae occidentalis tentari poſſe, aſſerit. Conſiſtit vero in eo, vt aegri doſes repetitas ſalium alcalinorum cum ſucco citri recenter expreſſo commixtorum adhuc, dum efferueſcant, ingerant et potum fermentantem ſuperbibant. Sic enim aerem copioſum in corpus introduci autumat, qui acrimoniam putridam, quae ab initio in ſyſtemate biliario habitauit, corrigat. Eadem ex cauſſa ſuadet etiam vſum malti, quod facile, etiam in nauibus, incorruptum ſeruatur, et ex quo, vrgente neceſſitate, infu-

infuſum parari poteſt, lenioribus ſuccis vegetabilium recentibus ſimile, quod confeſtim fermentat et blanda ſaponacea et aperiente indole eundem effectum praeſtat, ac ipſa vegetabilia recentia; magna etiam illius copia aegri ſine incommodo vti poſſunt. Vſum huius infuſi ita definit, vt panatella, ex pane bis cocto vel fructibus exſiccatis parata, bis per diem vſurpetur, ſimul autem intra viginti quatuor horas librae duae aut plus, ſi requiratur, infuſi malti ingerantur et a parua doſi ſenſim ad maiorem vsque aſcendant aegri. Effectum huius remedii in laxando ventre conſiſtere, Noſtro probabile videtur; talem autem effectum in ſcorbuticis, quorum ſymptoma praecipuum conſtipatio alui ſit, optimum eſſe, putat. Si vero ab hocce remedio tormina et hypercatharſes ſuperueniant, doſis eiusdem imminuatur, et aliquae guttae elixirii acidi vitrioli adiungantur. Eandem curationem in morbis acutis putridis, vbi nullum peſtis ſignum ſubſit, vtilem fore, autumat. Cum enim plurimos horum morborum Cl. Auctor a materia in primis viis collecta et corrupta repetat, remedia, quae diluunt, obtundunt, inprimis fermentant, et hoc modo vaporem antiſepticum producunt, optima Noſtro videntur. Hoc in caſu panatellam pro victu et infuſum malti cum ſucco citri vel aurantiorum, vel in eius defectu, cum ſpiritu vitrioli ingeri iubet. Infuſum autem malti ita parare praecipit, vt duabus libris malti ſex librae aquae ebullientis infundantur, mixta bene agitentur, perque tres aut quatuor horas probe tecta reponantur, demum colentur, et colatum infuſum, poſtquam refriguit, per diem vſurpetur. Cauendum vero eſt, ne aceſcat infuſum, alias iſtud inutile eſſe, ſaporem eius ingratum fieri, neque facile fermentare notat.

p. 213. Vltima ſectione de ſoluente calcis viuae virtut
Noſter agit. Varia etiam hic experimenta depre
hendimus, quorum nonnulla ad demonſtrandur
vinculum, quo mediante corpora animalia cohae
rent, ſpectant. Disquirit nimirum Cl. Auctor, nur
aer fixus, a quo cohaeſionem corporum vegetab
lium et animalium immediate pendere, ſibi per
ſuadet, in minerali quoque regno idem iſtud prir
cipium conſtituat. Hunc ad finem vero calcem v
uam valde aptam inuenit, ideoque cum ea ex
perimenta inſtituit, quam magnam affinitaten
cum aere fixo habere, et ante calcinationen
eo repletam, calcinatam vero eodem priua
tam, ſicque cauſticam et in aqua ſolubilem fa
ctam eſſe, putat. Indidit nimirum in phialar
aquam calcis viuae bene percolatam valdeque limp
dam, hancque ope tubi vitrei cum alia phiala, i
qua mixtura efferueſcens fuit, probe coniunxi
Hoc facto particulas calcis, in aqua inuiſibiles ante
haerentes, a vapore elaſtico, per efferueſcentiar
alcali et acidi producto inque alteram phialam pr
pulſo, ſtatim viſibiles factas, fundum petiiſſe, inqu
primum inſolubilitatis ſtatum rediiſſe, deprehendi
Alia poſthac quam plurima cum aqua calcis viua
aliisque ſubſtantiis admixtis inſtituit experimenta, e
quibus colligit, aquam calcis viuae aerem ex co
poribus validiſſime in ſe ſuſcipere, haecque, aer
amiſſo, eo disponi, vt in aqua ſolubilia euadant; i
vniuerſum autem aquam calcis viuae ceu lapidem l
dium conſiderari poſſe, cuius ope copia aeris, i
p. 229. corporibus latentis, detegi poſſit. Sic ex comm
ſtione aquae calcis viuae cum ſpiritu cornu cer
terra calcarea praecipitata fuit; idem obſeruauit,
hanc aquam vel cum ſale cornu cerui, vel ſale tart
ri, vel ſalibus alcalinis cauſticis, vel ſaccharo oleoſ
parum depurato, *Caſſonade* dicto, vel ſuccis veg
tabiliu

tabilium recentibus, vel etiam cum vrina, faliua, bile, fudore, fanguine coagulato, vel etiam fanguine recenter e vena educto, vel demum lacte commifcuit. Ex commifta autem aqua calcis viuae cum liquoribus fermentatis et fpiritu vini valde parum praecipitatum eft, nec quidquam prorfus ex commiftione calcis viuae cum lixiuiis alcalinis caufticis, vel cum fpiritu falis ammoniaci cauftico vel cum fero fanguinis obtinuit. Ex his colligit, fubftantias, quae effecerunt, vt ex aqua calcis viuae terra praecipitaretur, aerem continere, eas autem, quae nullum praecipitatum dederunt, nullum aerem recludere. Cum autem variantem terrae praecipitatae copiam deprehenderit, maiorem etiam minoremue copiam aeris contenti inde patefieri, concludit. Sic in faccharo et fuccis vegetabilium propterea, quod terrae praecipitatae portio maior obtineatur, multum aeris contineri, putat. Cum contra liquores fermentati et inprimis fpiritus vini valde paruam copiam terrae calcareae ex aqua calcis deiecerint, in his pauciffimum aerem contineri, afferit. In vrina et fudore multum aeris recludi, minorem autem copiam in bile, et multo minorem in faliua deprehendi, ex eadem ratione oftendere Nofter annititur. At vero ex his alia fequuntur confectaria, quae in praxi medica nullius non vtilitatis effe videntur. Cum viderit Nofter, aquam p. 233.
calcis ex vrina aerem potenter educere, hanc aquam aeque ac alcali caufticum, quod ex Noftri fententia pari ratione aerem potentiffime abforbet, medicamenta lithontriptica praeftantiffima praebere, quorum ope aer fixus ex calculis educatur, ficque, vinculo amiffo, faciliori negotio nunc comminuendi cum vrina egrediantur. Monet tamen Nofter, aquam calcis viuae, cum in primis viis ab alimentis et in viis vrinariis ab vrina aerem in fe fufcipiat, vim

aeris

aeris ex calculis educendi, amittere; quapropte
alcali causticum commendat, atque, ne hoc ob cau
sticitatem partibus noceat, integris vero viribus a
vias vrinarias perueniat, istud cum iusculo gelatino
so v. g. iusculo carnis vitulinae, aut iusculo mucila
ginoso e. g. decocto radicis althaeae commisceri, sic
que sat magna in copia ingeri, et aquam calcis vi
uae superbibi, iubet. Quod ad saliuam et bilem
attinet, notatum iam fuit, in his paruam aeris co
piam residere, et quidem in saliua minorem, quan
in bile: inde autem Noster concludit, horum liquo
rum animalium et inprimis saliuae ope, aerem e
oleosis et pinguedinosis corporibus educi, haecqu
tunc aquae miscibilia reddi, et facile in intestini
digeri posse: coniicit porro, dictis liquoribus mor
bosis factis, id est, aere copiosiori praeter naturan
istis immixto, digestionem laedi et varia incommo
da, cardialgiam, flatulentiam, rancorem etc. pro
duci. Cum autem saliua aerem tam potenter ab
sorbeat, eam ob hanc caussam miasmata contagios
facillime in se suscipere, hinc crebrius eo tempor
p. 254. exspuendam esse, putat. Notat porro, podagran
generari, quod humores nimia copia aeris fixi abun
dent, inde autem fluida digerentia laedi et terrea
salinasue sanguinis partes ad concretiones, minim
vasa obstruentes et dilacerantes, disponi. Sic auten
aquam calcis viuae, cum aerem absorbeat, praestan
tissimum antarthriticum esse, digestionem podagri
corum corrigi, et concretiones subortas ex part
dissolui. His itaque aliisque pluribus experimenti
se demonstrasse, putat Cl. Auctor, aerem fixum esse
principium conglutinans et caussam immediatan
perfectae corporum, inprimis vegetabilium et ani
malium, cohaesionis. Semel tamen iterumque in
nuit, inter aerem fixum et aerem atmosphaericun
magnam esse differentiam, huncque ad respiratio
nem

nem maxime neceſſarium, ſi in vaſa admittatur, ſubito animalia interficere, illum in humores intime ſuſceptum ad ſuſtentandam vitam et ſanitatem abſolute neceſſarium eſſe, licet non negandum ſit, eum ipſum elaſticum factum nociuum omnino fore. Caeterum aerem fixum partem eſſe aeris atmoſphaerici, ope alius principii adiuncti, mutati, aſſerit. Tandem quoque notat, aerem fixum praecipue in partibus vegetabilium elaboratiſſimis, in gummatibus nimirum et reſinis reſidere; hinc eadem, cohaeſione partium deſtructa, in aqua ſolubilia euadere. Hunc itaque in finem calcem viuam et aquam calcis viuae adhibendam eſſe, ſuadet: ſic camphoram, moſchum, reſinam ialappae et ſcammoneum, cum ſaccharo trita, denique cum aqua calcis viuae mixta praeſtantiſſimas ſolutiones, optimo cum ſucceſſu in praxi medica vſurpandas praebere, dicit, dummodo tripla adhibeatur harum reſinarum portio, cum partes earum adeo diuiſae ſint, vt leuiſſimam tantum in inteſtinis excitent irritationem. Si virtus corporum reſinorum per ipſam calcem aucta requiratur, eiusmodi corpora cum calce viua triturari et ſenſim inter terendum aquam calcis viuae affundi, dein per aliquot horas digeri, demum percolari iubet. Sic ex cortice peruuiano, rhabarbari radice, aloe, praeſtantiſſimas potiones parari, et ex aloe, myrrha et croco, egregium elixir obtineri, et ex gummi guaiaco et caſtoreo laudatiſſimas ſolutiones fieri, perhibet. At enim vero, licet ſententiae Cl. Auctoris de aere fixo, tanquam principio conglutinante praecipuo, omni ex parte ſuffragari nequeamus, tamen in inſtituendis experimentis accuratiſſimum et ſolertiſſimum ſe praebuiſſe aliisque in chemia verſantibus, noua experimenta inſtituendi optimam occaſionem dediſſe, agnoſcimus: quapropter,

p. 260.

ſi

ſi et in poſterum plura eiusmodi inſtituerit exper- menta, id gratiſſimum nobis et omnibus, qui ſol das doctrinas amant, omnino fore, profitemur.

XXI.

Traité des Maladies des Femmes, ou l'on taché de joindre a une Theorie ſolide la Pra tique la plus ſure et la mieux eprouvé Avec deux Diſſertations, pour ſervir d'éclai ciſſement à quelques endroits du Traité de Maladies des Femmes. Par I. ASTRUC Profeſſeur Royal de Médecine et Médeci Conſultant du Roi. à Paris, chez P. Guil Cavelier, 1765. 12 mai. T. V. 1 Alph. tal aen. 3. Tom. VI. pl. 15.

i. e.

Tractatus de morbis mulierum cet. Auctor Cl. I. ASTRUC.

Cum iam alio loco de quatuor prioribus volum nibus huius operis ad Lectores noſtros ret lerimus *), ſupereſt, vt nunc duo poſteriora vol mina, quintum ſcilicet ſextumque indicemus. Lic enim tractatio *de arte obſtetricia*, quam Cl. ASTRU eodem fere tempore edidit, continuatio quaſi ſit h ius *de morbis mulierum* operis, illam tamen, cum ali eidem praefixus ſit titulus, ad alium locum refe uabimus. Continet vero quintum, de quo iam a mus, volumen tertium totius operis librum, quo C Auctor de grauiditate grauidarumque morbis ag cum quartum tandem volumen, praeter libru

qua

*) Comment. h. Vol. XI. Part. II. p. 213 ſq.

uartum de mammarum morbis et lactis vitiis, comrehendat etiam duas differtationes, in quibus Cl. Auctor ad quaedam dubia refpondet, quae ab aliis ontra varia priorum voluminum loca propofita uerunt.

Exponit vero Cl. Auctor primum de partibus, uae in foeminis generationi inferuiunt. Ex eius ententia orificium vteri clauditur peculiari quodam phinctere, excepto tempore conceptionis et parus, quo tonica actione fibrarum mufculofarum apeitur, quae circa hoc orificium et fphincterem raliorum inftar difpofitae funt. Similem quoque faricam orificia tubarum Fallopianarum habent, qua ae ad vterum pertinent. Repetit etiam Cl. Auctor hoc loco illa, quae iam alio loco de *appendicibus veiofis coecalibus* et vafis vermicularibus vteri propouit *). Ligamenta lata nullo modo vterum in fitu etinere poffe autumat, cum nimis laxa fint, putat amen omnino rotunda vteri ligamenta id praeftare poffe, fi vterus vacuus fit. Capite 2. de foetus inuolucris et placenta exponit et, quae de ratione adhaefionis placentae ad vterum alio loco propofuit, magis confirmat. Liquorem amnii oriri putat ex vafis placentae lymphaticis, quippe quae ad funiculum vmbilicalem non progrediuntur. Capite 3. quod de conceptione infcribitur, varias tum veterum tum recentiorum hac de re hypothefes Nofter recenfet, fuamque tandem de generationis negotio fententiam ita explicat, vt doceat, in coitu foecundo vteri orificium aperiri, femenque vteri et tubarum contractione ad ouaria deferri: vnum ex animalculis, in fpermate reperiundis, quae ftamen futuri hominis continent, per rimam, in externa ouarii membrana fabrefactam, ingredi ouum, in ouario confti-

p. 1. p. 30. p. 46. p. 47. p. 61.

*) Mal. des fem. T. I. p. 9. et 11.

conſtitutum: ouum vero hac ratione foecundatum celerrimum incrementum capere eadem ratione qua incolae variarum inſularum Archipelagi capri-ficationis ope, ſcilicet per inſecta, ficuum incrementum promouere ſolent: oſcillatorio ſcilicet motu a viuo animalculo in ouo excitato humores magis alli-ci: ouum porro foecundatum per rimam membranae ouarii et ex fouea, in qua continetur, propelli ab increſcente corpore luteo, quod fundum cellulae occupat, ſicque per tubam ad vterum deſcendere. In-
p. 69. terea in vtero ipſo ope contractionis fibrarum muſcu-loſarum tum ex vaſis vermicularibus lymphaticis ali-quis ſuccus in cauitatem vteri exprimitur, tum orificia appendicum venoſarum perfecte clauduntur, vt men-
p. 74. ſtrua non amplius procedere poſſint. Capite 4. Cl. ASTRUC nonnullas difficultates, quae in hoc generatio-nis modo explicato occurrunt, diluere tentat. Ani-malcula ſpermatica non nobiliora ſunt aliis inſectis, cum embryo in ipſa conceptione tantum animam
p. 78. rationalem accipiat. Placenta ad matrem pertinet, atque in conceptione tantum eo vermiculi loco, qui in futuro homine vmbilicus fit, adaptatur. Alia, quae de origine chorii et amnii, de cauſſis ſimilitudinis, quae inter foetus et parentes intercedit, et ſimilibus Cl. Auctor profert, ſicco pede tranſeamus. Sunt enim mere hypotheſes, nunquam facile experimen-tis comprobandae, teſtanturque tantum eſſe Cl. Au-ctoris ingenium, vt nihil in toto generationis nego-tio tam obſcurum ſit et intricatum, quod non facili negotio explicet. Atque huc pertinere quoque vi-dentur ea, quae de differentia ſexus, animalculorum ſpermaticorum, de cauſſis, cur foeminae nonnullae pueros vel puellas tantum pariant, et ſimilibus ar-gumentis habet. Omnia omnium hominum animal-cula ſpermatica iam in Adami animalculis ſpermati-
p. 98. cis latuiſſe putat. Capite 5. quod de conceptione

ſpur-

ſpuria inſcribitur Cl. Auctori de foetibus agit, qui in ouariis, tubis, et abdomine reperti fuerunt, et lithopaediis. Etiam ſteatomata et tumores tunicatos, qui in tubis et ouariis reperiuntur, ex foetibus ibidem demortuis Cl. Auctor oriri putat. Capite 6. de ſterilitate exponit, cauſſasque eius abſolutas et relatiuas enarrat. Ad poſteriores exempli loco refert acrimoniam humorum foeminae, quae animalcula ſpermatica maris interficit, nimiam anguſtiam fiſſurarum membranae ouarium cingentis, quae impedit, quo minus animalcula ſpermatica maris nimis magna ad oua foeminae penetrare poſſint, et ſimilia. In curatione ſterilitatis attendit potiſſimum ad illam ſterilitatis ſpeciem, quae ex vteri nimio calore, qui animalia ſpermatica maris enecat, oritur, atque ad illam, quae prouenit ex nimia vteri laxitate, quae impedit, quo minus ille ſe contrahat et ſemen ad ouaria propellat. In priore venaeſectionem, iuſcula refrigerantia, ſerum lactis, lac aſininum, balnea tepida etc. in poſteriore vero roborantia et aphrodiſiaca, caute tamen exhibenda, commendat. Capite 7. de grauiditate Noſter disputat. Placenta fundo vteri ideo vt plurimum adhaeret, quia leuiſſima oui pars eſt. Connectitur vero cum vtero mutua inſertione eminentiarum placentae in ſinus vteri, et huius appendicum venoſarum in ſinus placentae. Foetus autem in vtero eiusmodi ſitum per omnem fere grauiditatem habet, vt caput illius ſuperiora ſiue fundum vteri ſpectet, cum in aqua natet caputque ob cauitates, quae in cranio ſunt, et cerebri mollitiem, et in vniuerſum ſuperiores partes omnes, leuiſſimae tunc ſint. Circulum humorum iam in animalculo ſpermatico adeſſe Cl. Auctor putat, licet loco ſanguinis tenuiſſima tantum lympha ſit. Primis grauiditatis temporibus foetus tantum lympha, in qua natat, nutritur, deinde

p. 127.

p. 163.

placenta ad vterum adplicata, lympha, in vasis vte-
ri vermicularibus contenta, ad foetum transit, tan-
demque verus sanguis ex venis coecalibus vteri ad
foetus vasa fluit. Rationem incrementi foetus in
vtero ex comparatione magnitudinis animalculi sper-
matici ad foetum perfectum diiudicat Noster, quam
esse putat vti 138240000 ad 1. Vti vero incre-
menti ratio semper decrescit, ita quoque placenta
caeteris paribus primis mensibus longe maior est,
quam vltimis gestationis mensibus; quod magnitudi-
nis decrementum placentae ab vtero separationem,
quae partus tempore fit, multum adiuuat, et inter
praecipuas caussas, quae partus tempus definiunt,
p. 198. referri meretur. Caput 8. continet historiam prae-
cipuorum inuentorum, quae circa formationem foe-
tus facta sunt. Additae sunt nonnullae embryonum
figurae, ex KERCKRINGIO, RUYSCHIO et BIAN-
p. 209. CHI sumtae. Capite 9. Noster varias de nutritio
ne foetus in vtero opiniones examinat, et RUY
SCHIUM refellit, qui omnem inter vteri et placen
tae vasa coniunctionem negauit; probat etiam foe
tum minime per liquorem amnii et os nutriri, sed
omne nutrimentum suum funiculi ope accipere.
p. 242. Capite 10. de grauidarum regimine et cautione in
exhibendis remediis emeticis et purgantibus, nec
non ratione venaesectionis in grauidis adhibenda Cl
Auctor agit. Vti vero in vniuersum in hoc opere
copia illarum rerum, quae ad theoriam spectant
longe maior est copia rerum, quae medicum pra
cticum instruunt, ita potissimum hoc de tractation
de grauidarum morbis valet, quippe quae iusto bre
p. 284. uior esse videtur. Capite 11. de termino partus na
turali Cl. Auctor disputat, quem praefinitum ess
asserit, ita tamen, vt latitudinem quandam in ill
concedat, inprimis in hominibus, in quibus o
varietatem vsus rerum non naturalium ea maio
quan

quam in brutis eſſe ſolet. Decimo vero menſe partum fieri, Noſter cum HIPPOCRATE aſſumit, obſeruationesque, quibus partus iuſto longius protracti poſſibilitas defendi ſolet, refellit. Capite 12. de abortu exponit eiusque cauſſas eleganter explicat. Multa tamen inter remedia contra abortum a Noſtro laudata plane inutilia et inefficacia ſunt. In haemorrhagia vteri poſt partum chirurgum aliquem optimo cum ſucceſſu iniectione ex aceto parata vſum fuiſſe, Cl. Auctoris eſt obſeruatio. Capite 13. de naturali partu diſſerit Auctor. Cauſſa partus, vti fuſius hic demonſtratur, non in magnitudine et pondere foetus, neque in motu illius a meconii vel vrinae ſtimulo excitato poſita eſt, ſed ex Noſtri mente in circumuolutione ſeu rotatione (*la culbute*) foetus. Capitis enim pondere in grauiditatis ſucceſſu aucto, illud, quod antea fundum vteri ſpectabat, nunc breui ante partum verſus anteriora et inferiora deſcendit, ita vt partem vteri circa orificium nunc irritet, quae valde ſenſilis eſt, ex qua irritatione vterus omnis ad contractionem ſtimulatur, doloresque ad partum producuntur. Ipſe quoque foetus in partu ipſo hoc negotium, dum ſe mouet et extendit, multum adiuuat, vterum ſcilicet irritando et laceſſendo, quoinde is ad nouas contractiones diſponitur. Extra omnem dubitationem poſitum Noſter eſſe aſſerit, in partu difficili pubis oſſa in ſymphyſi ſua a ſe inuicem diduci. Capite 14. exponit de lochiis, nimio eorum fluxu et ſuppreſſione, quae vel a refrigerio, vel a ſpaſmo, vel ab inflammatione pendet. Haec ſuppreſſio, quo citius poſt partum accidit, eo maius periculum affert. Venaeſectionem vero, quae tunc temporis inſtitui ſolet, Cl. ASTRUC monet, ſi lochia non penitus, ſed ex parte tantum, ſuppreſſa ſint, in pede, omni vero fluxu ſublato, in brachio fieri debere. In

p. 312.
p. 351.
p. 384.
p. 414.

p. 419. diarrhoea puerperarum ipecacuanha vtitur. Caput 15. tractationem de febre lactea continet, ad quam veteres plane non attenti fuerunt, cum REINERVS SOLENANDER circa annum 1596. et post eum
p. 450. WILLISIVS primum de ea scripserint. Capite 16. Auctor agit de lactea metastasi siue tumoribus lacteis (*lait repandu*, *dépots de lait*). Hi tumores oedematosi quidem sunt, sed magis renitentes et dolentes. Vt plurimum in partibus externis, rarius in internis deprehenduntur, nostrisque temporibus, ob varias caussas, potissimum vero, quia multae foeminae non lactant, atque alimentis nimium nutrientibus abutuntur, maxime inter ditiores frequentius, quam olim, obseruantur, cum veteres nullam earum fecerint mentionem. Attamen hic morbus non adeo frequens est, vti mulieres putant, quae in Gallia omnia post puerperium symptomata lactis metastasi adscribunt. In vniuersum autem de origine horum tumorum Cl. Auctor docet: in foeminis, quae non lactant, vel quae nimiam lactis copiam alunt, illud ad sanguinem regredi quidem, non tamen cruori, sed lymphae tantum admisceri; hinc copiam eius nimium auctam vel lympham iusto spissiorem redditam, si refrigerium aut pressio partis cuiusdam glandulosae vel alia similis caussa accedit, in glandula vel circa eam stasin oriri, quae, si lente increscit, nullum dolorem excitat, si vero subito augetur, inflammationem et abscessum generat. Ad hanc itaque metastasis speciem medicus in omni morbo aut dolore, post puerperium oborto, attentus sit, remediaque huic malo debellando apta adhibeat, quippe quae, licet inutiliter administrentur, tamen non noceant. Vt plurimum hi tumores aptis remediis adhibitis discutiuntur, quae vero ex abscessibus lacteis oriuntur vlcera, difficulter sanantur. In curatione potissimum medicus lympham diluere eius-

que

que copiam venaesectione et purgantibus minuere, et resoluentium vel pro re nata suppurantium quoque vsum externum non negligere debet. Vltimo p. 468. tandem capite de mola Noster exponit, quae vel ex foetu demortuo, vel ex parte placentae, in vtero relicta et in hydatides conuersa, vel tandem ex similibus frustulis, vtero non adhaerentibus, sed libere in eo fluctuantibus, oritur.

Liber quartus, qui de mammarum morbis et lactis vitiis inscribitur, primo breuem de structura et T. VI. vsu mammarum tractationem comprehendit. In- p. 1. uolucrum mammarum ex Cl. Auctoris sententia musculosis fibris instructum est, quarum contractione in nutricibus lac saepe sponte prosilit. Papillas quoque rigescere et intumescere putat contractione fibrarum musculosarum, circuli in modum papillas ambientium. Capite 2. Auctor de mammarum in lactantibus intumescentia cum dolore exponit, qui p. 29. morbus Gallis *le Poil*, Latinis *colostratio*, Graecis τυρῶσις dicitur. Vt plurimum in eo corpus vnius tantum mammae subito intumescit, cum vel sine dolore, illeque tumor intra duos vel tres dies resoluitur, aut, si diutius durat, in abscessum abit. Oritur ille morbus ab obstructione mammae, quae vel a lacte nimis spisso, vel a refrigerio, vel a vi externa, vel ex lactis abundantia aut nimis longa in mammis mora, vel alimentis iurulentis, lacte non bene praeparato et animi affectibus pendet. In hoc morbo lactis copia suctione et remediis diminuenda, nec non diaeta ordinanda, et cataplasmata externe adhibenda sunt. Capite 3. de inflammatione mam- p. 49. marum, siue ea in puerperis, siue in lactantibus, siue extra hoc tempus accidat, Auctor differit. Multae omnino caussae sunt, quae huic morbo generando ansam dare possunt, inprimis vero ex laesione ab ictu, lochiorum aut mensium suppressione, vel morbo

 le

le Poil dicto nimium protracto oritur. Nunquam in gangraenam terminatur. Venaesectionem, si lochia penitus suppressa sunt, in brachio instituendam exigit, alias in pede. Interne leuiora infusa diaphoretica, purgantia vero non prius adhibet, quam lochiis penitus suppressis. Semper ex altera mamma
p. 69. lac suctione extrahendum est. Capite 4. de abscef-
p. 88. su et 5. de vlceribus mammarum Cl. Auctor agit, quorum curam, si superficialia tantum sint, nutricibus ipsis permittit, cum illae, licet lentius curationem absoluant, tamen meliorem, quam chirurgi, ci-
p. 125. catricem producant. Capite 6. de cancro, 7. vero
p. 154. de papillarum morbis Noster disputat. Cancri spe-
p. 145. ciem describit minus vulgarem, quae ex vlcere fistuloso, sub papilla sito et in cancrum degenerante, oritur, in cuius morbi initio sinus incisione aperiendi sunt, licet Cl. Auctor ipse hac methodo non vsu
p. 144. sit. Cicutae extractum plane inutile esse asserit, simileque de terra aliqua, ex Lusitania allata, qua ante aliquot annos in Gallia, ni fallimur, Cl. SANCHE[Z]
p. 166. aduersus cancrum vsus est, iudicium fert. Capite 9. tandem de lactis defectu in nutricibus, in cuius morbi curatione semper ad caussas respiciendum est, et 10. de lactis vitiis exponit.

p. 182. Adiectae sunt huic volumini duae dissertationes in quarum priore ad obiectiones Cel. SWIETEN respondet, quae ille in quarto Commentariorum volumine *) contra descriptionem proposuit, quam Noster de vteri fabrica et venis coecalibus dedit. Probat vero, se has appendices in foemina nouem menses grauida vidisse, atque ex variis scriptoribus loca adducit, quae, illos similia fere obseruasse, probant. Inter hos praecipuus HIGHMORUS est, qui illa in foemina menstruata vidit. Possunt quoque con-
spic

*) T. IV. p. 404.

ſpici adhuc paucis poſt puerperium diebus praeterlapſis. Nemo vero diſſectorum ante Cl. ASTRUC harum appendicum ex venis originem declarauit. In brutis non exiſtunt. Secunda diſſertatio ad varia p. 260. dubia leuiora pertinet, quae in diario eruditorum a. 1762. contra Cl. ASTRUC librum propoſita fuerunt, et tantum ad hiſtoriam litterariam medicinae ſpectant.

XXII.

Abhandlung vom Schalle, wie er entſtehet, fortgehet, ins Ohr wirket, und wie der Empfang des Schalles, kraft der innerlichen Structur des Ohrs hervor gebracht wird, und wie das Hören geſchiehet, von URBAN NATHANAEL BELTZ. *D. Med. in Neuſtadt-Eberswalde. Berlin, bey Haude und Spener,* 1764. 4. pl. 18.

i. e.

Diſſertatio de ſono, eius ortu, propagatione et actione in aurem, atque quomodo ſonus ob internam auris ſtructuram percipitur et auditus fit: auctore VRB. NATHAN. BELTZ. Berolini etc.

Elegantis huius diſſertationis, quam Illuſtris Regia Academia Berolinenſis praemio ad annum 1762 propoſito ornauit *), Auctor Cl. experientias, obſeruationes ac ſententias de ſono et auditu, a philoſophis ac medicis inuentas et demonſtratas, inſigni ingenii acie collegit, ac propriis meditationibus

 auctas

*) Prodiit etiam ſub titulo Gallico: *Diſſertation ſur le ſon et ſur l' ouie, qui a remporté le Prix* etc.

auctas in eum redegit ordinem, vt quaeſtioni, de auditus mechaniſmo, ad illuſtrandum propoſitae, egregia lux affunderetur. En breuem eius conſpe-
p. 4-7. ctum. Ex obſeruationibus docet Cl. Auctor: aerem compreſſum, ſublata vi comprimente, ſe expandere: iteratis eius compreſſionibus et expanſionibus oriri concuſſiones particularum aerearum ac vibrationes, quae, ſublato in aeris columnis aequi-
p. 9. librio, quam longiſſime propagantur. Quodſi eiusmodi vibrationes vel ipſae celerrime in arctius ſpatium cogantur, vel ab aliis corporibus coarctentur, ac denuo debita celeritate expandantur, non poſſunt non inde ſibili, clangores, murmura, ſonique varii generis formari. Generalis haec ſoni ex aeris elaſtici vibrationibus geneſis ex fragoribus coeli to-
p. 12. nantis, exploſionibus tormentorum ac ſclopetorum
13. 16. pneumaticorum, ac ex ipſius aeris interiore natura vberius declaratur, ſoni vero ex vno in alia loca propagatio ex elaterum tremoribus ac vndulis circulari-
p. 18. bus, ab iniecto lapide in aquae placide ſtagnantis
20. ſuperficie exortis, copioſe illuſtratur. Sonus ea
p. 43. ratione excitatus in progreſſu vel per aerem diſſipatur, ac debilitatus tandem euaneſcit, vel in corpora inſtrumentaque variae formae, ſtructurae ac materiae colligitur, collectus intenditur ac augetur, ex quo immenſa ſonorum varietas ortum trahit, quae in tympanis, fornicibus ellypticis, organis pneumaticis, tubis phonicis obſeruatur, vel tandem a corporibus, in quae impingit, ſi fuerint elaſtica eaque vi nimia, repercutitur, repercuſſus multiplicatur, ac, vti in chordis tenſis aliisque caſibus ſimili-
p. 61. bus fit, reſonat varieque modulatur: a corporibus vero remotis ſonus reflexus echo varii generis pro-
p. 67. ducit. Ad recipiendos vero, augendos ac promouendos acceptos ſonos, ſupra quam dici poteſt, mirifica arte a ſupremo conditore aptam eſſe con-

ſtructam

ſtructam aurem humanam, demonſtrat Auctor Cl. ex muſices arte, ac inprimis ex accuratiori ſingularium partium, aurem conſtituentium, totiusque eius fabricae conſideratione. Cum vero partes illae notiores ſint et adnotationes, de ſingulis allatae, ad enarrandum longiores, quam vt hic tranſcribantur, hic adnotaſſe ſufficiat: exteriorem partem auris eſſe p. 80.
ſubſtantiam cartilaginoſam et elaſticam, vt eo facilius ab aere tremulo in ſimiles concitetur motus. Porro Cl. Auctor oſtendit muſculi temporalis ob ſitum ſuum multum ad auditum conferre, licet nemo anatomicorum vel phyſiologorum ad hunc vsque diem hunc eius vſum intellexerit. Cum enim hic muſculus validiſſimus tendine ſuo in acutum maxillae inferioris proceſſum iuxta anteriorem meatus auditorii partem, quae ex membrana elaſtica conſtat, inferatur, non ſolum illo muſculo, in manducatione valide contracto, ſemper tinnitus quidam aurium percipitur, ſed et illo rheumatiſmo affecto aut inflammato auditus maxime laeditur. Hinc ſi in iis, qui ſurdaſtri ſunt, muſculus temporalis ſuper apophyſin zygomaticam digito comprimitur, ſemper dolor ſatis magnus oritur, quod eum muſculum in ſurditate laeſum et hanc laeſionem maxime frequentem ſurditatis cauſſam eſſe oſtendit; ſtrepitum vero, qui in deglutitione nonnunquam in aure obſeruatur, ex mallei ad incudem alliſu oriri, motus porro ſonoros collectos poſthac in meatum auris deferri, ſonique intenſitatem in illo ob ellipticam eius figuram mirifice augeri. Tympani caui- p. 82.
tatis vſum ex comparatione illius cum tympanis artificialibus Noſter declarat, atque qua ratione motus ſonori, demum cum labyrintho communicati, ad neruum auditorium et cerebrum pertingant, oſtendit. In vniuerſum vero ex ſingulari auris fa- p. 94.
brica Cl. Auctor concludit, ſonoros motus ab ea

non passiue, sed potius actiue recipi, atque hinc ap-
parere, cur interdum, licet sonus ad aurem quidem
deferatur, tamen ab anima ob varia in aure impedi-
menta, vel, quia ad alia attendit, non sentiatur; de-
cere enim actiuam sonus receptionem. Auditu
vero laeditur ex consensu, si aliae vicinae partes v.
oculi, aut temporalis musculus, laesae sunt. Tin-
nitum quoque aurium perpetuum ex morbo spasmo-
dico ventriculi, post venenum assumptum orto, pro-
ductum Cl. Auctor obseruauit. Alii morbi huius
organi ab acrimonia, neruos vellicante, cerumine au-
rium indurato, membranae tympani vel ossiculorum
auditus laesione, aliisque caussis oriuntur, atque hi
fusius a Nostro declarantur. Quamuis vero ex soni
theoria, ex auris anatome, iisque, quae de singula-
rum eius partium fabrica et vsu, ac audiendi impe-
dimentis fuse tradita sunt, facile quisquam perspi-
cere posset, quomodo auditus peragatur; tamen
Cl. Auctor ex his omnibus, atque morboso stat-
etiam in subsidium vocato, eius mechanismum se-
p. 112. quente ratione adhuc luculentius exponit: Sonus
in aere externo excitatus aurem interiorem, quae
fornicis instar considerari potest, cui auricula tan-
quam extensum exterius conchoideum concauum
annexa est, ingreditur, ingressus colligitur, colle-
ctus perducitur ad tympani cauitatem, labyrinthum
et neruum acusticum, ita vt anima motus huius con-
scia de sono externo tandem iudicare possit. Tem-
poralis musculus ianitor quasi est auris exterioris.
Eo enim inflammato et intumescente membranae
meatus auditorii, musculus mallei externus, et per
eum membrana chordaque tympani aliaeque vicinae
partes tenduntur, auriumque tinnitus oritur. Fu-
sius quoque hic ossiculorum auditus vis, quam in
tensione et relaxatione membranae tympani exer-
cent, explicatur. Musculum mallei externum ia-
niterem

nitorem cauitatis tympani esse, praecipueque membranam tympani tendere, hinc sphincteris officium habere Noster contendit, atque inprimis ratione status morbosi harum partium multa profert attentione digna. Atque haec est dissertationis huius summa, quae, selectis obseruationibus interspersis, insigni ex iis argumentandi ratione ac meditationibus, partim examine dignis, qualis est ea, qua Cl. Auctor ad augendos coeli tonantis fragores aquam p. 134.
in subsidium vocat, partim ingeniosis, cum formationem sonorum, ab hominibus productorum, cum p. 153.
organo pneumatico, et ipsum sonum cum cursore alato ac mercurio volante comparat, aliisque boni frugis adnotationibus cuiuis se commendabit.

XXIII.

CHRISTOPHORI WEBER, Medicinae Doctoris et Physici Walsrodae Regii, Obseruationum medicarum Fasciculus primus. Cellis, typis Schulzianis, 1764. 8. pl. 4½.

Obseruationes, quas Cl. Auctor intra quinquennium Walsrodae collegit, hic cum artis peritis communicat. Prima obseruatio morbi est, qui p. 1.
Walsrodae anno huius seculi 58. autumnali tempore grassabatur, a Nostro *febris ex quotidiana continua putrida* dictus, quod quarto scilicet morbi die febris haec in continuam mutaretur. Ipecacuanhae in eo debellando vires maximae fuerunt, venaesectionem vero semper maior imbecillitas sequuta est. Laudatur itaque illa in eo tantum casu, vbi inflammatio adest, quod tamen rarissime fit, cum symptomata, quae nos inducere possent, vt inflammationem adesse crederemus, saepius post purgationem primarum

p. 13. rum viarum euanefcant. Secunda obferuatio eft
farcomatis vteri poft maximam narium vterique hae-
morrhagiam a virgine quatuordecim annorum ex-
p. 17. creti. Tertia obferuatio *hiftoriam morbi variolofi* la-
ctantis puellae tradit, in qua decimo octauo morbi
die, variolis prioribus exficcatis et noua quafi febre
accedente, aliae iterum eruperunt variolae. Va-
riolas tamen has, in exficcatione denuo prouenientes,
Ill. WERLHOF, quocum Nofter hanc obferuatio-
nem communicauit, vt variolofi morbi anomaliam
confiderauit, Cl. WEBERO fidem fuam dedit, fe
in fua plus, quam quadragenaria praxi, nullum vn-
quam exemplum fecundarum variolarum vidiffe.
p. 22. Quarta hiftoria *catalepfeos particularis* eft, quae alias
rariffime obferuatur, erat autem illa praecipue in
p. 26. dextro latere. *Maniam* Nofter quotidiana fubmer-
fione in aquam, febre tertiana in fine curationis ac-
p. 29. cedente, fanauit. Sexta obferuatio methodum, qua
Cl. WEBER *tuffim conuulfiuam infantum* emeticis,
fulphure antimonii aurato, cortice peruuiano, nec
p. 32. non veficatoriis curari folet, defcribit. Septima
nonnulla de *taenia* adnotantur, narraturque eam a
BRENDELIO in abortus feptimeftris coeco ileoque
repertam effe. Taeniae ferruginofi coloris ab ae-
gris, a febre acuta et variolis reftitutis, eiectae
p. 36. funt. De *dyfenteria* Nofter obferuatione octaua mo-
net, eam tunc tantum contagiofam fieri, quando lo-
p. 43. tium in putridum ichorem diffolutum eft. Nona
obferuatione, quae de *epilepfia* infcribitur, breuiter
quoque partus gemellorum connatorum defcribi-
p. 46. tur. Poft *febrem tertianam* intermittentem in qua-
p. 54. tuor aegris apoplexiam accedere Nofter vidit. *Ar-
thritis* fponte vlcere, fub fcapulis exorto, fublata eft.
Duodecima obferuatio *vomitum hyftericum* cum fubfe-
quente ptyalifmo, decimaque tertia *cordis palpita-
tionem*, cum vertigine conuulfionibusque coniunctam,
defcri-

escribit. Leuiorem *diabetis* ſpeciem, ex ſcabie repulſa ortam, Noſter rhei, reſoluentium et roborantium vſu ſanauit. Vltima tandem obſeruatione p. 64. hiſtoria *variolarum lymphaticarum cum morbillis* combinatarum traditur.

XXIV.

Noua phyſico-medica.

Ex iis praemiis, quae Academia Scientiarum Theodoro-Palatina iam anno 1764 conſtituerat, vnum ſupererat, ei promiſſum, qui naturam eorum inſectorum quam dilucidiſſime enuclearet, quae vernali tempore gemmis et palmitibus vitium ſaepius maximam adferre ſolent noxam. De eo igitur die 27 menſis aprilis h. a. in publico conuentu Academia decreuit. Acceperat quidem ſex commentarios, in quibus de propoſito problemate expoſitum erat, quum eorum vero nullus exſpectationem Academiae expleuiſſet, Ea promiſſam monetam retinuit. Ne tamen ſtudium fruſtrata ſpe langueſceret, et, vt ii, qui tradiderant commentarios, laborum aliquod ſaltim haberent praemium, ac denique ad hanc rem vlterius inueſtigandam inuitarentur, conſultum duxit Academia, ternos horum commentariorum moneta aurea, ſingula duodecim ducatorum pondere, cohoneſtare. Solutis vero ſigillis earum ſchedularum, quae horum commentariorum auctores celabant, apparuit, haec praemia reportaſſe PHILIPPUM IACOB. BREUCHEL, Notarium Publ. Caeſ. *Gimmeldingae* habitantem, ISRAELEM WALTHERUM, Miniſtrum rerum ſacrarum reformatae religionis *Weſthouiae* in Palatinatu inferiori, et ANDREAM BRAUERUM, religionis a LUTHERO

THERO repurgatae sacerdotem *Hanaweyer* in Alsa-
tia superiori.

Quum vero proposita res magni sit moment
multumque vtilitatis publicae referat, Academi
idem problema eruditis denuo proponere atqu
commendare decreuit; cui vero disquirendo et ex
plicando concedit spatium bienne, praemio simu
promisso duplici. Singulum autem esse monetan
auream pondere quinque et viginti numorum au
reorum Hollandicorum, ex superioribus constat. Su
perfluum etiam nobis videtur, integram quaestio
nem repetere, quam sat luculenter alio loco *
exposuimus.

Binae nouae in *Italia* hoc tempore condita
sunt Academiae, quarum altera incrementum agr
culturae, altera vero scientiarum quarumque sib
proposuit. Illa, quae nomen gerit vernaculum
Georgofili, orta est *Florentiae* et leges illius, quarum
exemplum Ill. Comes DE GUASCO exarauerat, nu
per die 31 mensis iulii Serenissimus Magnus Etru
riae Dux, subscripto nomine confirmauit et ita sai
xit, vt in posterum iis Academia perpetuo teneatu
Tantam simul constituit pecuniam, vt quotann
inde colligeretur praemium viginti quinque num
orum aureorum Hollandicorum, quod in vniu
monetae forma soluetur ei, qui ad quaestionem a
Academia singulis annis propositam optime sit re
sponsurus. Primus conuentus huius Academia
fuit die 5 mensis augusti, et Praesidis munere fung
tur Ill. Comes DE ROSENBERG. Vtrum vero hae
Academia, mutato forsan nomine, exorta sit ex e
societate, quam ibidem anno 1753 Reu. Abba
MONTELACCI conflauerat, et quae *Academie deg*
agr

*) Comment. hor. Vol. XII. Part. I. p. 164.

griculture appellabatur; an omnino noua ſit? adhuc
um neſcimus.

Altera vero *Mantuana* Academia ortum duxit ex
riuata ſocietate eorum virorum, qui iam dudum
oc loco in eo elaborarunt, vt omnibus harum ter-
arum incolis, inprimis autem nobili ſtirpe proge-
itis, quarumlibet ſcientiarum amor ſtudiumque
nſtillaretur, et qui hactenus vernacula lingua appel-
ati ſunt *Timidi di Mantova.* Hanc Academiam nu-
errime Potent. et Aug. Romanorum Imperator
OSEPHUS II. Auguſtiſſimaque Mater, MARIA
THERESIA non ſolum nomine *Regiae Academiae*
cientiarum artiumque bonarum ornauerunt, ſed etiam
eius patrocinium ſuscipere dignati ſunt, conceſſis
imul ei certis reditibus, vt ſumtui neceſſario ſuffi-
cere poſſit. Diſtributa vero eſt haec Academia in
quatuor claſſes: in politicam et oeconomico-philo-
ſophicam, in mathematicam, phyſicam et medi-
cam. Singulae claſſes quolibet anno propoſiturae
ſunt problema, cuius explanationem praemio ſunt
ornaturae. Praemium autem erit moneta aurea, cu-
ius facies altera oſtendet imagines Augg. Imperato-
ris Matrisque cum eorum nominibus, altera vero
Mineruam, quae manu oleaginam tenet coronam,
his verbis circumſcriptis: *Deus nobis haec otia fe-
cit. Bonae artes, Scientiae reſtitutae. Academia
Mantuae inſtaurata* CIↃ IↃ CCLXVII.

Veterinaria ars, antiquiſſimis temporibus a me-
dicis aeque ac ſapientibus viris culta, poſtea vero
medio aeuo vel penitus neglecta, vel omnino deſpe-
ctui habita, noſtro demum aeuo inſtaurari recolique
incepit. Quod aetati noſtrae eſſe arbitramur eo
glorioſius, quo maiores inde fructus non ſolum in
rem ruſticam, ſed in omnem cultum domeſticum
redun-

redundant. Hoc vero potiſſimum nomine inclarui et bene de patriae incolis meruit Cl. BOURGELAT, qui non ſolum in commodum huius rei vſun varia edidit ſcripta, ſed etiam *Lugduni* ſcholam con didit, ab hac arte *veterinariam* appellatam. Qua quum felici cum ſucceſſu creuerit et adhuc dum flo reat, Potentiſſ. Gallorum Rex commotus eſt, ſimi lem ſcholam prope a *Lutetiis Pariſiorum* inſtituere et hoc cuidam purpuratorum ſuorum demandauit cuius cura nunc haec ſchola fundata eſt in arce *A font* propter *Charenton.* Cuncta, quae in hac ſcho la docentur, ita ſunt ordinata, vt iis triennium im pendere diſcipuli opus habeant. Primo enim ann inſtruuntur cognitione partium externarum anima lium, in altero exponitur de partium internarun ſtructura, laeſione et morbis, traditurque herba rum aliorumque remediorum cognitio et modu vulnera deligandi; tertio demum, praemiſſis ſigni ex quibus morbi et effectus coniici poſſunt, doce tur methodus medendi tum morbis externis, cur internis. Vt quouis modo commodae diſcipulorur inſtitutioni proſpiceretur, proxime hoc aedificiur hortus colitur plantis refertiſſimus, in ipſa vero do mo pharmacopolium eſt medicamentis affatim in ſtructum et egregium muſeum anatomicum. Prae terea ſtabula quoque ſpatioſa ſunt exſtructa, vt ae grotans pecus recipi ſanarique poſſit, quod incol harum prouinciarum ad ea mittere licet, ſi pro al mento et curatione eorum quotidie triginta ſoluan numos argenteos, quos *Sols* appellant. Ad indu ſtriam et ſedulitatem diſcipulorum excitandam quo annis praemia diſtribuentur inter eos, qui propoſit themata optime explanaturi ſint.

Qui magna cum laude in inclyta Academia Iulio Carolina, quae *Helmſtadii* floret, Profeſſoris Me

Pub

ubl. Ord. munere functus est GOTTFR. CHRI-
TOPHORUS BEIREIS, eum die 6 mensis maii h.
. Serenissimus Dux Brunsuicensis Consiliarii Aulici
ignitate ornauit.

Nuper in Academia Vpsaliensi Cl. viro M. THOR-
ERN BERGMANN, Mathematum et Physices Ad-
uncti dignitate praedito, munus Chemiae et Me-
allurgiae docendae, quo hactenus IOAN. GOTT-
CHALK WALLERIUS functus, seque nunc abdi-
auit, traditum esse accepimus.

Mortuo IOANNI FRIDERICO FASELIO,
hil. et Med. Doctori, Med. Theoret. Professori
ubl. Ord. nunc in Academia *Ienensi* successurum esse
RNESTUM GODOFR. BALDINGER, Med. Do-
torem et circuli Langensalzensis Medicum Prouin-
ialem, narratum nobis est.

Viennae Austriae nuper Archiatri Caesarei con-
eruatae vitae et restauratae sanitatis Augustissimae
mperatricis, MARIAE THERESIAE, amplissimum
t magnificum tulerunt praemium. Eodem enim
ie, quo pro seruata Augustissima vita, de qua omnis
Germania angebatur, Deo decernebatur publica
upplicatio, Ill. Liber Baro DE SWIETEN, Ar-
hiatrorum Caesareorum Comes, receptus est in
ecundam equitum seriem Ordinis S. Stephani, qui
Commandeurs appellantur. Idem quoque, praeter
maginem Augustissimae Imperatricis gemmatam
retii, vti narratur, viginti millenorum florenorum,
er mille aureorum Hungaricorum dono accepit.
Reliquis autem, Ill. DE KESSLER, STOERCK,
HUMMELAUER et Chirurgo WERNER, vna cum
nnulo gemmis ornato, milleni traditi sunt numi
urei.

Manhemii nuper Cl. Vir FRANCISC. IOSE-PHUS DE OVERKAMP, Med. Doctor eiusdemqu in Academia Heidelbergensi Professor, Consiliariu intimus et Archiater Serenissimae Ducis et Elector Palatini, mortuus est, quum ex arce *Schwetzing* reuerteretur, vbi aegrotantis Comitis Palatini B pontini, FRIDERICI, habuerat curam. Aetat annum attigit octauum et quinquagesimum.

Vpsaliae etiam, accepimus, mense aprili hui anni graui angina correptum morte occubuisse s MUELEM AURIVILLIUM, Med. Doct. Reg. An tomiae et Med. Pract. in eadem Academ. Profess rem Reg. et Ord. S. R. S. Membrum.

Magnum Academia *Erfordiensis* damnum pa est morte CHRISTOPHORI ANDREAE MANGO DI, Ordinis Med. et Philosoph. atque Acad. Ele Moguntinae scientiarum vtilium Assessoris Ordin rii, Anatom. Chem. et Philosoph. Professoris P. et Acad. R. Sc. Monspeliensis Socii, qui die 2 me sis iulii h. a. phthisi confectus obiit aetatis annu agens quadragesimum nonum. Natus enim erat eadem vrbe die 5 mensis maii 1719, in qua postquam non solum patriam Academiam, sed eti Hallensem Ienensemque frequentauerat litteraru que collegerat copiam, primum a. 1745 Phi soph. Professoris Extraordin. prouincia, deinde, cepta a. 1751 Med. Doctoris dignitate, munus P fessoris Medicinae 1756 Extraordinarii, et 17 Ordinarii demandatum fuit. Anno autem 17 Ipsi secundus in eodem Ordine obtigit locus.

Si tandem vnquam nobis acerbum fuit, de m te virorum nominis fama et meritorum magnitu ne inclytorum referre, sane nunc nobis acerb m

mum eſt, lectores de morte Cl. PAULI GOTTLIEB WERLHOFII, Magnae Brit. Regis a conſiliis aulicis et Archiatri, viri, vt de omni litterarum genere, ſic potiſſimum de ſcientia medica meritiſſimi, certiores facere. Obiit ille *Hannouerae* die 26 m. iulii h. a. ſexageſimum octauum aetatis annum agens. Vt vero eximia et immenſa, qua pollebat, in arte ſalutari ſcientia Ei nomen magni medici, ſic morum integritas, comitas et ſuauitas earum φιλανθρώπου nomen conciliauit. Nobis vero haec ſingularis et propria eſt cauſſa, cur grauiter eius morte afflicti ſimus, quod iacturam fecimus amici integerrimi nobisque cariſſimi, cuius gratam memoriam nulla delebit temporis obliuio.

Vt Galli ingenio praeualent et nouitatis ſunt cupidiſſimi, ita hac mentis inconſtantia et mobilitate ducti ſaepius meliora negligunt atque minus bona amplectuntur, ſi modo noua ſint et ingenioſe inuenta. Hoc plura teſtantur exempla, quorum vnum idque recens, quum ad nos pertineat, narremus. Variolarum inſitioni hactenus eam potiſſimum ob cauſſam magnum ſtatutum eſt pretium, quod homines hac methodo grauem variolarum morbum longe facilius tutiusque ſuperent. Ad hoc vero multum confert, vt per vulnuſcula, externae cuti inflicta, quae quaſi fonticulorum vim habent, varioloſum miaſma retineatur, quo vel omnino non, vel ſaltim minori in copia ad internas partes, vt frequenter magno cum vitae periculo fieri ſolet, penetrare poſſit. Quamquam vero haec methodus rationi eſt maxime conſentanea, atque per largam experientiam confirmata, illius tamen nunc hos taedere videtur: aliam igitur excogitarunt, quae, noſtro certe iudicio, maiori cum periculo coniuncta eſſe videtur, quam vſitata hactenus infectio per le-

uem cutis incisionem. Miasma enim variolosum i puluere per nares corpori ingerere *Parisiis* quidar tentarunt. Qui vero modus eo magis displice quo magis verendum est, ne eo in faucibus copic sissimae prouocentur variolae grauisque adferatur ar gina. Interim narratur, hanc rem *Parisiis* multc rum adsensione comprobari. Nobis autem satiu sit, expectare, an experientia hanc methodum f confirmatura, quam festinanter et inconsulte ear imitari.

Itinere nunc conuerso, ex Arabia felici redu Cl. NIEBUHR, per Constantinopolin, Varsouian Dresdam hoc ipso die 25 m. septembris Lipsiam v nit. In animo nunc habet, postquam hic paululur commoratus fuerit, Gottingam petere et inde r uertere in patriam.

XXV.

Index scriptorum physico-medicorum, quae anno 1764 prodierunt.

Noui Commentarii Academiae Scientiarum Imp rialis Petropolitanae. Tomus IX, pro ann 1762 et 1763. Petropoli, 4 mai. c. tab. aen.

Auserlesene medicinisch-chirurgisch-anatomisch-ch misch und botanische Abhandlungen der Römisc Kaiserlichen Akademie der Naturforscher, 13t Theil, Nürnberg, 4. m. K.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences. Ann 1762. Avec les Memoires de Mathematique de Physique pour la meme année. à Paris, c. tab. aen.

Phil

Philofophical Transactions, giving fome Account of the prefent Undertakings, Studies ad Labours of the Ingenious in many confiderable Parts of the World. Vol. LIII. for the Year 1763. London, 4. c. tab. aen.

Kongl. Wetenfkaps Academiens Handlingar för År 1764. Vol. XXV. i Stockholm, 8. c. tab. aen.

Der Königl. Schwedifchen Akademie der Wiffenfchaften Abhandlungen aus der Naturlehre, Haushaltungskunft und Mechanik, auf das Iahr 1761. *Aus dem Schwedifchen überfezt, von* ABRAH. GOTTHELF KAESTNER, 23 *Band. Hamburg und Leipzig,* 8. *m. K.*

Abhandlungen der Churfürftl. Bayerifchen Akademie der Wiffenfchaften, 2 *Bandes* 1 *und* 2 *Theil. München,* 4. *m. K.*

Medicinifche Bemerkungen und Unterfuchungen einer Gefellfchaft von Aerzten in London. 2 *Band. Aus dem Englifchen, nach der* 2*ten verbefferten Ausgabe überfezt. Altenburg,* 8. *m. K.*

Obfervations et Recherches medicales par une Societé des Medecins de Londres; ouvrage fervant de fuite aux Effais d'Edimbourg, traduit de l'Angl. par M. BOURRU. Tome I. à Paris, 12. av. fig.

Nuova Raccolta d'opufcoli fcientifici e filologici. Tom. XI. in Venezia, 12.

La Gazette falutaire, compofée de tout ce, que contiennent d'intereffant pour l'humanité, les Livres nouveaux, les Journaux, et autres Ecrits publics, concernant la Medecine, la Chirurgie, la Botanique, la Chymie etc. Année 1764. à Bouillon, 4 mai.

Giornale di Medicina. Tom. II. in Venezia, 4. (Auctore D. PET. ORTESCHI).

Fränkiſche Sammlungen von Anmerkungen aus der Naturlehre, Arzneygelahrheit, Oekonomie und de[n] damit verwandten Wiſſenſchaften, 39 *und* 40 *Stück Närnberg*, 8.

The London Magazine for the Year 1764. Part I--XII. London, 8.

The Gentleman's Magazine. Vol. XXXIV. fo[r] the Year 1764. Ian.--Dec. and Suppl. London, 8 c. tab. aen.

Abhandlungen der Naturforſchenden Geſellſchaft i[n] Zürch. 2 *Band. Zürch*, 8. *m. K.*

Berliniſches Magazin, oder geſammlete Schriften un[d] Nachrichten für die Liebhaber der Arzneywiſſenſchaft, Naturgeſchichte und der angenehmen Wiſſenſchaften überhaupt. 1 *Band. Berlin*, 8. *m. K.*

Memoires et Obſeruations recueillies par la Societ[é] oeconomique de Berne. Partie I-IV. pour l'année 1764. à Berne, 8.

Muſeum ruſticum et commerciale, *oder auserleſen[e] Schriften, den Ackerbau, die Handlung, die Künſte und die Manufacturen betreffend, aus der Erfahrung genommen, und von verſchiedenen in dieſe[r] Verrichtung geübten Männern mitgetheilt, von einigen Mitgliedern der Geſellſchaft zu Aufmunterung der Künſte, Manufacturen und Handlung aber durchgeſehen und herausgegeben. Aus dem Engliſchen überſetzt und mit einigen Anmerkungen begleitet. Erſter Band. Leipzig*, 8. *m. K.* (Germanice reddidit I. I. S.)

Allgemeines ökonomiſches Forſtmagazin, in welchem allerhand nützliche Beobachtungen, Vorſchläge und Verſuche über die wirthſchaftliche Polizey-und Cameralgegenſtände des ſämtlichen Wald-Forſt-und Holzweſens enthalten ſind; geſammlet von einer Geſellſchaft, deren ordentliches Geſchäffte iſt, Waldungen zu gewinnen, zu benutzen und zu erhalten. 3

und

und 4 Band. Frankfurt und Leipzig, 8. (Auctore IOH. FRID. STAHL).

Gemeinnützige Natur- und Kunstmagazin, oder Abhandlungen zur Beförderung der Naturkunde, der Künste, Manufacturen und Fabricken. 2 *Theil. Berlin*, 8.

Giornale d'Italia, spettante alla scienza naturale, e principalmente all' Agricoltura, alle Arti et al Commercio. In Venezia, 4.

Verhandlungen der Helvetischen Gesellschaft in Schinznach, im Iahr 1764. *Zürch*, 8.

Allgemeine Historie der Reisen zu Wasser und zu Lande: oder Sammlung aller Reisebeschreibungen, welche bis ietzo in verschiedenen Sprachen von allen Völkern herausgegeben worden, durch eine Gesellschaft gelehrter Männer in Engl. Sprache zusammengetragen, und aus demselben und aus dem Französischen ins Deutsche übersetzt. 18 *Band. Leipzig*, 4. *m. K.*

Sammlung neuer und merkwürdiger Reisen zu Wasser und zu Lande. 11 *Theil. Göttingen*, 8. *m. K.* (Continetur in hoc volumine PETRI KALMII itineris in Americam orientalem Pars III.)

Sammlung der besten und neuesten Reisebeschreibungen in einem ausführlichen Auszuge, worinnen eine genaue Nachricht von der Religion, Regierungsverfassung, Handlung, Sitten, natürlichen Geschichten und andern merkwürdigen Dingen verschiedener Länder und Völker gegeben wird. Aus dem Engl. übersetzt. 2 *Band. Berlin*, 8. *m. K.*

Allgemeine Geschichte der Welt und Natur, der Völker, der Staaten, der Kirche, der Wissenschaften und Künste; aus den Quellen selbst geschöpft. 1 *Theil. Berlin*, 8 *mai.*

Versuch einer Beschreibung historischer und natürlicher Merkwürdigkeiten der Landschaft Basel. 22 *und* 23 *Stück.*

Stück. Basel, 8. *m. K.* (absoluti nunc huius ope-ris auctorem esse DAN. BRÜCKNERUM in vl-tima hac parte edocemur.)

The History of Kamtschatka, and the Kurilski Is-lands, with the Countries adjacent; illustrate[d] with Maps and Cuts. Published at Petersbour[g] in the Russien Language, by Order of Her Im-perial Majesty and translated into English by JA-MES GRIEVE. Glocester. 4 mai. c. tab. aen.

Histoire moderne des Chinois, des Japponnois des Indiens, des Persens, des Turcs, des Rus-siens, cet. pour servir de Suite à l'histoire ancien-ne de M. ROLLIN. Tom. XI. et XII. à Paris. (*Plurima ex historia naturali continet.*)

Melanges interessans et curieux, ou Abregé d'Hi-stoire naturelle, morale, civile et politique de l'Asie, l'Afrique, et des Terres Polaires. Tome III-VI. à Paris, 12.

Histoire naturelle generale et particuliere, avec la Description du Cabinet du Roi. Tome XI. et XII. à Paris, 4 mai. av. fig.

Histoire naturelle generale et particuliere, avec la Description du Cabinet du Roi. Tome XIV-XIX. à Paris, 12. av. fig.

Natuurlyke Historie of uit voerige Beschryving der Dieren, Planten, en Mineraalen, volgens het Zamenstel van den Heer LINNAEUS, met naaukeurige Afbeeldingen. Eerste Deels zesde Stuk, Dieren van beiderly Leven. Eerste Deels zevende Stuk; de Visschen. t'Amsterdam, 8 mai. c. tab. aen.

British Zoologie etc. Part. II. London. fol. c. tab. aen. viv color. pictis, (a tab. XXVI-L.)

Abregé de l'Histoire naturelle des Insectes, dedié aux jeunes personnes, orné des figures en taille douce

douce, par l' Auteur du Cours d' Hiſtoire, d'Elevé de la Nature etc. Tom. I. II. à Paris, 12.

Fauna inſectorum Fridrichsdalina, ſiue methodica deſcriptio inſectorum agri Fridrichsdalenſis, cum characteribus genericis et ſpecificis, nominibus triuialibus, locis natalibus, iconibus allegatis, nouisque pluribus ſpeciebus additis. Hafniae et Lipſiae, 8. (*Auctor eſt* Cl. OTTO FRIDER. MÜLLER.)

Urſprung der Bergwerke in Sachſen, aus der Geſchichte mittler Zeiten unterſuchet. Chemnitz, 8. (Auctore IO. FRID. KLOTZSCH.)

Recueil des memoires les plus intereſſans de Chymie et d'Hiſtoire naturelle, contenus dans les Actes de l'Academie d'Upſal et dans les memoires de l'Academie Royale des Sciences de Stockholm, publies depuis 1720. jusqu'en 1760. traduit du Latin et de l'Allemand, par M. le B. d'O***. à Paris. Tome I. II. 12.

Florae Danicae iconum faſciculus tertius, a tabula CXXI-CLXXX. viuis coloribus pict. (*Germanice et Latine.*) Hafniae. fol. (*Hoc faſciculo finitur Volumen I. cuius integer titulus hic eſt*). Icones plantarum ſponte naſcentium in regnis Daniae et Noruegiae, in Ducatibus Slesuici et Holſatiae et in Comitatibus Oldenburgi et Delmenhorſtiae: Ad illuſtrandum opus de iisdem plantis, Regio iuſſu exarandum, Florae Danicae nomine inſcriptum; editae ab eius operis auctore GEORG. CHRIST. OEDER, M. D. Prof. Reg. Botan. Vol. I. continens Faſcic. I-III. ſeu Tabulas I-CLXXX. Hafniae, fol.

Ectypa vegetabilium, vſibus medicis praecipue deſtinatorum et in pharmacopoliis obuiorum variisque modis praeparatorum, ad naturae ſimilitudinem expreſſa cet. moderante D. CHRIST.

GOTTL. LUDWIG, impressit *Io. Godofr. Trampe. Nach der Natur verfertigte Abdrücke der Gewächse, u. s. w.* Fascic. VIII. Y-Aa. n. 176-200. Halae, fol.

Les delices de la Suisse, nouvelle Edition. Tome I-IV. à Basle, 12. av. fig.

Nouveaux amusements des Eaux de Spaa. à Paris, 12. av. fig.

Brittisches Museum, nebst der Beschreibung des berühmten Naturalien- und Antiquitätencabinets des Herrn Ritters SLOANE, *zum Unterrichte derer, welche solches mit Nutzen besehen wollen. Aus dem Englischen nach der neuesten Ausgabe. Berlin*, 8.

Lehrbegrif sämmtlicher ökonomischer und Cameralwissenschaften. Des ersten Theils erster Band. Stutgard, 8.

Essais on Husbandry. Essay I. a general Introduction, shewing that the Agriculture is the Basis and support of all flourishing Communities: the ancient and present State of that useful Art; Agriculture, Manufactures, Trade and Commerce justly harmonized; of the right Cultivation of our Colonies; together with the Defects, Omissions and possible Improvements in English Husbandry. Essay II. an Account of some Experiments, tending to improve the Culture of Lucerne by Transplantation. Being the first Experiments of that Kind hitherto made and published in England: from whence it appears, that Lucerne is an Article of great Importance in English Husbandry. The whole illustrated with Copper Plates and Representations cut in Wood. London, 8.

Underrättelse, om wilda Träds och Buskars plantering, grundad på naturen och förfarenheten, på

Kongl.

Kongl. Maj: ts befallning utgifven af des Vetenskaps-Academie. Stockholm, 8. (*Auctor est b.* LECHE, *Prof. Ab.*)

Philosophie rurale, ou l'Economie generale et politique de l'Agriculture, reduite à l'ordre immuable dex Loix physiques et morales. Vol. I-III. à Amsterdam, 12.

Des Hausvaters erstes Stück, mit darzu nöthigen Kupfern versehen. Inhalt: 1) *der Pflug,* 2) *Anweisung, wie unsere Saatfelder beackert und bestellt werden sollen. Hannover,* 8 mai.

Einleitung zu einer vernünftigen Sparsamkeit in allen Theilen der Landwirthschaft. Breßlau, 4.

Allgemeine Haushaltungs- und Landwissenschaft, aus den sichersten und neuesten Erfahrungen und Entdeckungen geprüft und in Ausübung gebracht, von einer ökonomischen Gesellschaft in England. 4 *Theil. Hamburg und Leipzig,* 8 mai.

L'Agronome, Dictionnaire portatif du Cultivateur, contenant toutes les connoissances necessaires pour gouvernér les biens de Campagne, et les faire valoir utilement; pour soutenir ses droits, conservér sa santé, et rendre la vie champetre gracieuse, cet. avec un nombre considerable d'autres instructions utiles et curieuses a tout homme, qui passe sa vie à la Campagne. à Paris. Tome I. II. 8.

Nützliche Anweisung zur Haushaltungskunst auf dem Lande, in welcher die Mängel und Fehler des Ackerbaues und der Viehzucht gründlich untersuchet, und die Mittel gezeiget werden, dieselben zum Nutzen des Nahrungsstandes zu verbessern und anzuwenden, 4.

Agli Studiosi e Cultori de tutte le parti della Scienza Naturale, e specialemente dell' Agricoltura, della Arte ed del Commercio. in Venezia, 4.

Der

Der deutsche Baumgärtner, nach den Grund- und Lehrsätzen der berühmtesten Männer in der Gärtnerey, besonders aber des Franzosen Mr. QUINTINYE, *des Engländers Herr* MILLERS, *und des Deutschen Herrn* REICHARTS. *Schleusingen*, 8. *mit Holzschnitten.*

Discorso della Irritabilità d'alcuni Fiori nouvamente scoperta. Florent 8.

L'Ecole du Jardinier Fleuriste. à Paris, 12 mai.

Nouva maniera di seminare e coltivare di Grano. Opera utilissima e arrichetta di nouve tavole e d'altri Discorsi ed esperimenti, fatti da vari Accademici Georgofili di Firenze. in Firenze, 4.

Dictionnaire domestique portatif, concernant toutes les connoissances relativs à l'Oeconomie domestique et rurale, ou l'on detaille les differentes branches de l'Agriculture; la maniere de soignér les Chevaux; celle de les nourrir, et de conservér toutes sortes des Bestiaux; celle d'elevér les Abeilles, les Vers a soie, et dans laquel en trouve les instructions necessaires sur la Chasse, la Peche, les Arts, le Commerce, la Procedure, l'Office, la Cuisine, etc. par une Societé de Gens de Lettres. Tome troisieme, à Paris, 8.

Der Rheingauer Weinbau, aus selbst eigner Erfahrung und nach der Naturlehre systematisch entworfen. Frankf. am Mayn, 8. *m. K.*

Nöthige, zuverläßige und kurze Nachricht von denenjenigen Stücken aus dem Pflanzenreich, welche in den Apotheken der meisten Länder Europens aufbehalten werden müssen, zum Gebrauch der Apotheken verfertigt. Frankf. 8.

Lettre de l'Auteur de la nouvelle Methode de cultiver la Vigne dans tout le Royaume à un Amateur d'Agriculture. à Paris, 12. (*Auctore Cl.* MAUPIN.)

Lettera

Lettera ſopra d' origine della Carta naturale di Cortona corredata di varie altre oſſervazioni relative agli uſi, e prerogative della conſerva PLINII, e di altre piante congeneri, indirizzata al S. D. LODOV. COLTELLINI, Segretario della Soc. Botan. in Cortona: in Piſa, 8. (*Auctore Cl.* STRANGE, *Anglo.*)

Candid and impartial Conſiderations on the Nature of the Sugar Trade, the comparative Importance of the Britiſh and French Islands in the Weſt Indies: with the valve and conſequence of St. Lucia and Granada truly ſtated. Illuſtrated with copper plates. London, 8.

Iſtoria dell' arbore della China China. in Livorno.

Vollſtändige Anleitung zu der Pflanzung, Erziehung und Wartung der Fruchtbäume. Bern, 8.

Kurzer Bericht von den vornehmſten Futterkräutern und dem welſchen Korne. Zürch, 8 mai.

Memoire ſur la culture du Sainfoin, et ſes avantages dans la Haute Champagne, par M***. à Amſterdam, 12.

Deſcription des Arts et Metiers par l'Academie Royale des Sciences: contenant. 1) L'Art du Tanneur, par M. DE LA LANDE. 2) L'Art de rafiner le Sucre, par M. DU HAMEL DU MONCEAU. 3) L'Art de convertir le cuivre rouge en Laiton ou cuivre iaune, par M. GALON. à Paris, fol. mai. c. tab. aen.

Schauplatz der Künſte und Handwerke, oder vollſtändige Beſchreibung derſelben, verfertiget und gebilliget von denen Herren der Akademie der Wiſſenſchaften zu Paris. Mit vielen Kupfertafeln. Dritter Band. In das Deutſche überſezt und mit Anmerkungen verſehen von IOH. HEINR. GOTTL. VON IUSTI. *Berlin, Stettin und Leipzig,* 4 mai.

Rela-

Relation abregée de l'origine, des progrès, et de l'Etat actuel de la Societé etablie à Londres en 1754, pour l'encouragement des Arts, des Manufactures et du Commerce; tirée des ecrits originaux des premiers Promoteurs de cet etablissement et d'autres Actes authentiques; par un Membre de la dite Societé: Ouvrage traduit de l'Anglois avec des Notes pour l'usage et l'intelligence du texte. à Londres, 8.

Lettres sur l'Encyclopedie, pour servir de supplement aux sept Volumes de ce Dictionnaire. à Amsterdam et à Paris.

Versuch bey angehender Frühlingszeit die Vergrösserungswerkzeuge zum nützlichen und angenehmen Zeitvertreib anzuwenden. Von dem Verfasser der mikroscopischen Gemüths- und Augenergötzung. Nürnberg, im Verlage bey A. L. WIRSING, *Kupferstecher*, fol.

Physicalisch-Mikroscopische Beschreibung eines besondern phosphorescirenden Steines, mit Vergleichung der Bononiensischen leuchtenden Steine; auch einiger andrer demselben ähnlicher Mineralien und Fossilien. Von dem Verfasser der Mikroscopischen Gemüths- und Augenergötzung; nebst 6 fein gestochenen und nach der Natur mit Farben fleißig erleuchteten Kupfertafeln. Nürnberg, 4 mai. (Auctor est Cl. MARTIN FROBEN. LEDERMÜLLER.)

A Survey of the Wisdom of God in the Creation, or a Compendium of natural Philosophy. In two Volumes. London, 12.

La Cuisine Bourgeoise, suivie de l'Office, à l'usage de tous ceux, qui se melent de depenses des maisons; conténant la maniere de connoitre, dissequér et servir toutes sortes de viandes; des avis interessans sur leur bonté, et sur le choix, qu'on en

en doit faire; la façon de faire des menus pour les quatre Saiſons, et des ragouts des plus nouveaux; une explication de termes propres, et a l'uſage de la cuiſine et de l'Office; et une liſte alphabetique des uſtenſiles neceſſaires: nouvelle edition, augmentée des pluſieurs apprets, qui ſont marqués par une étoile. à Paris, 12. Voll. 2.

Calendarium medicum ad uſum ſaluberrimae facultatis Pariſienſis. Pariſiis, 24.

Medical Muſaeum. Ian. - Dec. 1764. Tom. III. IV. London, 8.

Der Arzt, eine mediciniſche Wochenſchrift, 11 *und* 12 *Theil. Hamburg und Leipzig*, 8.

Sammlung auserleſener Wahrnehmungen aus der Arzneywiſſenſchaft, Wundarzney und Apothekerkunſt. 8 *Band. Strasburg*, 8.

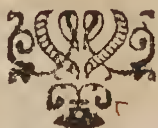
Ontleed en Heelkundige Verhandeling over den ontwrigten Voet, uitgegeven door een Gezeldſchap van Utrechtſe Heelmeeſters. t' Utrecht, 8 mai.

Der mediciniſche Hauptſchlüſſel. Breßlau, 4.

Von den Mitteln zur Fröhlichkeit, nach den Gründen der Arzneygelahrheit. Nürnberg, 8.

Etrennes ſalutaires, ou Precis de ce, qu'il eſt a propos d'evitér et de faire, pour ſe conſervér en bonne ſanté et prolongér ſa vie, avec des augmentations pour cette année 1764. à la Haye, 24.

Reliqua proxime.

Contenta

Contenta in hac parte.